

gemeente
Neder-Betuwe

***Programmabegroting 2008
en
Meerjarenraming
2009- 2011***

INHOUDSOPGAVE

Programmabegroting 2008 - 2011

INLEIDING	7
FINANCIËLE POSITIE	9
DE UITEENZETTING VAN DE FINANCIËLE POSITIE MET TOELICHTING	9
OVERZICHT FINANCIËLE POSITIE 2008-2011:.....	9
OVERZICHT FINANCIËLE POSITIE 2008-2011 PER PROGRAMMA.....	10
OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN PER PROGRAMMA.....	11
DEKKINGSPLAN 2008-2011.	13
VOORSTELLEN OM TE KOMEN TOT EEN SLUITENDE MEERJARENRAMING 2008-2011.....	13
JAARLIJKS TERUGKERENDE ARBEIDSKOSTEN GERELATEERDE VERPLICHTINGEN	14
INVESTERINGEN MET ECONOMISCH NUT EN INVESTERINGEN IN DE OPENBARE RUIMTE MET MAATSCHAPPELIJK NUT	14
DE FINANCIERING	15
DE STAND EN HET VERLOOP VAN DE RESERVES	16
DE STAND EN HET VERLOOP VAN DE VOORZIENINGEN	17
PROGRAMMA 1 - BESTUUR EN BURGER	19
PROGRAMMA 2 - OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID	22
PROGRAMMA 3 - OPENBARE RUIMTE	24
PROGRAMMA 4 - ECONOMIE	27
PROGRAMMA 5 - SCHOLING EN VORMING	29
PROGRAMMA 6 - WELZIJN EN CULTUUR	32
PROGRAMMA 7 - ZORG, WERK EN INKOMEN	36
PROGRAMMA 8 - BOUWEN EN MILIEU	40
OVERZICHT VAN ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN	43
OVERZICHT VAN BEOOGDE MUTATIES RESERVES	45
PARAGRAAF 1: LOKALE HEFFINGEN	48
PARAGRAAF 2: WEERSTANDSVERMOGEN	54
PARAGRAAF 3: ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN	61
PARAGRAAF 4: FINANCIERING	66
PARAGRAAF 5: VERBONDEN PARTIJEN	69
PARAGRAAF 6: GRONDBELEID	81
PARAGRAAF 7: BEDRIJFSVOERING	84
OVERZICHT VAN NIEUW BELEID CONFORM AMENDEMENTEN EN MOTIES	88

gemeente
Neder-Betuwe

***Programmabegroting 2008
en
Meerjarenraming
2009- 2011***

Inleiding

INLEIDING.

Aan de raad.

Voor u ligt de programmabegroting 2008 en de meerjarenraming 2009 – 2011.

De opzet van de programmabegroting 2008 is in grote lijnen hetzelfde gebleven als in 2007. Een aantal verbeteringen/ wijzigingen ten opzicht van de begroting 2007 zijn toch doorgevoerd.

- In de begroting 2008 zijn we begonnen met programma 1 in plaats van programma 0
- Programma 8 – Algemene inkomsten en uitgaven is niet meer opgenomen in de begroting 2008 maar geïntegreerd in het overzicht van algemene dekkingsmiddelen. Dit alles conform de regels van de BBV.
- Er zijn verschuivingen van toegerekende uren/overhead tussen programma's onderling. Dit wordt veroorzaakt door het feit dat er per medewerker nieuwe urenrekeningen zijn ontwikkeld. De uiteindelijke begrotingspositie wordt door deze gewijzigde toerekening niet beïnvloed.

In onderstaand overzicht wordt weergegeven wat de gevolgen zijn voor de verschillende programma's:

Verschuivingen per programma			
programma 1	Bestuur en burger	566.000	N
programma 2	Openbare Orde en Veiligheid	32.000	N
programma 3	Openbare Ruimte	-19.000	V
programma 4	Economie	49.000	N
programma 5	Scholing en Vorming	-42.500	V
programma 6	Welzijn en Cultuur	40.300	N
programma 7	Zorg, Werk en Inkomen	155.000	N
programma 8	Bouwen en Milieu	-402.000	V
	Grondexploitaties	-378.800	V
Totaal		0	

Het grote nadeel op programma 1 "Bestuur en Burger" wordt veroorzaakt door het feit dat vanaf 2008 de uren van de afdeling Middelen dit betrekking hebben op de Planning en Control cyclus toegerekend zijn aan programma 1 in plaats van over de diverse programma's te verdelen op basis van FTE.

Het grote nadeel op programma 7 "Zorg, Werk en Inkomen" wordt veroorzaakt door het feit dat vanaf 2008 fors meer uren worden toegerekend aan de WMO. Dit wordt veroorzaakt door uitbreiding van formatie en het invoering van het Wmo-loket. Voorheen werden deze uren over de diverse programma's verdeeld op basis van FTE.

Het grote voordeel op programma 8 "Bouw en Milieu" wordt veroorzaakt door het feit dat vanaf 2008 fors meer uren worden toegerekend aan de grondexploitaties.

De dekking van deze extra uren vindt plaats uit de grondexploitaties zelf.

De programmabegroting is opgebouwd uit de volgende onderdelen:

- Inleiding
- Financiële positie
- Totaaloverzicht
- Programma's
- Overzicht algemene dekkingsmiddelen
- Paragrafen
- Overzicht van amendementen en moties noodzakelijke activiteiten en wenselijke activiteiten.

In deze programmabegroting is het nieuw beleid per programma weergegeven. Het nieuw beleid is gesplitst naar nieuw beleid investeringen, nieuw beleid conform kadernota 2008-2011 en overige nieuwe ontwikkelingen. De amendementen en moties die bij de behandeling van de kadernota 2008-2011 door de gemeenteraad zijn aangenomen zijn niet per programma weergegeven maar in een totaaloverzicht. Eveneens de noodzakelijke activiteiten en gewenste activiteiten.

Opheusden, 25 september 2007.

gemeente
Neder-Betuwe

***Programmabegroting 2008
en
Meerjarenraming
2009- 2011***

Financiële Positie

FINANCIËLE POSITIE

De uiteenzetting van de financiële positie met toelichting

Artikel 20 van het BBV geeft aan, dat de uiteenzetting van de financiële positie uit twee delen bestaat:

1. een raming voor het begrotingsjaar van de financiële gevolgen van het bestaande beleid en het nieuwe beleid van de programma's moet bevatten.
2. Afzonderlijk aandacht te besteden aan
  - De jaarlijks terugkerende arbeidsgerelateerde verplichtingen,
  - De investeringen onderscheiden in investeringen met economisch nut en investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.
  - De financiering
  - De stand en het verloop van de reserves
  - De stand en het verloop van de voorzieningen

Overzicht financiële positie 2008-2011:

Overzicht Financiële Positie 2008-2011						
	rekening 2006	begroting 2007	begroting 2008	Meerjarenraming		
				raming 2009	raming 2010	raming 2011
	€	€	€	€	€	€
Bestaand Beleid						
Het geraamde resultaat voor bestemming	-2.979.450	203.240	654.074	1.356.047	-77.726	-305.844
Beoogde toevoegingen en onttrekkingen	2.224.320	-124.553	-251.488	-471.940	695.846	-217.608
Het geraamde resultaat na bestemming	-755.130	78.687	402.586	884.107	618.120	-523.452
+ = tekort - = overschot						
Nieuw Beleid						
Investeringen	0	0	10.060	9.779	9.499	9.219
Nieuwe ontwikkelingen conform kadernota	0	0	-309.487	-430.488	-163.547	-327.774
Overige nieuwe ontwikkelingen	0	0	-46.769	491.744	6.438	150.752
Totaal Nieuw Beleid	0	0	-346.197	71.035	-147.609	-167.803
+ = tekort - = overschot						
Het geraamde resultaat na bestemming						
Inclusief bestaand en nieuw beleid	-755.130	78.687	56.389	955.142	470.510	-691.255
+ = tekort - = overschot						
Het geraamde resultaat na bestemming						
Meerjarig						790.786
+ = tekort - = overschot						

Het financiële meerjarenperspectief

De programmabegroting 2008 en de meerjarenraming 2009-2011 geven in totaal geen sluitend beeld.

2008 sluit met een tekort van € 56.000, 2009 sluit met een tekort van € 955.000, 2010 sluit met een tekort van € 470.000 en 2011 sluit met een overschot van € 691.000.

Totaal over deze jaren is er een meerjarig tekort van € 791.000

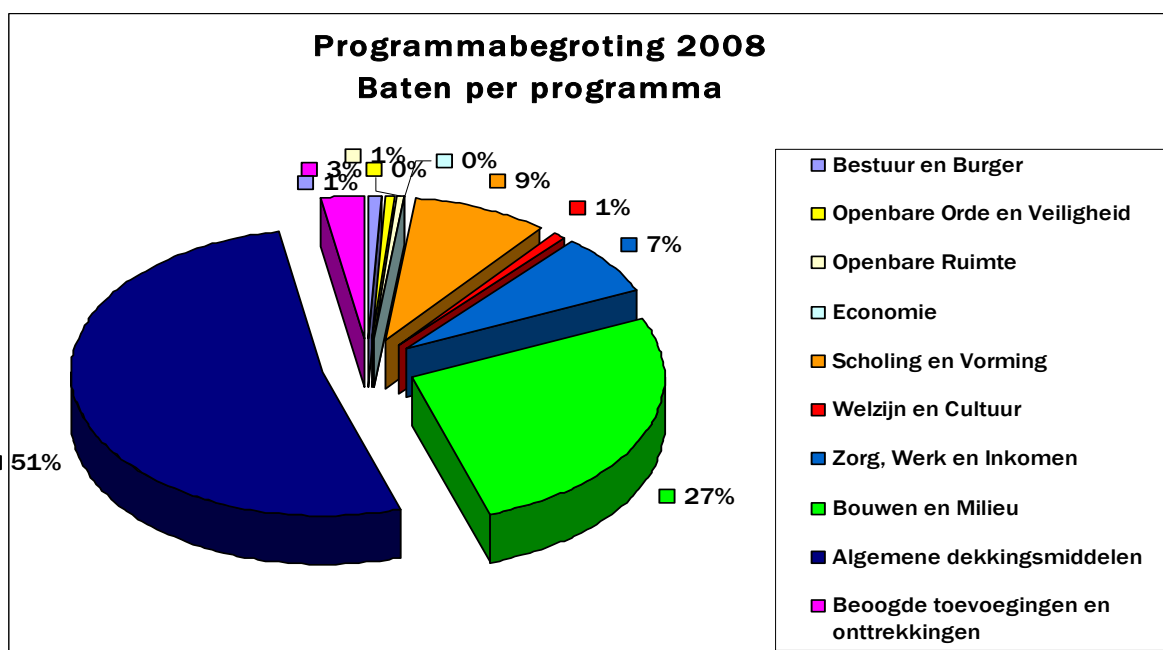
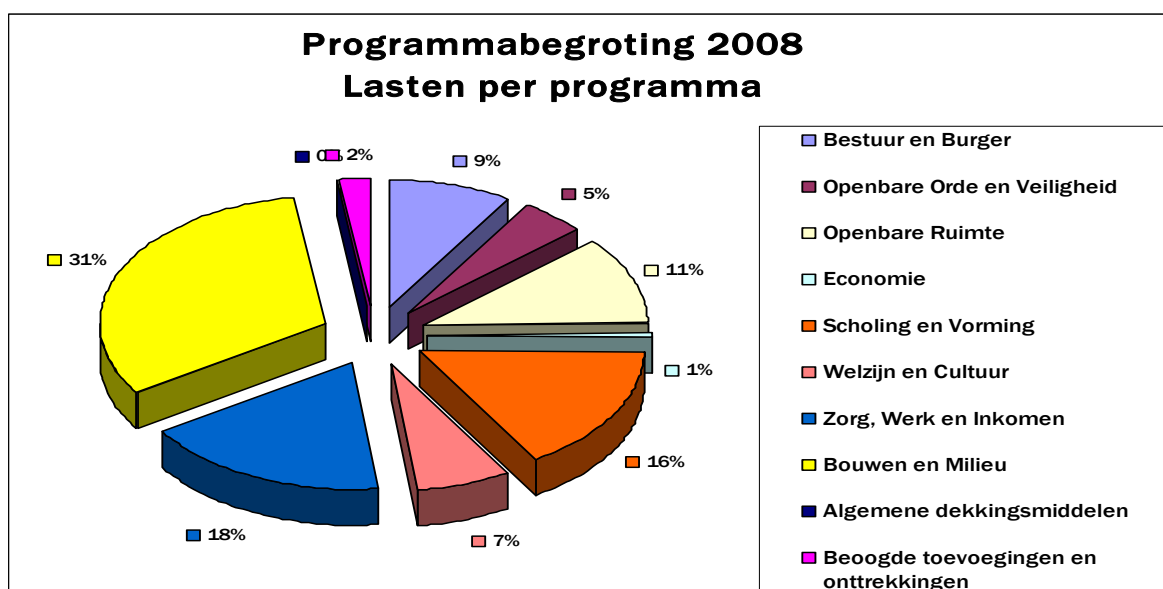
De hierboven gepresenteerde uitkomsten zijn inclusief het nieuw beleid dat in de kadernota 2008-2011 door de gemeenteraad is vastgesteld. Tevens zijn er bij de vaststelling van de kadernota 2008-2011 een aantal amendementen en moties aangenomen. Bij de hierboven genoemde uitkomsten is geen rekening gehouden met de totalen van deze amendementen en moties.

Overzicht Financiële Positie 2008-2011 per programma

Overzicht Financiële Positie 2008-2011 per programma						
Bestaand Beleid	rekening	begroting	begroting	Meerjarenraming		
				2006	2007	2008
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Nr: Programma's	€	€	€	€	€	€
P1 Bestuur en Burger	3.501.369	2.416.433	3.243.543	3.344.845	3.436.316	3.568.106
P2 Openbare Orde en Veiligheid	1.605.811	1.776.948	1.800.039	1.799.688	1.797.482	1.796.021
P3 Openbare Ruimte	7.374.338	4.213.344	4.194.110	4.868.850	3.673.285	3.611.937
P4 Economie	-1.143.851	135.909	180.932	178.442	175.988	173.726
P5 Scholing en Vorming	3.020.846	3.513.034	3.199.634	3.486.736	3.376.256	3.332.417
P6 Welzijn en Cultuur	1.749.374	2.204.845	2.435.894	2.466.587	2.463.902	2.466.066
P7 Zorg, Werk en Inkomen	2.430.850	4.107.526	4.338.650	4.385.461	4.441.590	4.498.442
P8 Bouwen en Milieu	804.860	2.567.700	2.356.509	2.325.543	2.224.075	2.006.978
Algemene dekkingsmiddelen	-22.323.038	-20.732.498	-21.095.237	-21.500.105	-21.666.619	-21.759.536
Het geraamde resultaat voor bestemming	-2.979.442	203.240	654.074	1.356.047	-77.726	-305.844
+ = tekort - = overschot						
Beoogde toevoegingen en onttrekkingen	2.224.320	-124.553	-251.489	-471.940	695.846	-217.607
Het geraamde resultaat na bestemming	-755.122	78.687	402.585	884.106	618.120	-523.451
+ = tekort - = overschot						
Meerjarenraming						
Nieuw beleid	rekening	begroting	begroting	raming	raming	raming
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Nr: Programma's	€	€	€	€	€	€
P1 Bestuur en Burger	0	0	78.660	80.878	71.695	75.616
P2 Openbare Orde en Veiligheid	0	0	15.929	16.243	15.243	14.243
P3 Openbare Ruimte	0	0	0	0	0	0
P4 Economie	0	0	0	0	0	0
P5 Scholing en Vorming	0	0	6.367	462.694	89.370	166.837
P6 Welzijn en Cultuur	0	0	-6.190	32.700	69.038	91.538
P7 Zorg, Werk en Inkomen	0	0	-119.858	-111.108	-111.108	-111.108
P8 Bouwen en Milieu	0	0	20.436	436	10.436	10.436
Algemene dekkingsmiddelen	0	0	-341.540	-410.808	-292.284	-415.365
Totaal Nieuw Beleid	0	0	-346.197	71.035	-147.609	-167.803
+ = tekort - = overschot						
Het geraamde resultaat na bestemming inclusief bestaand en nieuw beleid	-755.122	78.687	56.389	955.142	470.510	-691.254
+ = tekort - = overschot						
Het geraamde resultaat na bestemming Meerjarig						790.786
+ = tekort - = overschot						

Overzicht van baten en lasten per programma

Nr:	Programma's	Lasten 2008 €	Baten 2008 €	€
P1	Bestuur en Burger	3.570.666	327.123	3.243.543
P2	Openbare Orde en Veiligheid	1.993.020	192.981	1.800.039
P3	Openbare Ruimte	4.481.407	287.298	4.194.110
P4	Economie	213.882	32.950	180.932
P5	Scholing en Vorming	6.661.297	3.461.663	3.199.634
P6	Welzijn en Cultuur	2.706.169	270.275	2.435.894
P7	Zorg, Werk en Inkomen	7.180.841	2.842.191	4.338.650
P8	Bouwen en Milieu	13.098.546	10.742.037	2.356.509
	Algemene dekkingsmiddelen	0	21.095.237	-21.095.237
	Beoogde toevoegingen en onttrekkingen	871.389	1.122.877	-251.489
Het geraamde resultaat na bestemming		40.777.216	40.374.631	402.585
+ = tekort - = overschot				

Bij de vaststelling van de kadernota 2008-2011 is een aantal amendementen en moties aangenomen. Bij de hierboven genoemde uitkomsten is geen rekening gehouden met de totalen van deze amendementen en moties.

	2008	2009	2010	2011
Amendementen en Moties				
Amendement Bijzondere Bijstand	20.000	20.000	20.000	20.000
Amendement Jeugdbeleid	50.000	50.000	50.000	50.000
Amendement Wijkgericht werken	25.000	25.000	25.000	25.000
Amendement Ouderenvervoer	7.500	7.500	7.500	7.500
Amendement Ouderenwerk	25.000	25.000	25.000	25.000
	127.500	127.500	127.500	127.500

Hieronder volgt een financieel overzicht waarin de totalen van de amendementen en moties conform kadernota 2008-2011 zijn opgenomen in de financiële positie 2008-2011

Overzicht Financiële Positie 2008-2011						
	rekening	begroting	begroting	Meerjarenraming		
	2006	2007	2008	raming 2009	raming 2010	raming 2011
	€	€	€	€	€	€
Het geraamde resultaat na bestemming Inclusief bestaand en nieuw beleid + = tekort - = overschot	-755.130	78.687	56.389	955.142	470.510	-691.254
Het geraamde resultaat na bestemming Meerjarig + = tekort - = overschot						790.786
Totaal amendementen, moties + = tekort - = overschot	0	0	127.500	127.500	127.500	127.500
Het geraamde resultaat na bestemming Inclusief bestaand, nieuw beleid, amendementen en moties + = tekort - = overschot	0	0	183.889	1.082.642	598.010	-563.754
Het geraamde resultaat na bestemming Meerjarig + = tekort - = overschot						1.300.786

Na het opnemen van de lasten voor de amendementen en moties sluit het jaar 2008 met een tekort van €184.000, 2009 sluit met een tekort van € 1.083.000, 2010 sluit met een tekort van € 598.000 en 2011 sluit met een overschot van € 564.000.

Totaal over deze jaren is er een meerjarig tekort van € 1.301.000.

Dekkingsplan 2008-2011.

Voorstellen om te komen tot een sluitende meerjarenraming 2008-2011

1. Bij de jaarrekening 2006 is een reserve gevormd "dekking begrotingstekort (voorheen risico's WWB en WMO)" van € 625.191. Over deze reserve zou in 2007 beschikt worden voor € 309.014. en in 2008 voor 316.177. De beschikking over deze reserve voor het jaar 2007 blijkt nu conform de uitkomst van de bestuursrapportage II 2007 niet noodzakelijk te zijn. Voorgesteld wordt om deze reserve in te zetten voor de tekorten van de jaren 2008 en 2009.
2. Bij de begrotingsbehandeling 2007 is besloten om in 2010 € 500.000 te storten in de algemene reserve concern en € 500.000 in de algemene reserve grondexploitatie, dit ter verbetering van het weerstandsvermogen. Nu het begrotingsjaar 2007, conform de bestuursrapportage II 2007, een geprognosticeerd overschot laat zien van € 434.923 en voorgesteld gaat worden om dit overschot toe te voegen aan de algemene reserve concern kan voorgesteld worden om in 2010 voor € 500.000 te beschikken over de algemene reserve concern ter dekking van het begrotingstekort. De gewenste omvang van de algemene reserve concern is gesteld op € 1.040.000. Deze omvang wordt bereikt in 2007 en rechtvaardigt daarom het niet storten van € 500.000 in de algemene reserve concern in 2010.

Overzicht van het verloop van de algemene reserve concern					
	2007	2008	2009	2010	2011
Stand per 01-01	352.000	1.231.752	1.303.359	1.374.966	1.446.573
Stortingen					
Vrijval Vitens	71.607	71.607	71.607	71.607	71.607
Verbetering weerstandsvermogen	0	0	0	500.000	0
Overschot begrotingsjaar 2007	434.923	0	0	0	0
Nota reserves en voorzieningen 2007	373.222	0	0	0	0
	879.752	71.607	71.607	571.607	71.607
Onttrekkingen					
Voorstellen sluitende MJR 2008-2011	0	0	0	500.000	0
	0	0	0	500.000	0
Stand per 31-12	1.231.752	1.303.359	1.374.966	1.446.573	1.518.180

3. Door vertraging in de bouw van het Van Lodenstein College is er in de reserve huisvesting Van Lodenstein College ruimte ontstaan van € 372.352. Voorgesteld wordt om dit éénmalig voordeel te gebruiken voor de extra lasten voor tijdelijke huisvesting in 2009 voor het Van Lodenstein College
4. Het is mogelijk om het opleidingbudget personeel structureel met € 25.000 te verlagen.
5. Door vacatures die niet direct aansluitend door nieuwe medewerkers worden vervuld is er de afgelopen jaren het personeelsbudget niet geheel besteed. Voorgesteld wordt om jaarlijks het budget met € 100.000 te verlagen.

Hierover volgt een overzicht van de financiële positie 2008-2001 inclusief dekkingsplan

Overzicht Financiële Positie 2008-2011						
				Meerjarenraming		
	rekening 2006	begroting 2007	begroting 2008	raming 2009	raming 2010	raming 2011
	€	€	€	€	€	€
Het geraamde resultaat na bestemming Inclusief bestaand, nieuw beleid, amendementen en moties + = tekort - = overschot	0	0	183.889	1.082.642	598.010	-563.754
Voorstellen voor een sluitende meerjarenraming 2008-2011						
1 Gebruik maken van de reserve dekking begrotingstekort			0	-309.014	0	0
2 Beschikken over de algemene reserve concern			0	0	-500.000	0
3 Beschikken over de reserve Van Lodenstein College			0	-372.352	0	0
4 Structurele verlaging opleidingsbudget personeel			-25.000	-25.000	-25.000	-25.000
5 Verlaging personeelsbudget			-100.000	-100.000	-100.000	-100.000
			-125.000	-806.366	-625.000	-125.000
Het geraamde resultaat na bestemming Inclusief bestaand en nieuw beleid + = tekort - = overschot	0	0	58.889	276.276	-26.990	-688.754
Het geraamde resultaat na bestemming Meerjarig + = tekort - = overschot						-380.580

Conclusie:

Als er ingestemd kan worden met de hiervoor genoemde voorstellen kan er een sluitende meerjarenraming 2008-2011 gepresenteerd worden waarbij al het nieuwe beleid is meegenomen. Tevens zijn ook de door de gemeenteraad, bij de behandeling van de kadernota 2008-2011, ingediende amendementen en moties meegenomen in het dekkingsplan.

Jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

Op basis van het BBV dient in de programmabegroting afzonderlijk aandacht te worden besteed aan de verplichtingen van jaarlijks terugkerende arbeidskosten van vergelijkbaar volume. Voor deze verplichtingen mogen geen voorzieningen worden gevormd.

Arbeidsgerelateerde verplichtingen zijn:

- **Wachtgelden (oude verplichtingen) ambtenaren.**
De verplichtingen aan ambtenaren zijn in de begroting jaarlijks op basis van de in- en uitstroom becijferd. Bij een omvang van de gemeente Neder-Betuwe blijven de jaarlijkse exploitatielasten daarvan nagenoeg gelijk. Om die reden wordt er dan ook geen voorziening getroffen en blijven we de jaarlijkse lasten in de begroting opnemen.
- **Wachtgelden en pensioenen wethouders.**
Dit betreft de verplichtingen aan wethouders uit hoofde van ontslag en/of pensioen. Voor de pensioenverplichting is een verzekering afgesloten waarvan de lasten (€ 31.000) zijn opgenomen in de programmabegroting.
- **Opgebouwde vakantierechten.**
Over de maanden juni t/m december bouwt het personeel recht op vakantiegeld op. Deze rechten worden pas in de maand mei daarop betaald. Wanneer er geen grote mutaties in de omvang van het personeel zijn zullen beide bedragen nagenoeg aan elkaar gelijk zijn. Er is dus geen of weinig effect op de uitkomst van de exploitatie.
- **FPU gemeentelijk deel.**
De lasten voor FPU zijn voornamelijk als last opgenomen in de begroting. Er zal onderzocht worden hoe in de komende jaren het verloop zal zijn van het aantal medewerkers dat gebruik kan maken van de FPU regeling.

Investeringen met economisch nut en investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut

Er is inmiddels onderscheid gemaakt in onze staten van geactiveerde uitgaven tussen investeringen met een economisch nut (verhandelbaar) en investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut (niet verhandelbaar, b.v. wegen, fietspaden, etc.).

Laatstgenoemde investeringen zijn voor een groot deel in 2002, 2003 en 2004 extra afgeschreven ten laste van vrije reserves en voorzieningen. De gevolgen van deze extra afschrijvingen bestaan uit lagere kapitaallasten en lagere reserves en voorzieningen en de daarmee samenhangende posten.

De activa bestaan thans bijna geheel uit investeringen met een economisch nut; slechts zes posten met een boekwaarde van € 776.000 op 1 januari 2008 en € 195.000 op 31 december 2011 hebben betrekking op investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Een aantal voorbeelden van activa in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut zijn:

- Fietspaden Tielsestraat Kesteren Opheusden,
- Fietspaden Ochten Echteld,
- Straatverlichting Kesteren Echteld
- Snelheidbeprekende maatregelen Rijnbandijk Kesteren.

Deze investeringen hadden volgens de huidige voorschriften rechtstreeks ten laste van de exploitatie gebracht moeten worden, maar op het moment van investeren ontbraken de nodige financiële middelen. Daarom is er voor gekozen om af te schrijven hetgeen wel is toegestaan. Door de vastgestelde beheerplannen voor de openbare ruimte en spreidingsplannen voor diverse diensten blijven de gevolgen voor de vervangingsinvesteringen beperkt. Nieuw beleid voor investeringen en activiteiten zijn per programma afzonderlijk opgenomen.

De financiering

Beleid financieringspositie

Voor het beleid op dit onderdeel zijn enkele uitgangspunten/ constatering van belang:

- rentevoet voor kapitaallasten, interne financiering en toevoeging aan bestemmingsreserves 5 %
- financiering met het huidig goedkope kort geld tot maximaal de kasgeldlimiet van de wet Fido
- financiering met lang geld boven de kasgeldlimiet van de wet Fido
- rekening houden met de lopende investeringskredieten, herfinanciering van aflossingen op leningen, de berekende financieringstekorten en de nieuwe investeringen uit het meerjarenactiviteitenplan
- bij de berekening van de financieringstekorten en de daaruit voortvloeiende rentelasten uitgaan van de gegevens op 23 juli 2007, zijnde voor lang geld 4.80 % (20 jaar) en voor kort geld 4,15 %
- bij het aantrekken van nieuwe leningen rekening houden met de gevolgen voor de renterisiconorm, zoals looptijd, vervroegde aflossingsmogelijkheden, boeten en rentevoetherzeningen
- de financieringstekorten zijn als volgt:

Jaar:	Financieringstekort:
2008	4.547.000
2009	11.297.000
2010	16.582.000
2011	18.235.000

Jaar:	Eigen Vermogen	Vreemd Vermogen	Totaal Vermogen	Percentage Eigen vermogen	Percentage Vreemd vermogen
2008	28.327.000	16.254.000	44.581.000	64%	36%
2009	26.680.000	22.736.000	49.416.000	54%	46%
2010	24.153.000	26.219.000	50.372.000	48%	52%
2011	23.850.000	25.702.000	49.552.000	48%	52%

Conclusie:

Door de groei van het financieringstekort, het aantrekken van leningen daarvoor (toename vreemd vermogen), de niet te verwachten groei van de reserves en de mutaties in de vaste activa, moet rekening gehouden worden met een verslechterde verhouding eigen : vreemd vermogen.

Beleid leningenportefeuille

De gemiddelde gewogen rentevoet op onze leningenportefeuille bedraagt 4,69 %.

De leningenportefeuille bestaat op 1 januari 2008 uit 15 leningen met een totale oorspronkelijke langlopende schuld van € 24 miljoen en met een gemiddelde oorspronkelijke grootte van € 1,6 miljoen.

Jaar:	aantal leningen	Oorspronkelijk bedrag van de geldleningen	stand per 1/1:	aflossingen:	stand per 31/12:
2007	15	23.998.308	17.770.838	1.517.294	16.253.544
2008	15	23.998.308	16.253.544	1.517.294	14.736.250
2009	15	23.998.308	14.736.250	1.517.294	13.218.956
2010	15	23.998.308	13.218.956	1.517.294	11.701.662
2011	15	23.998.308	11.701.662	1.517.294	10.184.368

Door de oplopende financieringstekorten zal er volgens de prognoses in 2009 een langlopende geldlening moeten worden afgesloten van € 8 miljoen, in 2010 een langlopende lening van € 5 miljoen en in 2011 een langlopende lening van € 1 miljoen. De overige financieringstekorten zullen gefinancierd worden met kortgeld (kasgeldleningen).

Uitzettingen

De uitzettingen bedragen op 1 januari 2008 € 1.504.000 en hebben grotendeels betrekking op de achtergestelde lening Vitens ad ca. € 1.074.000. Daarnaast meest renteloze leningen verstrekt aan plaatselijke verenigingen. Het risico hierop is beperkt. Vaak is er sprake van een subsidieband met de gemeente, zodat verrekening kan plaatsvinden.

De stand en het verloop van de reserves

De rentetoevoeging aan de algemene reserve is gesteld op 0%, terwijl voor de met activa verbonden reserves de rentetoevoeging gesteld is op 5 %. Voor de overige reserves is het inflatiepercentage aangehouden. Bij de stand en het verloop van de reserves en voorzieningen is uitgegaan van de notitie reserves en voorzieningen 2007.

Overzicht reserves Begroting 2008				
	Boekwaarde begin begrotingsjaar	Mutaties		Boekwaarde einde begrotingsjaar
		Vermeerderingen	Verminderingen	
totaal algemene reserve	1.231.752	71.607	0	1.303.359
Bestemmingsreserves waar investeringen tegenover staan	14.858.028	777.901	757.109	14.878.820
Totaal overige bestemmingsreserves	2.808.208	100.201	500.724	2.407.686
totaal reserves	18.897.988	949.710	1.257.833	18.589.865

Overzicht reserves Begroting 2009				
	Boekwaarde begin begrotingsjaar	Mutaties		Boekwaarde einde begrotingsjaar
		Vermeerderingen	Verminderingen	
totaal algemene reserve	1.303.359	71.607	0	1.374.966
Bestemmingsreserves waar investeringen tegenover staan	14.878.820	1.128.941	1.699.277	14.308.484
Totaal overige bestemmingsreserves	2.407.686	158.429	495.904	2.070.211
totaal reserves	18.589.865	1.358.977	2.195.181	17.753.661

Overzicht reserves Begroting 2010				
	Boekwaarde begin begrotingsjaar	Mutaties		Boekwaarde einde begrotingsjaar
		Vermeerderingen	Verminderingen	
totaal algemene reserve	1.374.966	71.607	0	1.446.573
Bestemmingsreserves waar investeringen tegenover staan	14.308.484	750.424	1.149.184	13.909.724
Totaal overige bestemmingsreserves	2.070.211	720.328	186.275	2.604.264
totaal reserves	17.753.661	1.542.359	1.335.459	17.960.561

Overzicht reserves Begroting 2011				
	Boekwaarde begin begrotingsjaar	Mutaties		Boekwaarde einde begrotingsjaar
		Vermeerderingen	Verminderingen	
totaal algemene reserve	1.446.573	71.607	0	1.518.180
Bestemmingsreserves waar investeringen tegenover staan	13.909.724	730.486	1.053.191	13.587.020
Totaal overige bestemmingsreserves	2.604.264	248.446	41.485	2.811.224
totaal reserves	17.960.561	1.050.539	1.094.676	17.916.424

De stand en het verloop van de voorzieningen

Overzicht voorzieningen					Begroting 2007		
	Boekwaarde begin begrotingsjaar	Mutaties		Boekwaarde einde begrotingsjaar			
		Vermeerderingen	Verminderingen				
Voorzieningen voor verplichtingen/verliezen/risico's	3.526.894	307.877	1.487.681	2.347.090			
Egalisatievoorzieningen	4.957.903	896.182	928.453	4.925.632			
Voorzieningen uit van derden verkregen middelen	532.008	0	117.936	414.072			
totaal voorzieningen	9.016.804	1.204.059	2.534.070	7.686.793			

Overzicht voorzieningen					Begroting 2008		
	Boekwaarde begin begrotingsjaar	Mutaties		Boekwaarde einde begrotingsjaar			
		Vermeerderingen	Verminderingen				
Voorzieningen voor verplichtingen/verliezen/risico's	2.347.090	391.178	2.039.263	699.005			
Egalisatievoorzieningen	4.925.632	896.182	908.818	4.912.996			
Voorzieningen uit van derden verkregen middelen	414.072	0	32.933	381.139			
totaal voorzieningen	7.686.793	1.287.360	2.981.014	5.993.139			

Overzicht voorzieningen					Begroting 2009		
	Boekwaarde begin begrotingsjaar	Mutaties		Boekwaarde einde begrotingsjaar			
		Vermeerderingen	Verminderingen				
Voorzieningen voor verplichtingen/verliezen/risico's	699.005	441.039	1.042.943	97.101			
Egalisatievoorzieningen	4.912.996	896.182	806.945	5.002.233			
Voorzieningen uit van derden verkregen middelen	381.139	0	0	381.139			
totaal voorzieningen	5.993.139	1.337.221	1.849.888	5.480.472			

Overzicht voorzieningen					Begroting 2010		
	Boekwaarde begin begrotingsjaar	Mutaties		Boekwaarde einde begrotingsjaar			
		Vermeerderingen	Verminderingen				
Voorzieningen voor verplichtingen/verliezen/risico's	97.101	441.114	440.263	97.952			
Egalisatievoorzieningen	5.002.233	896.182	996.983	4.901.432			
Voorzieningen uit van derden verkregen middelen	381.139	0	0	381.139			
totaal voorzieningen	5.480.472	1.337.296	1.437.246	5.380.522			

gemeente
Neder-Betuwe

***Programmabegroting 2008
en
Meerjarenraming
2009- 2011***

Programma's

PROGRAMMA 1 - BESTUUR EN BURGER

Portefeuillehouders: burgemeester en wethouder mr. J.M. Talman-van der Woude

ALGEMEEN

Programma-inhoud	Het programma omvat de bestuurlijke organen (raad, commissie, college van burgemeester en wethouders en de burgemeester), intergemeentelijke samenwerking, burgerparticipatie, interne en externe dienstverlening, voorlichting (inclusief website) en verkiezingen.
Relevante beleidsruimte en kaders	<ul style="list-style-type: none"> • Coalitieprogramma 2006-2010 "voortvarend verder" • Bedrijfsvoeringsconcept • Startnotitie Wijkmanagement (Raadsbesluit 28 september 2006)
Ontwikkelingen	De gemeentewinkel zal het aanspreekpunt moeten zijn voor de burger. De digitale dienstverlening zal zich steeds verder ontwikkelen. Het medium Internet zal steeds meer worden gebruikt. In 2010 zullen ongeveer 100 producten via de website aangeboden worden

WAT WILLEN WE BEREIKEN EN WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar
<u>Burgerparticipatie/Wijkmanagement</u> Meer invloed van bewoners op de eigen omgeving en meer tevreden inwoners.	<ul style="list-style-type: none"> • Samen met de bewoners, belangenverenigingen en maatschappelijke instanties werken aan de verbetering van de kwaliteit van de woon- en leefomgeving; • De participatie, betrokkenheid en eigen verantwoordelijkheid van de bewoners bij en in de wijk bevorderen en vergroten; • De gemeentelijke dienstverlening verbeteren; • De communicatie met bewoners en maatschappelijke instanties verbeteren; • Opstellen beleidsnota wijkmanagement. 	1 ^e kw. 2008
<u>Deregulering</u> Alleen noodzakelijke en nuttige (beleids-) regels resteren en verminderen ("red tape") zodat: <ul style="list-style-type: none"> - voor inwoners, bedrijven en instellingen er meer ruimte is voor eigen initiatief en de administratieve lasten lager worden; - de organisatie regels eenduidig kan toepassen en handhaven. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nut & noodzaaktoets toepassen op elke (nieuwe) verordening en beleidsregel • Uitvoeren project 'Dereguleren APV' i.s.m. KvK en naburige gemeenten • Coördinatie cq bundeling van vergunningen 	2008
<u>Dienstverlening</u> Dienstbaar bestuur en slagvaardige, klantgerichte organisatie die <ul style="list-style-type: none"> - Helder, transparant en tijdig communiceert met inwoners en anderen (mondeling, via papier en digitaal); - qua tevredenheid van burgers over bestuur en organisatie (boven)gemiddeld scoort in de Staat van de Gemeente. 	<ul style="list-style-type: none"> • Op brieven, aanvragen e.d. uiterlijk binnen 8 weken reageren en/of ze afhandelen; • Top-20 producten (of meer) in 2008 ook digitaal aanbieden, m.b.v. formulieren, DigiD en elektronisch betalen; • Wachttijden publieksbalie bekorten tot maximaal 10 minuten en diensten zoals de bouwbalie ook op afspraak aanbieden; • Resultaten Staat van de Gemeente via Burgerjaarverslag 2^e kwartaal 2008 publiceren. 	2 ^e kw. 2008

WAT MAG HET KOSTEN?

P1 Programma:		Bestuur en Burger					
					Meerjarenraming		
		rekening	begroting	begroting	raming	raming	raming
		2006	2007	2008	2009	2010	2011
Bestaand Beleid							
Lasten		5.515.070	2.803.505	3.570.666	3.685.307	3.784.593	3.898.251
Baten		2.013.701	387.072	327.123	340.462	348.276	330.145
Exploitatieresultaat		3.501.369	2.416.433	3.243.543	3.344.845	3.436.316	3.568.106
Nieuw Beleid							
Investerings							
Lasten				10.060	9.779	9.499	9.219
Nieuwe ontwikkelingen conform kadernota							
Lasten				4.000	4.000	4.000	4.000
Baten							
Overige nieuwe ontwikkelingen							
Lasten				64.600	67.099	58.196	62.396
Baten							
Saldo		0	0	78.660	80.878	71.695	75.616
Exploitatieresultaat		3.501.369	2.416.433	3.322.203	3.425.723	3.508.012	3.643.721

Verschillenanalyse programmabegroting 2008 ten opzichte van 2007 (verschillen > € 10.000, afgerond op € 1.000)

Bestaand beleid

- Nieuwe opzet van de urenverdeling 2008 (zie inleiding)	€	566.000 N
- Hogere bijdrage aan de Regio Rivierenland	€	27.000 N
- Hogere vergoeding voor raadsleden, hogere personeelslasten voor het college van burgemeester en wethouders	€	12.000 N
- Geen verkiezingen in 2008 in tegenstelling tot 2007	€	16.000 V
- Lasten GBA audit die doorschuiven naar 2009 (zie berap 2 van 2007)	€	11.000 V
- De kosten voor onze accountant zijn vanaf 2008 op dit programma verantwoord en niet meer op de kostenplaats middelen	€	40.000 N
- Conform bij de behandeling van de kadernota 2008-2011 de amendement nr. 9 "uitgangspunten Begroting" is er voor prijsstijgingen een stelpost opgenomen van € 100.000 in 2008 € 201.000 in 2009 € 303.000 in 2010 en € 406.000 in 2011	€	100.000 N (*)
- De aanpassingen van het contract verzekeringen is op dit product in totaal nog opgenomen (zie ook nieuw Beleid "Overige nieuwe ontwikkelingen")	€	41.000 N
- Tevens is er een lager renteresultaat (verschil tussen werkelijke en doorbelaste rente)	€	55.000 N
- Overige kleine verschillen	€	13.000 N
		<hr/>
Nadelig saldo bestaand beleid	€	827.000 N

- *) Bij het samenstellen van de begroting zijn nog niet alle prijsstijgingen die in contracten zijn vastgelegd bekend. De meeste stijgingspercentages worden pas bekend gemaakt aan het einde van dit jaar of begin volgend jaar. Een zo goed mogelijke inventarisatie geeft een bedrag aan van € 50.000
Wij zullen dan ook in de eerste bestuursrapportage 2008 volledig inzicht geven in de contracten waarvoor aanwending van deze stelpost noodzakelijk is.

Nieuw beleid

Investeringsen

- Aanschaf cliënt begeleidingssysteem voor het inzichtelijk krijgen van alle klantencontacten om daarop onze dienstverlening af te stemmen.
Nadelig saldo investeringen
€	<u>10.000 N</u>
€	10.000 N

Nieuwe ontwikkelingen conform kadernota

- Vervanging telefooncentrale in 2008. Dit betekent een structurele jaarlast van € 4.000 omdat de oude telefooncentrale is betaald uit de ontvangen frictiegelden herindeling.
Nadelig saldo kadernota
€	<u>4.000 N</u>
€	4.000 N

Overige nieuwe ontwikkelingen

- Verlaging budget schrijf- en bureaubehoefden i.v.m. betere inkoop
  - Door het duurder worden van de nieuwbouw Regionaal Archief Rivierenland (hogere kapitaallasten) stijgt de bijdrage met
  - Hogere lasten voor ICT (zie berap 2 van 2007)
  - Hogere ontvangsten leges GBA ter dekking kapitaallasten aanschaf cliënt begeleidingssysteem (zie investeringen)
  - Door aanpassingen van het contract verzekeringen is er een besparing van € 41.000 gerealiseerd
  - Overige kleine ontwikkelingen
€	14.000 V
€	30.000 N
€	<u>119.000 N</u>
€	10.000 V
€	41.000 V
€	<u>19.000 V</u>
€	65.000 N
- Nadelig saldo overige nieuwe ontwikkelingen

De bouwbalie.....

.....van de gemeentewinkel.

PROGRAMMA 2 - OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID

Portefeuillehouder: Burgemeester

ALGEMEEN

Programma-inhoud	<p>Ontwikkeling Veiligheidsbeleid en beleidsadvisering</p> <p>In het programma openbare orde en integrale veiligheid staan de twee volgende doelstellingen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het verbeteren van de objectieve veiligheid; • Het verbeteren van het veiligheidsgevoel van de inwoners van de gemeente.
Relevante beleidsruimte en kaders	<p>Veiligheidsagenda 2007-2011 (raadbesluit 15 februari 2007, nr. 11)</p> <p>Plan van aanpak/draaiboek Oud en Nieuw;</p> <p>Beleidsplan brandpreventie 2002-2007;</p> <p>Uitvoeringsplan Project Versterking Brandweer.</p>
Ontwikkelingen	<p>In het kader van wijkmanagement zal een aanpak worden ontwikkeld waarin leefbaarheid een grote rol speelt maar waar zeker ook plaats zal zijn voor veiligheidsthema's.</p> <p>In verband met een andere werkwijze bij de politie en justitie wordt de regierol van diverse veiligheidsthema's waaronder aanpak risicojongeren, veelplegers en ex-gedetineerden en de algehele regie (bestuursrechtelijk) bij ontmanteling van hennepkwekerijen in de nabije toekomst bij de gemeente neergelegd.</p> <p>Justitie en politie hebben aangegeven dat zij de gemeente actief ondersteuning bieden als er gericht wordt gewerkt aan het veiligheidsbeleid en dat het integraal veiligheidsbeleid op orde is.</p> <p>In 2007 is de brandweer Neder-Betuwe een samenwerking aangegaan met de brandweer Tiel. In 2009 zullen de brandweerbegroting van Tiel en Neder-Betuwe worden samengevoegd. Na de feitelijke verhuizing van de dagdienstmedewerkers van het gemeentehuis te Neder-Betuwe naar de brandweerkazerne van Tiel zal de commandant opdracht krijgen nieuw beleid voor de organisatie te ontwikkelen. Het nieuwe beleid zal gericht zijn op, het met behoud van de bestaande financiële middelen, voor beide korpsen realiseren van nieuwe wettelijke taken en/of continueren van de bestaande producten.</p>

WAT WILLEN WE BEREIKEN EN WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar
Bevorderen van een gemeentebrede veiligheid, waarbij 80% van de bevolking zich veilig voelt in de eigen kern.	<ul style="list-style-type: none"> • Onderzoek naar veiligheidsgevoel via monitoring van "De Staat van de Gemeente". 	2 ^e kw. 2008
Terugdringen van het aantal meldingen jeugdoverlast (2006: 124; 2007 t/m juni: 108).	<ul style="list-style-type: none"> • Extra aandacht aan overlast besteden middels inzet van interventie-medewerker (parttime). 	2008
Terugdringen van het aantal inbraken bij bedrijven met als pilot Bedrijventerrein Bonegraaf te Dodewaard.	<ul style="list-style-type: none"> • In overleg met ondernemers en andere partijen realiseren dat het bedrijventerrein in 2008 de certificatie "Keurmerk Veilig Ondernemen" heeft. 	2008
Aanmeldingen voor deelname aan SMS-Alert verdubbelen van 1.254 (juni 2007) naar 2.500 op 31 december 2008.	<ul style="list-style-type: none"> • In RBC en Neder-Betuwe Magazine in totaal 4 x per jaar aandacht besteden aan nut en noodzaak van SMS-Alert. 	2008

WAT MAG HET KOSTEN?

P2 Programma: Openbare Orde en Veiligheid		Meerjarenraming					
		rekening 2006	begroting 2007	begroting 2008	raming 2009	raming 2010	raming 2011
Bestaand Beleid							
Lasten		1.735.085	1.931.380	1.993.020	1.992.719	1.990.563	1.989.202
Baten		129.274	154.432	192.981	193.031	193.081	193.181
Exploitatieresultaat		1.605.811	1.776.948	1.800.039	1.799.688	1.797.482	1.796.021
Nieuw Beleid							
Investerings							
Lasten				0	0	0	0
Nieuwe ontwikkelingen conform kadernota							
Lasten				4.350	4.350	4.350	4.350
Baten							
Overige nieuwe ontwikkelingen							
Lasten				11.579	11.893	10.893	9.893
Baten							
Saldo		0	0	15.929	16.243	15.243	14.243
Exploitatieresultaat		1.605.811	1.776.948	1.815.967	1.815.931	1.812.724	1.810.264

Verschillenanalyse programmabegroting 2008 ten opzichte van 2007 (verschillen > € 10.000, afgerond op € 1.000)

Bestaand beleid

- Wegvallen van de lasten voor het project C2000	€	12.000 V
- Nieuwe opzet van de urenverdeling 2008 (zie inleiding)	€	32.000 N
- Overige kleine verschillen	€	3.000 N
Nadelig saldo bestaand beleid	€	23.000 N

Nieuw beleid

Investerings

N.v.t.

Nieuwe ontwikkelingen conform kadernota

- De realistische oefeningen moeten voor de periode 2008 t/m 2011 worden ingekocht bij trainingscentra om de manschappen en bevelvoerders te oefenen in de omgang met echte hitte en vuur. Geconcludeerd is dat het oefenen voor officieren van dienst beter kan via een meerdaags programma 1x per 3 jaar in plaats van 3x 2 dagen per jaar. Hierdoor kunnen ook oefencentra in het buitenland worden bezocht die verhoudingsgewijs ook goedkoper zijn en meer rendement opleveren. Daarnaast zijn bijna alle oefencentra in Nederland bezocht en de mogelijkheden raken uitgeput	€	4.000 N
Nadelig saldo Kadernota	€	4.000 N

Overige nieuwe ontwikkelingen

- Op grond van het door het veiligheidscollege vastgestelde meerjarenbeleid voor de gemeenschappelijke Regeling Hulpverlening Veiligheid Gelderland-Zuid voor het onderdeel Geneeskundige Hulp bij Ongevallen en Rampen (GHOR) is er een hogere bijdrage per inwoner noodzakelijk	€	14.000 N
- Overige kleine ontwikkelingen	€	2.000 V
Nadelig saldo overige nieuwe ontwikkelingen	€	12.000 N

PROGRAMMA 3 - OPENBARE RUIMTE

Portefeuillehouders: Burgemeester en wethouder H. Willemsen

ALGEMEEN

Programma-inhoud	De aanleg en het onderhoud van wegen en straten, openbare verlichting, openbaar groen, speelplaatsen, begraafplaatsen, kunstwerken en waterpartijen, openluchtrecreatie alsmede de zorg voor een bereikbaar openbaar vervoer. Het zorgdragen voor een heldere en veilige verkeersstructuur.
Relevantie beleidsruimte en kaders	Coalitieprogramma 2006-2010 "Voortvarend verder". Beheerplannen onderhoud wegen, groen en speelplaatsen. Attractiebesluit speeltoestellen.
Ontwikkelingen	De gemeente is gebonden aan de (landelijke) taakstelling om het aantal verkeersslachtoffers verder terug te dringen.

WAT WILLEN WE BEREIKEN EN WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar
<u>Wegenbeheer</u> Adequaat onderhoudsniveau en een veilig weggebruik waarborgen.	<ul style="list-style-type: none"> Actualiseren van het wegenbeheerplan. 	1 ^e kw. 2008
<u>Groenbeheer</u> Adequaat onderhoudsniveau dat de belevings-aard ten goede komt.	<ul style="list-style-type: none"> Actualiseren van het groenbeheerplan 	4 ^e kw. 2008
<u>Waterbeheer</u> Voorkomen van waterproblemen	<ul style="list-style-type: none"> Beleidsnota Waterplan opstellen. 	1 ^e kw. 2008
<u>Landschapsbeleid</u> Behouden en versterken van het Neder-Betuwe's landschap.	<ul style="list-style-type: none"> Opstellen van het Landschap Ontwikkeling Plan (LOP). 	Beleidsnota 3 ^e kw. 2008
<u>Begraafplaatsenbeheer</u> Behouden waardige laatste rustplaats.	<ul style="list-style-type: none"> Opstellen van een begraafplaatsen-beheerplan 	3 ^e kw. 2008
<u>Verkeer en vervoer</u> <ul style="list-style-type: none"> Het terugdringen van het aantal ongevallen op gemeentelijke wegen en kruisingen Het verbeteren van de doorstroming op de openbare wegen Het verbeteren van de bereikbaarheid van de gemeente Een goede bereikbaarheid van deur tot deur met goede bus- en treinverbindingen	<ul style="list-style-type: none"> Het opstellen van een verkeersvisie Studie met WERV-gemeenten inzake Rijnbrugproblematiek participatie in overlegstructuren met (openbaar) vervoerders, provincie en buurtbusvereniging 	1 ^e kw. 2008 1 ^e kw. 2008 jaarlijks
<u>Speelruimte</u> Adequaat aanbod van speelvoorzieningen afgestemd op de diverse leeftijdscategorieën.	<ul style="list-style-type: none"> Opstellen van een beleidsnota Speelruimtebeleid met als basis de vastgestelde startnotitie (2004) en vooraf gezien in hoeverre die startnotitie moet worden geactualiseerd. 	4 ^e kw. 2008
<u>Recreatiebeleid</u> Een completer en uitgebreider recreatieaanbod, dat oog heeft voor de inwoners van Neder-Betuwe en aansluit bij het specifieke karakter van Neder-Betuwe en bij de huidige (regionale)ontwikkelingen op recreatiegebied.	<ul style="list-style-type: none"> Uitvoering geven aan het actieplan recreatie & toerisme in Neder-Betuwe in samenwerking met o.a. de recreatieondernemers, het Regionaal Bureau voor Toerisme Rivierenland, de Kamer van Koophandel en het Recron (belangenorganisatie voor recreatieondernemers). Het opstellen van gemeentelijk kampeerbeleid i.v.m. het intrekken van de Wet op de Openluchtrecreatie (WOR). Participatie in overlegstructuren met ondernemers en organisaties binnen de regio. 	2008 1 ^e kw. 2008 Jaarlijks

WAT MAG HET KOSTEN?

P3 Programma:		Openbare Ruimte					
		Meerjarenraming					
		rekening 2006	begroting 2007	begroting 2008	raming 2009	raming 2010	raming 2011
Bestaand Beleid							
Lasten		7.704.763	4.506.389	4.481.407	5.023.643	3.796.647	3.707.663
Baten		330.425	293.045	287.298	154.794	123.362	95.726
Exploitatieresultaat		7.374.338	4.213.344	4.194.110	4.868.850	3.673.285	3.611.937
Nieuw Beleid							
Investerings							
Lasten				0	0	0	0
Nieuwe ontwikkelingen conform kadernota							
Lasten				0	0	0	0
Baten							
Overige nieuwe ontwikkelingen							
Lasten				0	0	0	0
Baten							
Saldo		0	0	0	0	0	0
Exploitatieresultaat		7.374.338	4.213.344	4.194.110	4.868.850	3.673.285	3.611.937

Verschillenanalyse programmabegroting 2008 ten opzichte van 2007 (verschillen > € 10.000, afgerond op € 1.000)

Bestaand beleid

- De bezuiniging in de jaren 2006 en 2007 van jaarlijks € 40.000 met betrekking tot het verkeersveiligheidsplan is niet meer van toepassing voor de jaren 2008 en later € 40.000 N
  - Nieuwe opzet van de urenverdeling 2008 (zie inleiding) € 19.000 V
  - Met ingang van 2008 worden de lasten van de regio-taxi nog alleen bij programma 7 Zorg , werk en inkomen (product WMO) opgenomen.
Op het programma Openbare ruimte (product openbaar vervoer) ontstane voordelige verschil ten opzichte van de begroting 2007 wordt dus volledig op product WMO negatief meegenomen € 77.000 V
  - Aandeel gemeente in kosten opstellen Waterplan in 2007 niet meer nodig in 2008 (incidenteel) € 15.000 V
  - Daling van de kosten in het baggeren als gevolg van de overdracht naar Waterschap € 22.000 V
  - Door de omvorming van het openbaar groen wordt in 2008 nog een besparing van € 10.000 gecalculeerd op de kosten van derden op onderhoud groen. De extra kosten ad € 10.000 die in 2007 nog gemaakt moesten worden om tot een geslaagde omvorming te komen zijn dit jaar niet meer nodig € 20.000 V
  - Vanuit de kostenplaats Buitendienst is er een hogere toerekening van ca. € 40.000. Oorzaak hiervan is dat een medewerker die in vroegere jaren het Inmiddels beëindigde project Workfirst (gesubsidieerd) begeleidde nu weer volledig ten laste van openbaar groen komt. € 40.000 N
  - Hogere bijdrage aan Regionaal Bureau voor Toerisme Rivierenland als gevolg van in verleden gemaakte afspraken (conform saneringsplan) € 17.000 N
  - Vanwege de saneringsoperatie is destijds besloten de lasten van 2005 tot en met 2007 voor onderhoud en controle speelplaatsen te verlagen met € 40.000. Dit bedrag wordt m.i.v. 2008 dus weer opgevoerd.
(van € 100.000 naar € 60.000) € 40.000 N
  - Overige kleine verschillen € 5.000 V
- Voordelig saldo bestaand beleid € 19.000 V

Nieuw beeld

Investeringsen

N.v.t.

Nieuwe ontwikkelingen conform kadernota

N.v.t.

Overige nieuwe ontwikkelingen

N.v.t.

Herinrichting stationsomgeving Kesteren

Goede bus- en treinverbindingen

Herinrichting stationsomgeving Kesteren

Inspectie achterstallig onderhoud wegen

PROGRAMMA 4 - ECONOMIE

Portefeuillehouder: Burgemeester

ALGEMEEN

Programma—inhoud	<ul style="list-style-type: none"> Het behouden en waar mogelijk versterken van het ondernemersklimaat en de werkgelegenheid in de gemeente Het beheren en instandhouden van de wekelijkse markten
Relevante beleidsruimte en kaders	<ul style="list-style-type: none"> Ster-convenant Gemeenschappelijke regeling Industrieschap Medel
Ontwikkelingen	

WAT WILLEN WE BEREIKEN EN WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar
<ul style="list-style-type: none"> Voldoende aanbod van winkels in de kernen. 	<ul style="list-style-type: none"> Onderhouden van contacten met ondernemers en winkeliers o.a. t.b.v. winkelconcentratie in Kesteren en Ochten. 	2008
<ul style="list-style-type: none"> Geen of zo min mogelijke leegstand op bedrijfsterreinen. Bevordering werkgelegenheid. Inzicht in de behoefte aan type bedrijfsterreinen in de gemeente. Voldoende aantrekkelijk aanbod voor de behoefte van eigen bedrijfsleven. 	<ul style="list-style-type: none"> Behoeft onderzoek naar bedrijfsgrond uitvoeren. Behoeft vertalen in ruimtelijke plannen. 	2008

WAT MAG HET KOSTEN?

P4 Programma: Economie		Meerjarenraming					
		rekening 2006	begroting 2007	begroting 2008	raming 2009	raming 2010	raming 2011
Bestaand Beleid							
Lasten		832.910	552.659	213.882	211.392	208.938	206.676
Baten		1.976.761	416.750	32.950	32.950	32.950	32.950
Exploitatieresultaat		-1.143.851	135.909	180.932	178.442	175.988	173.726
Nieuw Beleid							
Investeringsen							
Lasten				0	0	0	0
Nieuwe ontwikkelingen conform kadernota							
Lasten				0	0	0	0
Baten							
Overige nieuwe ontwikkelingen							
Lasten				0	0	0	0
Baten							
Saldo		0	0	0	0	0	0
Exploitatieresultaat		-1.143.851	135.909	180.932	178.442	175.988	173.726

Verschillenanalyse programmabegroting 2008 ten opzichte van 2007 (verschillen > € 10.000, afgerond op € 1.000)

Bestaand beleid

- Nieuwe opzet van de urenverdeling 2008	€	49.000 N
- Overige kleine verschillen	€	4.000 V
Nadelig saldo bestaand beleid	€	45.000 N

Nieuw beleid

Investeringsen

N.v.t.

Nieuwe ontwikkelingen conform kadernota

N.v.t.

Overige nieuwe ontwikkelingen

N.v.t.

Bedrijvigheid in de gemeente.....

PROGRAMMA 5 - SCHOLING EN VORMING

Portefeuillehouder: wethouder mr. J.M. Talman-van der Woude

ALGEMEEN

Programma-inhoud	De zorg voor de onderwijshuisvesting, het ontwikkelen van lokaal onderwijsbeleid, schoolbestuurlijke taken openbaar onderwijs en zorg voor volwasseneneducatie.
Relevante beleidsruimte en kaders	<ul style="list-style-type: none"> • Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs; • Verordening leerlingenvervoer; • Gemeenschappelijke regeling "Regeling instelling voor openbaar speciaal en voortgezet speciaal onderwijs in de Betuwe"; • Beheerplan gebouwen; • Coalitieprogramma 2006-2010 "Voortvarend verder".
Ontwikkelingen	<ul style="list-style-type: none"> • Daling van het aantal leerlingen op de openbare basisscholen; • Verzelfstandiging van het openbaar basisonderwijs per 1 augustus 2007; • Bestuurlijke schaalvergroting binnen het openbaar onderwijs; • Eind 2007 zullen de resultaten van een haalbaarheidsonderzoek m.b.t. regionale samenwerking op het terrein van leerplicht bekend zijn. Afhankelijk van de besluitvorming kan dit gevolgen hebben voor onze gemeente. • Per 1 augustus 2007 is de kwalificerende leerplicht in werking getreden. De kwalificatieplicht verplicht alle jongeren die na de volledige leerplicht nog géén startkwalificatie hebben, een geregelde vorm van onderwijs te volgen totdat zij wél een startkwalificatie hebben. Met het geregeld volgen van onderwijs wordt ook bedoeld een programma waarbij leren en werken wordt gecombineerd. De kwalificerende leerplicht komt in plaats van de partiële leerplicht, die m.i.v. 1 augustus 2007 komt te vervallen.

WAT WILLEN WE BEREIKEN EN WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar
Huisvesting Zorgdragen voor voldoende en adequate huisvesting voor het onderwijs op basis van recente leerlingenprognoses met als indicators: <ul style="list-style-type: none"> • Behouden van het openbaar basisonderwijs in elke kern; • Openbare scholen die onder de opheffingsnorm (104 leerlingen) komen in stand houden als nevenvestiging; • De exploitatie van de openbare scholen dient binnen het beschikbare rijksbudget plaats te vinden. 	<ul style="list-style-type: none"> • Opstellen van een Onderwijshuisvestingsprogramma 2009 op basis van leerlingenprognoses uit 2007. 	2008
	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoering Onderwijshuisvestingsprogramma 2007/2008: Nieuwbouw 8-klassige basisschool te Ochten. 	2008
Kwaliteit openbaar onderwijs Huidige aantal leerlingen in het openbaar onderwijs stabiliseren en zelfs groei met circa 10% nastreven tot minimaal 700 leerlingen (stand per 1 oktober 2006: 639 leerlingen)	<ul style="list-style-type: none"> • In overleg met het stichtingsbestuur uitvoering geven aan notitie "koersen op kwaliteit" en de commissie Abiz daarover informeren. • Met het Stichtingsbestuur Openbaar primair onderwijs Neder-Betuwe verzoeken om mogelijkheden van bestuurlijke schaalvergroting op termijn in beeld te brengen. 	2007 met doorloop in 2008 2009
Leerplicht Voorkomen van schoolverzuim en daarbij vooral terugdringen van spijbelen en inzicht krijgen in luxe verzuim.	<ul style="list-style-type: none"> • Scholen/ouders informatie verstrekken m.b.t. verzuim en met scholen afspraken maken m.b.t. registratie van luxe verzuim. • Bij spijbelen binnen één week na melding door leerplichtambtenaar actie ondernemen. • Verantwoording afleggen middels het leerplichtverslag 2007/2008. 	2008 e.v. 2008 september 2008

WAT MAG HET KOSTEN?

P5 Programma:		Scholing en Vorming					
		Meerjarenraming					
		rekening 2006	begroting 2007	begroting 2008	raming 2009	raming 2010	raming 2011
Bestaand Beleid							
Lasten		6.633.684	6.879.082	6.661.297	6.948.839	6.838.804	6.795.354
Baten		3.612.838	3.366.048	3.461.663	3.462.103	3.462.549	3.462.938
Exploitatieresultaat		3.020.846	3.513.034	3.199.634	3.486.736	3.376.256	3.332.417
Nieuw Beleid							
Investeringsen							
Lasten				0	0	0	0
Nieuwe ontwikkelingen conform kadernota							
Lasten				40.000	41.375	78.637	164.337
Baten							
Overige nieuwe ontwikkelingen							
Lasten				-33.633	421.319	10.733	2.500
Baten							
Saldo		0	0	6.367	462.694	89.370	166.837
Exploitatieresultaat		3.020.846	3.513.034	3.206.001	3.949.430	3.465.626	3.499.254

Verschillenanalyse programmabegroting 2008 ten opzichte van 2007 (verschillen > € 10.000, afgerond op € 1.000)

Bestaand beleid

- De voeding van de voorziening overgangsregeling bestuur openbare basisscholen valt in 2008 lager uit vanwege de hoogte van uitbetaling van de overgangsvergoeding. De voeding van de voorziening wordt vanaf 2009 weer verhoogd (zie nota reserves en voorzieningen 2007) € 134.000 V
  - Verlaging van de bijdrage aan het product sport i.v.m. gebruik binnensportaccommodatie. Per saldo blijft de last van product openbaar basisonderwijs gelijk aan de baat van product sport (budgettair neutraal, zie programma 6) € 13.000 V
  - Nieuwe opzet urenverdeling 2008 (zie inleiding) € 43.000 V
  - Vertraging nieuwbouw De Wegwijzer. Extra afschrijving oudbouw 2007 is doorgeschoven naar 2009 (zie berap 2 van 2007) € 242.000 V
  - Nieuwbouw Sebaschool vertraagd naar 2008 (zie berap 2 van 2007) € 35.000 N
  - Bijdrage van de schoolbesturen m.b.t. het opstellen van het meerjarenonderhoudsplan (€ 8.000) alsmede een bijdrage t.b.v. de kapitaallasten voor nieuwbouw De Wegwijzer (€ 15.000). Tezamen betreft dit een voordeel van € 23.000. Met de aantekening dat laatstgenoemde bijdrage van € 15.000 middels "overige nieuwe ontwikkelingen" wordt doorgeschoven naar 2008 e.v. € 23.000 V
  - De afname in de kapitaallasten van de diverse huisvestingen € 11.000 V
  - Verhoging van de tijdelijke huisvestingskosten VLC vanwege verwijderingskosten (€ 54.000). Middels "overige nieuwe ontwikkelingen" schuiven deze kosten verder door naar 2009. € 54.000 N
  - Eerste kapitaallasten VLC vanwege start nieuwbouw in 2008. Overige stijgingen van deze lasten vinden plaats in 2009 en 2010 € 58.000 N
  - Overige kleine verschillen € 6.000 N
- Voordelig saldo bestaand beleid € 313.000 V

Nieuw beleid

Investeringsen

N.v.t.

Nieuwe ontwikkelingen conform kadernota

- Zorgdragen voor verzelfstandiging van het openbaar onderwijs waarbij het nieuwe bestuur voldoende ondersteuning krijgt bij de start. Uitgaan van een overgangstermijn van 1½ tot 2 jaar en wel tot uiterlijk 1 januari 2009 i.p.v. begin 2008. Hierdoor wordt de geraamde bezuiniging in 2008 met € 30.000 niet gehaald. € 30.000 N
- Overige nieuwe ontwikkelingen conform kadernota € 10.000 N
- Nadelig saldo investeringen € 40.000 N

Overige nieuwe ontwikkelingen

- In de begroting 2008 is rekening gehouden met een bijdrage van het bestuur Wegwijzer in de kapitaallasten van de nieuwbouw van € 15.000 per jaar gedurende 20 jaar. Door vertraging zal dit pas in 2009 worden gerealiseerd en zullen de huurkosten met € 3.000 stijgen. € 18.000 N
- In de meerjarenraming is rekening gehouden met een oplevering nieuwbouw VLC in het jaar 2008, de huurkosten van de tijdelijke huisvesting tot 2009 en de betaling van de verwijderingskosten van de tijdelijke lokalen in het jaar 2008. Op basis van de huidige planning is de tijdelijke huisvesting van het VLC nog noodzakelijk tot 1 januari 2010. Dit betekent voor het jaar 2008 een voordeel van € 54.000 (geen verwijderingskosten) en een nadeel van € 372.352 voor het jaar 2009 (zie berap 2 van 2007). Tegenover dit nadeel staan lagere kapitaallasten voor het jaar 2008 en 2009. € 54.000 V
- Overige nieuwe ontwikkelingen € 2.000 N
- Voordelig saldo overige nieuwe ontwikkelingen € 34.000 V

PROGRAMMA 6 - WELZIJN EN CULTUUR

Portefuillehouder: wethouders mr. J.M. Talman-van der Woude, H. Vreeswijk en H. Willemsen

ALGEMEEN

Programma-inhoud	Het stimuleren en instandhouden van voorzieningen op het gebied van cultuur, monumenten, sport, kunst, kinderopvang, jeugd- en jongeren, ouderen, alsmede het subsidiëren van activiteiten in het kader van leefbaarheid.
Relevante beleidsruimte en kaders	<ul style="list-style-type: none"> • Notitie Welzijnsbeleid spoor II en de daarop gebaseerde subsidieverordening en vastgestelde beleidskaders; • Beheerplan gebouwen; • Specifiek voor muzikale vorming:<ul style="list-style-type: none"> - contract met centrum voor de kunsten "De Plantage" te Tiel; - beleidsnota muziekonderwijs op basisscholen; • Specifiek voor Kinderopvang/peuterspeelzaalwerk:<ul style="list-style-type: none"> - verordening wet Kinderopvang 2005; - verordening kwaliteitsregels peuterspeelzaalwerk Neder-Betuwe.
Ontwikkelingen	<ul style="list-style-type: none"> • Vergrijzing; • Toename aantal tweeverdieners/individualisering van de samenleving; • Regionale samenwerking; • Beroep op eigen verantwoordelijkheid van burgers wordt meer benadrukt.

... sport- en vrijetijdsbesteding

WAT WILLEN WE BEREIKEN EN WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar
<p><u>Bibliotheekwerk</u> Toegankelijk en beschikbaar maken voor inwoners van literatuur, lectuur, informatie en documentatie in alle vormen en categorieën en daarbij het aanbod afstemmen op de vraag en inspelen op ontwikkelingen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> In samenspraak met de deelnemende gemeenten een notitie opstellen m.b.t. de wijze van instandhouding van een bibliotheekvoorziening in Echteld, Ochten, IJzendoorn en Opheusden. In overleg met de Stichting Basisbibliotheek Rivierenland speerpunten formuleren die in 2009 zullen worden opgepakt m.b.t. collectievorming en dienstverlening. 	<p>2008</p> <p>2008</p>
<p><u>Culturele educatie</u> Basisschooljeugd in groep 4 kennis laten maken met algemene muzikale vorming en andere vormen van cultuureducatie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Aan alle scholen algemene muzikale vorming in groep 4 aanbieden. Nieuwe lesmethoden voor cultuureducatie invoeren op de basisschool. 	<p>2008 e.v.</p> <p>2008 e.v.</p>
<p><u>Sport</u> Bevorderen dat meer inwoners gaan sporten om overgewicht te voorkomen en er voor te zorgen dat er vormen van aangepast sporten beschikbaar komen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Deelnemen aan projecten van en gebruikmaken van de ondersteuning door de Gelderse Sportfederatie. 	<p>2008 e.v.</p>
<p><u>Welzijnsbeleid spoor II</u> Onvolkomenheden en onbedoelde effecten van het Welzijnsbeleid Spoor II herstellen.</p> <p>Bezien in hoeverre de doelstellingen van het vastgestelde Welzijnsbeleid Spoor II zijn bereikt.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Inventariseren welke effecten dat zijn en voorstellen voorleggen tot wijziging van de vastgestelde beleidsregels. Evaluatienotitie opstellen. 	<p>Eind 2007 of begin 2008.</p> <p>2009</p>
<p><u>Welzijnsaccommodaties/dorpshuizen.</u> Het ter beschikking hebben van adequate huisvesting voor verenigingen en andere groeperingen binnen de gemeenschap afgestemd op de behoefte, alsmede het efficiënt gebruik ervan.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Opstellen van een accommodatiebeleid o.b.v. de vastgestelde startnotitie in samenhang met de sportaccommodaties en schoolgebouwen (raadsbesluit d.d. 28 juni 2007). 	<p>Raad april/mei 2008</p>
<p><u>Jeugd- en jongerenwerk</u> Samenhangend jeugdbeleid voor de leeftijdscategorie van 0 tot 23 jaar.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Opstellen nota integraal jeugd- en jongerenwerk die op interactieve wijze met de raad tot stand komt o.b.v. de vastgestelde startnotitie (raadsbesluit 28 september 2006). Keten overleggen van zorgaanbieders. Daarbij bezien welke zaken regionaal en welke lokaal kunnen worden ingericht. Lokaal in ieder geval casuïstiek jeugdoverleg voor risicojongeren en zorgadviesteams. 	<p>april/mei 2008</p> <p>2008 e.v.</p>
<p><u>Monumenten</u> Bepert aantal kwalitatief goede monumenten behouden.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Opschonen gemeentelijke monumentenlijst. Uitvoeren van vastgestelde plan van aanpak. 	<p>2008</p>
<p>Inzicht in mogelijke aanwezigheid van archeologische waarden in gronden gemeente.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Opstellen archeologische waarden- en beleidskaart door RAAP archeologisch adviesbureau. 	<p>2008</p>

WAT MAG HET KOSTEN?

P6 Programma:		Welzijn en Cultuur					
		Meerjarenraming					
		rekening 2006	begroting 2007	begroting 2008	raming 2009	raming 2010	raming 2011
<u>Bestaand Beleid</u>							
Lasten		2.123.344	2.502.231	2.706.169	2.733.731	2.731.448	2.733.614
Baten		373.970	297.386	270.275	267.144	267.546	267.548
Exploitatieresultaat		1.749.374	2.204.845	2.435.894	2.466.587	2.463.902	2.466.066
<u>Nieuw Beleid</u>							
Investerings							
Lasten		0	0	0	0	0	0
Nieuwe ontwikkelingen conform kadernota							
Lasten				0	29.125	65.463	87.963
Baten							
Overige nieuwe ontwikkelingen							
Lasten				-6.190	3.575	3.575	3.575
Baten							
Saldo		0	0	-6.190	32.700	69.038	91.538
Exploitatieresultaat		1.749.374	2.204.845	2.429.704	2.499.287	2.532.940	2.557.604

Verschillenanalyse programmabegroting 2008 ten opzichte van 2007 (verschillen > € 10.000, afgerond op € 1.000)

Bestaand beleid

- Nieuwe opzet van de urenverdeling 2008 (zie inleiding)	€	40.000 N
- Verhoging van de subsidiebijdrage bibliotheek naar een niveau van € 12,00 per inwoner plus indexering loon(conform saneringsplan)	€	30.000 N
- Verlaging van de bijdrage Plantage Tiel conform saneringsplan	€	43.000 V
- Kapitaallasten nieuwbouw verenigingshal Kesteren 2008 i.p.v. 2009 (gedeeltelijke dekking uit gevormde reserve)	€	171.000 N
- Verlaging bijdrage openbaar en bijzonder basisonderwijs aan gymnastiekonderwijs. Per saldo budgettair neutraal met programma 5 (product obo en bbo)	€	13.000 N
- Beeindiging bijdrage voortgezet onderwijs m.b.t. het vervoer van leerlingen van het VLC naar verenigingshal De Eng in Dodewaard i.v.m. ingebruikname hal Kesteren. Wordt middels "overige nieuwe ontwikkelingen" gedeeltelijk voortgezet.	€	15.000 N
- Overige kleine verschillen	€	5.000 N
Nadelig saldo bestaand beleid	€	231.000 N

Nieuw beleid
Investerings
 N.v.t.

Nieuwe ontwikkelingen conform kadernota
 N.v.t.

Overige nieuwe ontwikkelingen

- De nieuwe verenigingshal de Leede in Kesteren zal naar verwachting reeds in april 2008 in gebruik worden genomen. De kosten beheerplan gebouwen (€ 15.000) en exploitatiekosten (18.000) zijn niet begroot voor 2008 € 33.000 N
  - Als gevolg van de ingebruikname van verenigingshal de Leede verschuift het gebruik tussen de verschillende binnensportaccommodaties. De te verwachten huurinkomsten leveren een voordeel op van **€ 27.000**. Het vervoer van de leerlingen van het Van Lodensteincollege van en naar de verenigingshal de Eng in Dodewaard komt te vervallen voordeel **€ 6.000**
 Tevens zal er een btw voordeel gerealiseerd kunnen worden van **€ 10.000** € 43.000 V
  - Uitbreiding aantal wettelijk verplichte inspecties kinderopvang als gevolg van
 Uitbreiding met buitenschoolse opvang € 4.000 N
- Voordelig saldo overige nieuwe ontwikkelingen € 6.000 V

Bibliotheekwerk

Koninginnedag

PROGRAMMA 7 - ZORG, WERK EN INKOMEN

Portefeuillehouder: wethouder mr. J.M. Talman-van der Woude

ALGEMEEN

Programma-inhoud	Het verstrekken van bijstand en maatschappelijke diensten, het op weg helpen van inwoners naar werk, het bestrijden van armoede, de inburgering van nieuw- en oudkomers en het ontwikkelen c.q. uitvoeren van lokaal zorgbeleid.
Relevante beleidsruimte en kaders	<ul style="list-style-type: none"> • Samenwerkingsovereenkomst Neder-Betuwe/Tiel m.b.t. werk en reïntegratie; • Nota Hoogwaardig handhaven; • Nota Bijzondere bijstand 2007; • Basisnota Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO)/Verordening WMO en vierjarig beleidsplan Wmo ; • Budgetovereenkomst Algemeen Maatschappelijk Werk 2004-2008; • Nota welzijnsbeleid spoor II en de daarop gebaseerde subsidieverordening inclusief beleidsregels; • Taakstelling huisvesting statushouders, afspraken met St. Woningbeheer Betuwe; • Productencatalogus GGD Rivierenland 2002;
Ontwikkelingen	<ul style="list-style-type: none"> • Vergrijzing; • Toename aantal tweeverdieners/individualisering van de samenleving; • Regionale samenwerking; • Landelijke tendens: "zorg" legt de verantwoordelijkheid neer bij de burger en zijn directe omgeving; • Herijkingstraject GGD. • Zelfredzaamheid van de burgers en mantelzorg als "vangnet"

WAT WILLEN WE BEREIKEN EN WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar
Inkomen		
<ul style="list-style-type: none"> • Mensen die beperkte financiële middelen hebben blijvend in staat stellen deel te nemen aan het maatschappelijk verkeer. 	<ul style="list-style-type: none"> • 4x per jaar voorlichting in RBC en/of Neder-Betuwe magazine. 	2008 e.v.
<ul style="list-style-type: none"> • Geen wachtlijst deelname aan schuldhulpverlening 	<ul style="list-style-type: none"> • Bij verzoeken/contacten in het kader van de Wmo ook de mogelijkheden i.r.t. minimabeleid bezien. 	2008 e.v.
<ul style="list-style-type: none"> • Het 'niet gebruiken' van bijzondere bijstand terugbrengen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Voor uitvoering schuldhulpverlening met ingang van 1 januari 2008 een contract sluiten met de afdeling Werk en Inkomen van de gemeente Tiel 	2008 e.v.
	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoering geven nota bijzondere bijstand en verbreden met aanschaf van een computer voor gezinnen met schoolgaande kinderen, alsmede het bedrag o.g.v. de regeling chronisch zieken te verhogen van € 200 naar € 350. 	2008 e.v.

<p>Werk Het beperken van de instroom in de uitkeringen, bevorderen van de uitstroom en duurzame arbeidsparticipatie en daarbij de volgende resultaten te behalen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aantal uitkeringsgerechtigden Wwb/loaz/loaw verminderen met 6% tot 120 cliënten (2005: 151/2006: 150/jan. 2007: 139/ juni 2007: 130). • Dekkingspercentage uitgaven en inkomsten Inkomensdeel realiseren van minimaal 90%. (2007: 85%) (Inspanningsverplichting met Tiel om eind 2009 in ieder geval uit te komen op 100%). 	<ul style="list-style-type: none"> • In samenspraak met de gemeente Tiel op een adequate wijze uitvoering geven aan de uitvoering van de Wwb (Wet werk en bijstand). 	2008 e.v.
<p>Algemeen Maatschappelijk Werk. Voorkomen moet worden dat cliënten op een wachtlijst terecht komen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Sluiten van nieuwe budgetovereenkomst voor 2008 tot 2011 op basis van huidige rekeneenheid van 2,2 fte. en daarbij sluitende afspraken maken over het wegwerken van wachtlijsten op het moment dat die dreigen te ontstaan. 	2008
<p>Wet Maatschappelijke Ondersteuning. Uitvoering van een algemeen beleid gericht op bevordering van zelfredzaamheid van burgers, hun maatschappelijke participatie en de leefbaarheid van de woonomgeving.</p> <p>Het compenseren van beperkingen die burgers ondervinden in zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoering geven aan het beleidsplan Wmo. 	2008 e.v.
<p>Ouderenzorg Behoudt zelfstandig wonen van ouderen met zorgbehoefte.</p> <p>Initiatieven ouderenbeleid baseren op Wmo visie en doelstellingen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • In de vier grootste kernen realiseren van aangepaste huisvesting in combinatie met een individueel afgestemd zorgarrangement. • Uitvoering geven aan het beleidsplan Wmo (vast te stellen in de raad van 15 november 2007). 	2008 e.v. 2008 e.v.
<p>Volksgezondheid Het bevorderen van de algemene lichamelijke en geestelijke gezondheid van inwoners van de gemeente.</p>	Opstellen van actiepunten voor lokaal Gezondheidsbeleid voor 2008-2011, waarbij ook aandacht wordt besteed aan verslaving	2008
<p>Ambulancehulpverlening Aanrijdtijd van ambulances in 90% van de gevallen binnen 15 minuten (in 2006 voor regio: 84 % en voor Neder-Betuwe: 77 %).</p>	Bij de Provincie Gelderland er op aandringen, dat in het spreidingsplan de locatie Kesteren in stand blijft.	2008
<p>Zorg voor vluchtelingen Het regelen van huisvesting en opvang van vluchtelingen door het behalen van de opgelegde taakstelling ofwel</p> <ul style="list-style-type: none"> • per 1 jan. 2008: 195 personen, en • taakstelling over 2008: 10 personen. Totaal t/m 2008: 205. <p>Zorgdragen voor begeleiding en inburgering.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • In overleg met de woningbouwvereniging zorgdragen voor de huisvesting van minimaal 4 personen in 2008 (Medio 2007 zijn reeds 201 personen gehuisvest). • Aanbieden van WIN-trajecten en begeleidingstrajecten. 	2008 2008 e.v.

WAT MAG HET KOSTEN?

P7 Programma:		Zorg, Werk en Inkomen					
		Meerjarenraming					
		rekening 2006	begroting 2007	begroting 2008	raming 2009	raming 2010	raming 2011
Bestaand Beleid							
Lasten		6.035.076	7.076.961	7.180.841	7.227.652	7.283.781	7.340.633
Baten		3.604.227	2.969.435	2.842.191	2.842.191	2.842.191	2.842.191
Exploitatieresultaat		2.430.850	4.107.526	4.338.650	4.385.461	4.441.590	4.498.442
Nieuw Beleid							
Investerings							
Lasten				0	0	0	0
Nieuwe ontwikkelingen conform kadernota							
Lasten				41.600	41.600	41.600	41.600
Baten							
Overige nieuwe ontwikkelingen							
Lasten				-161.458	-152.708	-152.708	-152.708
Baten							
Saldo		0	0	-119.858	-111.108	-111.108	-111.108
Exploitatieresultaat		2.430.850	4.107.526	4.218.792	4.274.353	4.330.482	4.387.334

Verschillenanalyse programmabegroting 2008 ten opzichte van 2007

(verschillen > € 10.000, afgerond op € 1.000)

Bestaand beleid

- Nieuwe opzet van de urenverdeling 2008 (zie inleiding) € 155.000 N
  - Middels de 1e bestuursrapportage van 2007 is voor het jaar 2007 incidenteel een extra budget beschikbaar gesteld voor de aanpak wachtlijsten WSW . Deze uitgave werd gedekt door een incidentele bijdrage vanuit het Rijk (algemene uitkering). Voor het jaar 2008 resulteert dit derhalve in een voordelig verschil € 21.000 V
  - Middels de 1e bestuursrapportage van 2007 is het budget voor bijzondere bijstand incidenteel opgehoogd voor het jaar 2007. Dit resulteert in een voordelig verschil € 35.000 V
  - Verhoging van de bijdrage aan Stichting Thuiszorg en de Stichting Slachtofferhulp € 13.000 N
  - Het tekort op het WMO budget t.o.v. de algemene uitkering is destijds Voor het jaar 2007 gecalculeerd € 164.000 en voor het jaar 2008 op € 191.000. (Voor meer informatie zie berap 1 van 2007). Dit betekent een verhoging van € 27.000 N
  - Overheveling Regiotaxi van programma Openbare ruimte (product Openbaar vervoer) naar programma Zorg, werk en inkomen (product WMO) blijft budgettair neutraal € 77.000 N
  - Het onderdeel BBAG (Besluit bijdragen AWBZ gemeenten) is per 2007 overgeheveld van voormalig WVG naar de nieuwe onderdelen WMO. Per abuis is voor het jaar 2007 dit bedrag zowel bij voormalig WVG als bij de nieuwe onderdelen WMO als baat opgenomen. Is bij deze gecorrigeerd € 23.000 N
  - Overige kleine verschillen € 8.000 V
- Nadelig saldo bestaand beleid € 231.000 N

Nieuw beleid

Investeringsen

N.v.t.

Nieuwe ontwikkelingen conform kadernota

- Integrale aanpak schuldhulpverlening op basis van vastgestelde notitie in raad van 31 mei 2007. € 42.000 N

Nadelig saldo kadernota € 42.000 N

Overige nieuwe ontwikkelingen

- Het aantal uitkeringsgerechtigden bedraagt op dit moment 131 (Wwb: 120, IOAZ/IOAW: 10. BBZ: 1) . Per 1 januari 2007 waren dat er nog 139. Uit die 131 zijn er naar verwachting nog circa 30 cliënten die op middellange/ lange termijn het arbeidsproces kunnen in kunnen vloeien. De rest is de harde kern. Voor 2008 wordt vooralsnog rekening gehouden met 120 WWB-clieënten. Met de gemeente Tiel is wel een inspanningsverplichting van nog eens 6% (uitstroom 8 cliënten) voor 2008 afgesproken. In financiële zin betekent de post sociale uitkeringen structureel met €97.000 (V) kan worden verlaagd o.b.v. een WWB-bestand van 120 cliënten. In de loop van 2008 zal worden gezien of die extra 6% wordt gehaald. Indien dat het geval is zullen de financiële gevolgen t.z.t. in de berap worden verwerkt. Op basis van de werkelijke uitkomsten over 2006 zijn aanvullende afspraken met de gemeente Tiel gemaakt. Inclusief de afgesproken indexering is de raming met €15.000 (N) naar bovenbijgesteld. Deze is niet beïnvloedbaar. O.b.v. ervaringen uit 2006 en een nadere bijstelling over 2007 kan voor de BBZ voor 2008 rekening worden gehouden met per saldo een hogere doeluitkering van € 28.000 (V). Gelet op de uitkomsten van 2006 moet de post langdurigheidstoelagen met € 5.000 (N) worden verhoogd. € 105.000 V
- In 2007 zijn de inkomsten en uitgaven van loaw en loaz herberekend op basis van de uitkomsten over het jaar 2006. € 15.000 N
- Middels de junicirculaire 2007 heeft het Rijk aangegeven het bedrag van de algemene uitkering met betrekking tot het onderdeel WMO per 2008 structureel te verminderen met € 75.000 voor onze gemeente. Dit is het resultaat van de invoering van het objectief verdeelmodel WMO zoals is afgesproken in het bestuursakkoord van 4 juni 2007 met de VNG. Derhalve is dit budget met hetzelfde bedrag verlaagd (zie berap 2 van 2007) € 75.000 V
- Overig bestaat thans nog geen inzicht in het werkelijk benodigd budget € 4.000 N
- Overige nieuwe ontwikkelingen € 161.000 V

Voordelig saldo overige nieuwe ontwikkelingen

Uitvoering geven aan de WMO.....

PROGRAMMA 8 - BOUWEN EN MILIEU

Portefeuillehouder: H. Vreeswijk en H. Willemsen

ALGEMEEN

Programma-inhoud	Beleid en uitvoering van milieuzorg, bouw- en woningtoezicht, ruimtelijke ordening en volkshuisvesting.
Relevante beleidsruimte en kaders	<ul style="list-style-type: none"> • bestemmingsplannen • diverse beleidsnotities op het gebied van RO (zoals beleidsnota inwoning, beleidsnota vrijkomende agrarische bebouwing) • woningbouwprogramma • woonvisie • nota grondbeleid • welstandsnota • handhavingsnota • milieu-uitvoeringsprogramma
Ontwikkelingen	Op 1 januari 2009 zal de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) in werking treden. Onder de omgevingsvergunning vallen als eerste alle vergunningen op VROM-gebied, zoals die voor wonen, bouwen, ruimte en milieu. Ook vergunningen op het gebied van monumenten, natuurbescherming, flora en fauna en water gaan daarin mee. Dat maakt de Wabo tot een ambitieuze wet die zorgvuldig geïmplementeerd zal moeten worden. Het klimaat verandert. Wereldwijd en landelijk wordt hier aandacht voor gevraagd. Ook lokaal kunnen er mogelijk maatregelen worden genomen die de opwarming van de aarde helpen stoppen. In 2008 wordt beleid ontwikkeld m.b.t. praktische en realistische oplossings- richting voor de aanpak van zwerfafval en duurzaam onkruidbeheer op verhardingen binnen de openbare ruimte.

WAT WILLEN WE BEREIKEN EN WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar
<p><u>Milieu</u> Voorkomen/beperken van nadelige gevolgen voor het milieu als gevolg van bedrijven, verkeer en huishoudens:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 85 % van de inrichtingen voldoet na de eerste controle; • 90 % van de milieuvergunningen wordt binnen de wettelijke termijn afgehandeld. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vaststellen van een bodemkwaliteitskaart (hierdoor wordt hergebruik van grond binnen de gemeente vergemakkelijkt). • Vaststelling van beleid hogere grenswaarde Wet geluidhinder. • Korte notitie over mogelijkheden die Neder-Betuwe kan benutten om een bijdrage te leveren aan het stoppen van klimaatveranderingen. 	<p>2008</p> <p>4^e kw. 2008</p>
<p><u>Bouw en Woningtoezicht</u> Zorgdragen voor kwalitatief goede en veilig uitgevoerde bouwwerken die voldoen aan het ruimtelijk beleid en wettelijke regelgeving.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er zijn geen van rechtswege verleenden vergunningen; • 90 % van de bouwaanvragen waarvoor geen fatale termijn geldt, wordt binnen de proceduretermijn afgehandeld; • 85 % van de verleende vergunningen wordt zonder afwijkingen van de vergunning tijdens de bouw gerealiseerd. 	<ul style="list-style-type: none"> • Evaluatie van de welstandsnota. 	<p>2008</p>
<p><u>Ruimtelijke ontwikkeling</u> Het zorgdragen dat iedere functie op de juiste plek wordt gepland en conform wordt gehandhaafd.</p>	<p>Het opstellen en in procedure brengen van bestemmings-, wijzigings-, en uitwerkingsplannen voor nieuwe ontwikkelingen. Alle bestemmingsplannen voor komplannen en bedrijfsterreinen zijn op 1-7-2010 geactualiseerd en digitaal raadpleegbaar.</p>	<p>2008 e.v.</p>
<p><u>Volkshuisvesting</u> Het bouwen van woningen afgestemd op de vraag in de diverse kernen, met inacht-neming van de ruimtelijke randvoorwaarden.</p>	<p>Uitvoering geven aan de woonvisie en het woningbouwprogramma (voor aantallen zie volgende bladzijde). Startersprojecten realiseren. Zie ook Zorg.</p>	<p>2008 e.v.</p>

WAT MAG HET KOSTEN?

P8 Programma:		Bouwen en Milieu					
		Meerjarenraming					
		rekening	begroting	begroting	raming	raming	raming
		2006	2007	2008	2009	2010	2011
Bestaand Beleid							
Lasten		14.253.571	10.659.427	9.046.547	9.003.317	8.966.509	8.919.273
Baten		13.448.711	8.087.979	6.690.038	6.677.774	6.742.435	6.918.294
Exploitatieresultaat		804.860	2.571.448	2.356.509	2.325.543	2.224.075	2.000.978
Nieuw Beleid							
Investerlngen							
Lasten				0	0	0	0
Nieuwe ontwikkelingen conform kadernota							
Lasten				50.000	0	0	0
Baten							
Overlge nieuwe ontwikkelingen							
Lasten				-29.564	436	10.436	10.436
Baten							
Saldo		0	0	20.436	436	10.436	10.436
Exploitatieresultaat		804.860	2.571.448	2.376.945	2.325.979	2.234.511	2.011.414

Verschillenanalyse programmabegroting 2008 ten opzichte van 2007 (verschillen > € 10.000, afgerond op € 1.000)

Bestaand beleid

- Nieuwe opzet van de urenverdeling 2008 (zie inleiding) € 402.000 V
  - De ontwikkeling van product riolering en waterzuivering moet mede gezien worden in relatie met de opbrengsten riolrecht op product baten riolrechten en de verfijningsuitkering riolering welke in de algemene uitkering is begrepen. Verloopt uiteindelijk budgettair neutraal € 55.000 V
  - In 2007 zijn de laatste kosten geraamd voor het inlopen van de achterstand op milieuvergunningen. Deze kosten werden via een bijdrage uit de daarvoor gevormde bestemmingsreserve via de functie 980 gedekt € 77.000 V
  - Meer rioolaansluitingen waardoor de opbrengst riolrechten stijgt € 12.000 V
  - Bij sanering begroting 2005 is besloten om voor de jaren 2005 tot en met 2007 jaarlijks € 50.000 extra uit de voorziening inhaalslag actualisering bestemmingsplannen te halen. In 2007 is er nog eenmalig € 90.000 beschikbaar gesteld voor flexibele inzet personeel Ruimtelijke ontwikkeling. Beide bedragen komen dus niet meer voor in begroting 2008 € 40.000 V
  - In 2007 is er éénmalig een budget van € 15.000 vanuit 2006 door de raad beschikbaar gesteld voor inhuur personeel derden bouwzaken € 15.000 V
  - In 2008 geen kapitaallasten (€ 12.000) meer van de in 2003 gedane investering met betrekking tot de kosten welstandnota € 12.000 V
  - In 2007 zijn de gronden aan de Nedereindsestraat verkocht. De opbrengst van ca. € 400.000 is op dit product geboekt. Deze opbrengst wordt ingevolge raadsbesluit van 19 april 2007 weer gebruikt om de kosten van de nieuw te bouwen school, gymnastieklokaal en verenigingsgebouw te kunnen dekken (budgettair neutraal) € 400.000 N
  - Overige kleine verschillen € 2.000 V
- Voordelig saldo bestaand beleid € 215.000 V

Nieuw beleid

Investerings

N.v.t.

Nieuwe ontwikkelingen conform kadernota

- Eenduidig gemeentelijk beleid voor de procedure hogere grenswaarde. Eenmalig vaststellen gemeentelijk beleid, door gebruik te maken van de procedures van de provincies en deze door de regio te laten vertalen naar gemeentelijk beleid. **€ 10.000**. Een eenduidige gemeentelijke bodemfunctiekaart én een eenduidige gemeentelijke bodemkwaliteitskaart. In lijn met de wettelijke verplichting conform. Besluit Bodemkwaliteit in 2008 eenmalig (laten) opstellen en vaststellen van gemeentelijke bodemfunctiekaart. Voortvloeiend uit de bodemfunctiekaart wordt (als een tweetrapsraket) de bodemkwaliteitskaart opgesteld. **€ 40.000**.

€	50.000 N
€	50.000 N

Overige nieuwe ontwikkelingen

- Gezien de ervaringcijfers vanuit 2007 is de verwachting dat er minder (€ 15.000) kosten gemaakt zullen worden voor ruimtelijke ontwikkeling. Er zullen meer vrijstellingen en/of wijzigingen worden aangevraagd. Tegenover de lagere lasten zal echter ook een daling van de baten te verwachten zijn. Deze daling bedraagt naar verwachting € 33.000 zodat er per saldo een nadeel zal ontstaan

€	18.000 N
---	----------
  - Gezien de in het verleden verantwoorde legesopbrengsten bouwvergunningen kan de verwachte opbrengst redelijkerwijs structureel worden verhoogt tot € 600.000.

€	45.000 V
€	3.000 V
€	30.000 V
- Overige nieuwe ontwikkelingen
Voordelig saldo overige nieuwe ontwikkelingen

.....woningbouw in de Fruittuin

OVERZICHT VAN ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN

Portefeuillehouder: H. Willemsen

ALGEMEEN

Conform het Besluit begroting en verantwoording voor gemeenten worden de algemene dekkingsmiddelen niet als programma weergegeven maar als afzonderlijk overzicht. Dit in tegenstelling tot de begroting 2007 van onze gemeente, waarbij de algemene dekkingsmiddelen nog waren opgenomen in programma 8 Algemene inkomsten en uitgaven.

De baten uit deze algemene dekkingsmiddelen zijn niet meegenomen bij de diverse programma's, met uitzondering van de lokale heffingen waarvan de besteding gebonden is aan de opbrengsten (zoals rioolopbrengsten, leges, markten, e.d.).

OVERZICHT DEKKINGSMIDDELEN

Overzicht van algemene Dekkingsmiddelen						
	Meerjarenraming					
	rekening 2006	begroting 2007	begroting 2008	raming 2009	raming 2010	raming 2011
Bestaand Beleid						
Saldo Financieringsfunctie						
F9110	14.103	0	0	0	0	0
F9140	-1.263.942	-1.319.980	-1.552.749	-1.507.565	-1.494.199	-1.524.111
	-1.249.839	-1.319.980	-1.552.749	-1.507.565	-1.494.199	-1.524.111
Saldo Beleggingen en Deelnemingen						
Dividenduitkeringen						
- BNG F9130	-183.501	-200.109	-36.260	-36.260	-36.260	-36.260
- Grond F9130	-1.800	-548	-548	-548	-548	-548
	-185.301	-200.657	-36.808	-36.808	-36.808	-36.808
Algemene Uitkering						
Algem€ F9210	-13.859.901	-15.414.761	-15.648.179	-16.038.449	-16.157.617	-16.157.617
Bijdrag F9210	-3.661.120	0	0	0	0	0
	-17.521.021	-15.414.761	-15.648.179	-16.038.449	-16.157.617	-16.157.617
Lokale heffingen (besteding niet gebonden)						
Baten c F9310	-393.814	-607.663	-616.778	-626.030	-635.420	-645.000
Baten c F9320	-2.803.305	-3.003.996	-3.052.815	-3.102.423	-3.152.831	-3.205.000
Baten t F9360	-53.391	-63.467	-65.000	-65.000	-65.000	-65.000
Baten l F9370	-116.366	-121.974	-122.908	-123.830	-124.744	-126.000
	-3.366.876	-3.797.100	-3.857.501	-3.917.283	-3.977.995	-4.041.000
	-22.323.038	-20.732.498	-21.095.237	-21.500.105	-21.666.619	-21.759.536
Nieuw Beleid						
Investerings						
Lasten			0	0	0	0
Nieuwe ontwikkelingen conform kadernota						
Lasten						
Baten			-449.437	-550.938	-357.597	-630.024
Overige nieuwe ontwikkelingen						
Lasten						
Baten			107.897	140.130	65.313	214.659
	0	0	-341.540	-410.808	-292.284	-415.365
	-22.323.038	-20.732.498	-21.436.777	-21.910.913	-21.958.903	-22.174.901

Verschillenanalyse programmabegroting 2008 ten opzichte van 2007

Bestaand beleid

- Hogere bespaarde rente over eigen financieringsmiddelen	€	236.000 V
- Wegvallen van de éénmalige extra dividenduitkering van de BNG	€	164.000 N
- Hogere algemene uitkering uit het gemeentefonds	€	233.000 V
- Wijzigingen in de opbrengst van OZB (zie berap 2 van 2007)	€	58.000 V
Voordelig saldo bestaand beleid	€	363.000 V

Nieuw beleid

Investeringsen

N.v.t.

Nieuwe ontwikkelingen conform kadernota

- De algemene uitkering kan voor 2008 en volgende jaren worden bijgesteld. De gegevens zijn gebaseerd op de bijgestelde raming van het ministerie (junicirculaire2007) en CBS gegevens van mei 2007	€	449.000 V
Voordelig saldo kadernota	€	449.000 V

Overige nieuwe ontwikkelingen

- Door het ministerie BZK is een aanpassing doorgegeven voor de uitkeringjaren 2008 tot en met 2011 van de algemene uitkering. De uitkeringsfactor stijgt met 3 punten en dit levert een voordeel op van € 33.000 jaarlijks. Tevens wordt voor het jaar 2008 nog éénmaal een bijdrage ontvangen in gevolg van het amendement De Pater- Van der Meer € 40.000 voor het jaar 2008	€	73.000 V
- Lagere opbrengst onroerende zaak belasting gebruikers. Oorzaken: amendement De Pater, en panden welke voor meer dan 70% getaxeerde waarde worden bestaan uit woning, worden aangemerkt als woning. (zie ook berap II 2007) Aanvankelijk is uitgegaan van niet juiste aannames	€	174.000 N
- Overige nieuwe ontwikkelingen	€	7.000 N
Nadelig saldo overige nieuwe ontwikkelingen	€	108.000 N

OVERZICHT VAN BEOOGDE MUTATIES RESERVES

OVERZICHT VAN BEOOGDE MUTATIES RESERVES						
Nr: Programma's	Begroting 2007 na wijziging			Begroting 2008		
	Lasten toevoeging €	Baten onttrekking €	Saldo €	Lasten toevoeging €	Baten onttrekking €	Saldo €
Totaal beoogde mutaties	1.785.779	1.910.332	-124.553	871.389	1.122.877	-251.488
+ = tekort - = overschot					-126.935	

Verschillenanalyse programmabegroting 2008 ten opzichte van 2007

Lasten

In 2008 is begroot dat € 871.000 aan toevoegingen zijn aan diverse reserves dit betekend een daling van de toevoegingen van € 914.000 ten opzichte van 2007

Baten

In 2008 is begroot dat € 1.122.000 aan beschikkingen zijn over diverse reserves dit betekend een daling van de beschikkingen van € 787.000 ten opzichte van 2007

Een toelichting op de mutaties ten opzichte van de begroting 2007 zijn als volgt.

- wegvallen éénmalige toevoeging aan de reserve dekking begrotingstekort (voorheen risico's WWB en WMO) € 625.131 V. Hiertegenover staan een éénmalige beschikking over deze reserve van € 316.000 V ter dekking van de van het begrotingstekort 2008
- hogere toevoeging rente aan reserve € 110.000 N
- lagere beschikkingen over:
  - reserve debiteuren ABW € 10.000 N,
  - reserve BTW compensatiefonds € 10.000 N,
  - reserves afkoop betuweroute € 22.000 N,
  - reserves gemeentehuis € 10.000 N
- hogere beschikking over:
  - reserves huisvesting VLC € 58.000 V,
  - reserve sportzaal Kesteren € 84.000 V,
  - reserve lening Vitens € 50.000 V
- wegvallen onttrekking reserve fonds bovenwijkse voorzieningen € 13.000 N,
- vrijval resultaat jaarrekening 2006 € 755.000 N,
- onttrekking reserve achterstanden milieuwerkzaamheden € 76.000 N

gemeente
Neder-Betuwe

***Programmabegroting 2008
en
Meerjarenraming
2009- 2011***

Paragrafen

PARAGRAAF 1: LOKALE HEFFINGEN

Algemeen

Conform artikel 10 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten bevat de paragraaf "Lokale heffingen" de volgende zaken:

- Het beleid ten aanzien van de lokale heffingen;
- Een overzicht op hoofdlijnen van de lokale heffingen;
- Een aanduiding van de lokale lastendruk;
- Een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.

Het beleid ten aanzien van de lokale heffingen

Het totale pakket van de gemeentelijke belastingen en heffingen bestaat uit een negental verschillende belastingen/heffingen, welke gelegitimeerd worden door een door de gemeenteraad vastgestelde belastingverordening.

Voor de hoogte van de tarieven en leges gelden de volgende uitgangspunten:

- streven naar een volledige kostendeckering bij leges en andere rechten;
- de leges en rechten niet meer laten stijgen dan de inflatiecorrectie.

Een overzicht op hoofdlijnen van de lokale heffingen

1. Onroerende-zaakbelasting

Onder de naam 'onroerende-zaakbelasting' worden met betrekking tot binnen de gemeente gelegen onroerende zaken twee directe belastingen geheven.

Het betreft hier een gebruikersbelasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar een onroerende zaak al dan niet krachtens eigendom, bezit, beperkt recht of persoonlijk recht gebruikt, en een eigenarenbelasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar van een onroerende zaak het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht.

Op basis van de Wet Waardering Onroerende Zaken (Wet WOZ) wordt van elke individuele onroerende zaak de waarde vastgesteld, waarna het te betalen bedrag aan belasting wordt berekend en middels een aanslag aan de belastingplichtige wordt opgelegd.

Per 1 januari 2006 wordt er een vast tarief voor elke € 2.500 van de vastgestelde WOZ-waarde in rekening gebracht. Met ingang van 1 januari 2007 breekt er een nieuw WOZ-tijdvak aan. Vanaf genoemde datum zal er jaarlijks een taxatie worden uitgevoerd. Deze taxatiewaarde wordt bepaald naar de toestand op 1 januari 2005 (waardepeildatum).

Deze taxatiewaarden zijn nog niet bekend daarom hebben we bij de berekening van de waarden rekening gehouden met de stijgingspercentages van het landelijke gemiddelden. De waarden van de woningen zullen gemiddeld stijgen met 7% en de waarden van de niet-woningen zullen gemiddeld stijgen met 4%.

Hierbij is rekening gehouden met het wettelijke voorschrift van een tariefsdifferentiatie tussen zakelijk gerechtigde en feitelijk gebruikers van maximaal 25%. Teven is er rekening met een inflatiepercentage van 1%.

Tarieven OZB: (per € 2.500 woz-waarde)	2006 € 2.500	2007 € 2.500	2008 € 2.500	Stijgings- percentage	2009 € 2.500	2010 € 2.500	2011 € 2.500
Zakelijk gerechtigden woningen	3,17	3,09	2,90	-6%	2,93	2,96	2,99
Feitelijke gebruikers woningen	0,00	0,00	0,00	0%	0,00	0,00	0,00
	3,17	3,09	2,90	0%	2,93	2,96	2,99
Zakelijk gerechtigden niet-woningen	4,36	4,24	4,11	-3%	4,16	4,20	4,24
Feitelijke gebruikers niet-woningen	3,49	3,39	3,29	-3%	3,33	3,36	3,39
	7,85	7,63	7,40	-3%	7,49	7,56	7,63

Heffing OZB:	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Woz waarde (x 1000)						
taxatiewaarde woningen	1.755.456	1.885.525	2.054.189	2.081.189	2.164.689	2.232.439
taxatiewaarde niet-woningen	429.472	378.223	393.352	393.352	393.352	393.352
	2.184.928	2.263.748	2.447.541	2.474.541	2.558.041	2.625.791

Totale heffing OZB						
Zakelijk gerechtigden woningen	2.153.399	2.330.509	2.385.458	2.440.981	2.564.305	2.671.008
Feitelijke gebruikers woningen	0	0	0	0	0	0
	2.153.399	2.330.509	2.385.458	2.440.981	2.564.305	2.671.008
Zakelijk gerechtigden niet-woningen	712.554	641.466	647.409	653.883	660.422	667.026
Feitelijke gebruikers niet-woningen	530.842	512.870	517.999	523.179	528.411	533.695
Amendement de Pater	0	-54.606	-55.152	-55.704	-56.261	-56.823
	1.243.396	1.099.730	1.110.256	1.121.358	1.132.572	1.143.898
Totale Heffing OZB	3.396.795	3.430.239	3.495.714	3.562.339	3.696.877	3.814.906

Limitering en maximering van de OZB tarieven

Na afschaffing van de OZB woningen gebruikers resteren nog drie andere OZB-tarieven: OZB woningen eigenaren, OZB niet-woningen gebruikers en OZB niet-woningen eigenaren. De limitering en maximering van de OZB gaat per januari 2008 vervallen. Dat is voor de gemeentelijke belastingen de belangrijkste uitkomst van het bestuursakkoord tussen Rijk en gemeenten van 4 juni 2007. Het vervallen van de limitering en maximering OZB mag echter niet leiden tot een onevenredige stijging van de collectieve belastingdruk. In 2010 vindt een evaluatie plaats. De wetswijziging moet langs het parlement

2. Toeristenbelasting

Onder de naam 'toeristenbelasting' wordt een directe belasting geheven met betrekking tot het houden van verblijf met overnachtingen binnen de gemeente in hotels, pensions e.d., tegen vergoeding in welke vorm dan ook, door personen die niet als ingezetene in de gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens van de gemeente zijn opgenomen. Deze belasting kan worden geheven als een bijdrage in de kosten van de voorzieningen die de gemeente heeft getroffen. Deze kosten kunnen dus worden verhaald op de toerist.

Toeristenbelasting	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Forfaitaire tariefstelling per overnachting	0,75	0,76	0,76	0,77	0,78	0,79
Inflatiecorrectie % per jaar.	0,75%	0,75%	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%
verhoging %	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Opbrengst toeristenbelasting	53.391	63.467	65.000	65.000	65.000	65.000

3. Hondenbelasting

Onder de naam 'hondenbelasting' wordt een directe belasting geheven met betrekking tot het houden van honden binnen de gemeente. De belasting wordt geheven naar het aantal honden dat binnen de gemeente wordt gehouden. De tarieven worden jaarlijks trendmatig verhoogd op grond van een inflatiecorrectie. De gemeenteraad heeft in zijn vergadering van 28 april 2005 besloten de tarieven per 1 januari 2006 als volgt te verhogen: 1e hond € 58, 2e hond € 78, 3e hond € 98, Kennel € 180.

Hondenbelasting	2006	2007	2008	2009	2010	2011
1e hond	1639	1700	1711	1711	1711	1711
2e hond	229	255	251	251	251	251
3e hond	26	27	20	20	20	20
Kennel	5	0	5	5	5	5
Tarieven:	€	€	€	€	€	€
1e hond	58	58	59	59	60	60
2e hond	78	78	79	80	80	81
3e hond en volgende hond	98	98	99	100	101	102
Kennel	180	180	182	184	185	187
Gemiddelde Opbrengst hondebeldasting	116.366	121.974	122.908	123.830	124.744	126.000
Inflatiecorrectie % per jaar.	0,75%	0,75%	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%
Jaarlijks verhoging %	0%	0%	0%	0%	0%	0%

4. Rioolrechten

Onder de naam 'rioolrecht' wordt een recht geheven van de eigenaar van een eigendom van waaruit afvalwater direct of indirect op de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd. Het recht wordt geheven volgens een vast bedrag van de eigenaar.

Rioolrechten	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Aantal rioolaansluitingen	7.960	8.020	8.080	8.140	8.200	8.260
Tarief	198,83	198,83	198,83	198,83	198,83	198,83
Opbrengst rioolrechten	1.582.687	1.594.617	1.606.546	1.618.476	1.630.406	1.642.336

5. Afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing wordt geheven van degene die in de gemeente Neder - Betuwe feitelijk gebruik maakt van een perceel ten aanzien waarvan ingevolge de Wet milieubeheer een verplichting tot het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen geldt. De heffing wordt per perceel geheven.

De inzameling van huishoudelijke afvalstoffen, het vaststellen van de tarieven en het innen van de heffing wordt geheel uitgevoerd op regionaal niveau. (AVRI)

Afvalstoffenheffing	2004	2005	2006	2007
Geen containers (minimumtarief)	227,00	229,00	229,00	229,00
1 x 140 liter groen, 1 x 140 liter grijs	227,00	229,00	229,00	229,00
1 x 140 liter groen, 1 x 240 liter grijs	264,00	265,00	265,00	265,00
2 x 140 liter groen, 1 x 140 liter grijs	277,40	279,40	279,40	279,40
2 x 140 liter groen, 1 x 240 liter grijs	313,40	315,40	315,40	315,40
1 x 140 liter groen, 2 x 240 liter grijs	349,40	351,40	351,40	351,40
1 x 240 liter groen, 2 x 240 liter grijs	399,80	401,80	401,80	401,80

6. Lijkbezorgingrechten

Op basis van een verordening worden rechten geheven voor het gebruik van de algemene begraafplaatsen en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de algemene begraafplaatsen. De rechten worden geheven van degene op wiens aanvraag dan wel ten behoeve van wie de dienst wordt verricht of van degene die van de bezittingen, werken of inrichtingen gebruik maakt.

	2008
Lasten	363.000
Baten	243.000
Dekkingspercentage	67%

7. Marktgeden

Onder de naam 'marktgeden' wordt een recht geheven voor het ter beschikking stellen van een standplaats op een markt als bedoeld in de marktverordening, daaronder begrepen de diensten welke in verband hiermee door de gemeente worden verleend. Het recht wordt geheven van degene aan wie een standplaats ter beschikking is gesteld.

8. Brandweerrechten

Onder de naam 'brandweerrechten' worden rechten geheven voor het gebruik overeenkomstig de bestemming van voor de openbare dienst bestemde bezittingen van de gemeentelijke brandweer of van voor de voor de openbare dienst bestemde werken of inrichtingen die bij de gemeentelijke brandweer in beheer of in onderhoud zijn. Ook worden rechten geheven voor het genot van door de gemeentelijke brandweer verstrekte diensten. De rechten geheven voor het genot van door de gemeentelijke brandweer verstrekte diensten.

9. Leges

Onder de naam 'Leges' wordt een groot aantal verschillende rechten geheven ter zake vandoor het gemeentebestuur verstrekte diensten. De rechten worden geheven van de aanvrager van de dienst dan wel degene ten behoeve van wie de dienst is verleend. Uitgangspunt is dat de totale rechten, zoals geheven via deze verordening, in totaliteit 100% kostendekkend zijn. Er vindt voor de leges een jaarlijkse algemene inflatiecorrectie plaats.

10. Tarieven

Voor door of vanwege de gemeente te verrichten of verrichte diensten, van hem die daartoe strekkende aanvraag heeft ingediend, wordt een betaling gevorderd overeenkomstig de tarievenverordening.

Een aanduiding van de lokale lastendruk

Belastingdruk per huishouden (bewoner/eigenaar)				
	OZB	Afval	Riool	Totaal
Gemeente Neder-Betuwe 2004	€ 353	€ 264	€ 188	€ 805
Gemeente Neder-Betuwe 2005	€ 412	€ 278	€ 199	€ 889
Gemeente Neder-Betuwe 2006	€ 249	€ 278	€ 199	€ 726
Gemeente Neder-Betuwe 2007	€ 272	€ 265	€ 199	€ 736
Gemeente Neder-Betuwe 2008	€ 276	€ 265	€ 199	€ 740
Verschil 2005/2006	-40%	0%	0%	-18%
Verschil 2006/2007	9%	-5%	0%	1%
Verschil 2007/2008	1%	0%	0%	0%

Uitgangspunten:

- Gebruiker van de woning is ook eigenaar;
- Waarde van de woning is voor 2005 € 200.000,-; voor 2006 en voor 2007 € 220.000,- en voor 2008 € 237.000
- Tarief afvalstoffenheffing 2008 is nog niet bekend.

Belastingdruk per huishouden (bewoner/huurder)				
	OZB	Afval	Riool	Totaal
Gemeente Neder-Betuwe 2004	€ 157	€ 264	€ 0	€ 421
Gemeente Neder-Betuwe 2005	€ 183	€ 278	€ 0	€ 461
Gemeente Neder-Betuwe 2006	€ 0	€ 265	€ 0	€ 265
Gemeente Neder-Betuwe 2007	€ 0	€ 265	€ 0	€ 265
Gemeente Neder-Betuwe 2008	€ 0	€ 265	€ 0	€ 265
Verschil 2005/2006	-100%	-5%	0%	-43%
Verschil 2006/2007	0%	0%	0%	0%
Verschil 2007/2008	0%	0%	0%	0%

Uitgangspunten:

- Gebruiker van de woning is geen eigenaar;
- Waarde van de woning is voor 2005 € 200.000,-; voor 2005 en 2006 € 220.000,- en voor 2008 € 237.000
- Tarief afvalstoffenheffing 2008 is nog niet bekend.

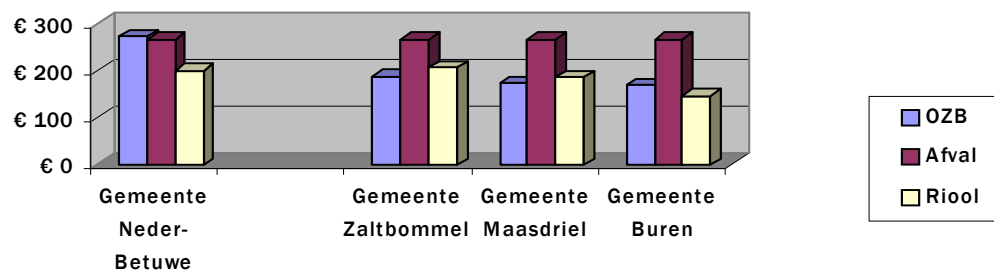
Vergelijking belastingdruk huishouden 2007 (bewoner/eigenaar)

	OZB	Afval	Riool	Totaal
Gemeente Neder-Betuwe	€ 272	€ 265	€ 199	€ 736
Gemeente Zaltbommel	€ 187	€ 265	€ 206	€ 658
Gemeente Maasdriel	€ 172	€ 265	€ 185	€ 622
Gemeente Buren	€ 169	€ 265	€ 146	€ 580
Gemiddeld in Gelderland				€ 614

Uitgangspunten:

- Gebruiker van de woning is ook eigenaar;
- Waarde van de woning is € 220.000,-;

Vergelijking belastingdruk huishouden (bewoner/eigenaar)

Belastingdruk per niet-woningen

	OZB eigenaar	OZB gebruiker	Totaal
Gemeente Neder-Betuwe 2004	€ 832	€ 666	€ 1.498
Gemeente Neder-Betuwe 2005	€ 944	€ 757	€ 1.701
Gemeente Neder-Betuwe 2006	€ 1.046	€ 837	€ 1.883
Gemeente Neder-Betuwe 2007	€ 1.017	€ 813	€ 1.830
Gemeente Neder-Betuwe 2008	€ 1.026	€ 821	€ 1.847
	1%	1%	1%

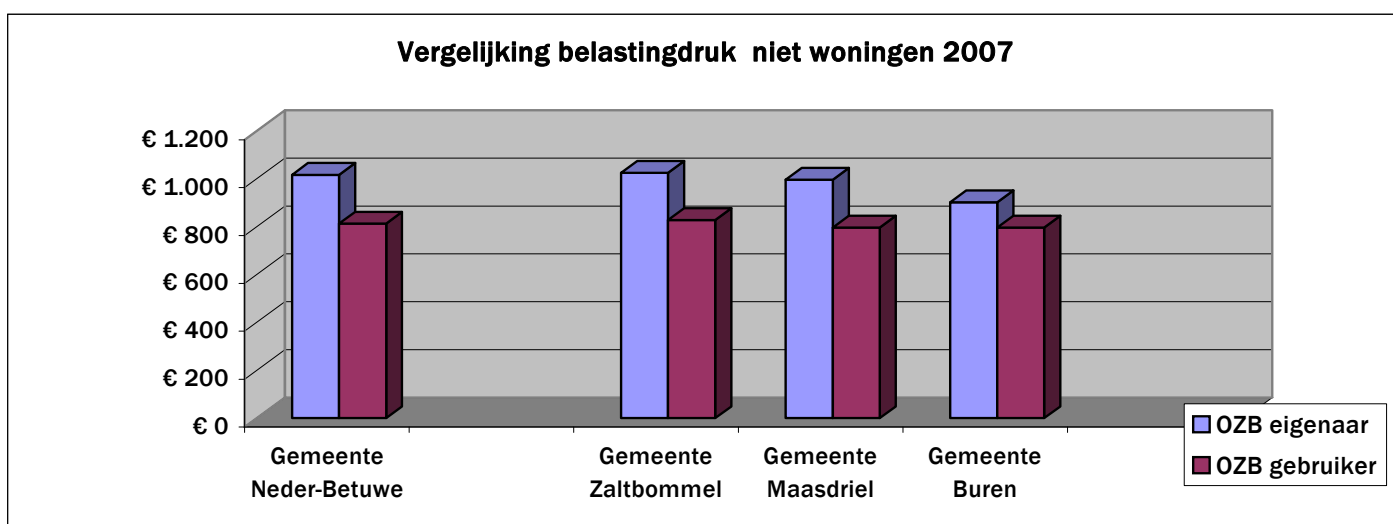
Uitgangspunten:

- In het overzicht is uitsluitend rekening gehouden met de ozb;
- Waarde van de niet-woning is voor 2005, 2006 en 2007 € 600.000,- en voor 2008 € 624.000

Vergelijking belastingdruk niet-woningen 2007			
	OZB eigenaar	OZB gebruiker	Totaal
Gemeente Neder-Betuwe	€ 1.017	€ 813	€ 1.830
Gemeente Zaltbommel	€ 1.025	€ 828	€ 1.853
Gemeente Maasdriel	€ 996	€ 797	€ 1.793
Gemeente Buren	€ 902	€ 797	€ 1.699

Uitgangspunten:

- In het overzicht is uitsluitend rekening gehouden met de ozb;
- Waarde van de niet-woning is voor 2007 € 600.000,-;

Een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid

Bij de kwijtschelding van heffingen wordt de 100% norm van de relevante bijstandsnorm gehanteerd.

Voor de overige regels wordt het Rijksbeleid gevolgd.

Kwijtschelding wordt verleend voor de Hondenbelasting (alleen 1^e hond), het Rioolrecht en de Onroerende-zaakbelastingen.

Voor de overige heffingen en rechten wordt geen kwijtschelding verleend.

PARAGRAAF 2: WEERSTANDSVERMOGEN

Algemeen

Door de Wet dualisering gemeentebestuur en het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) zijn de jaarrekeningen van de meeste gemeenten vanaf 2004 belangrijk gewijzigd.

In onze gemeente zijn vanwege de herindeling de nieuwe regels grotendeels pas met ingang van 2005 ingevoerd. Onderstaand volgt de paragraaf weerstandsvermogen als onderdeel van de begrotingsvoorschriften zoals bedoeld in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de voor afdekking van de risico's benodigde weerstandscapaciteit (middelen).

De benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald door het risicoprofiel van de gemeente als geheel, waarbij de waarschijnlijkheid en de omvang van ieder risico afzonderlijk is gewaardeerd.

Deze relatie wordt uitgedrukt in een verhoudingsgetal.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

Hierin komt de eigen beleidsvrijheid tot uitdrukking om te bepalen in welke mate de gemeente risico's wil afdekken. Als referentiekader kan de hieronder gepresenteerde waarderingstabel worden genomen welke is opgesteld door de universiteit van Twente en het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement, die in meerdere gemeenten gebruikt wordt:

Ratio	Betekenis
> 2,0	Uitstekend
1.4 - 2,0	Ruim voldoende
1,0 - 1,4	Voldoende
0,8 - 1,0	Matig
0,6 - 0,8	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

Op basis van de waarderingstabel wordt gestreefd naar een ratio weerstandsvermogen van minimaal 1.

Berekening weerstandscapaciteit

De belangrijkste componenten voor de weerstandscapaciteit zijn de vrije reserves en de stille reserves.

De berekening hiervan luidt:

Weerstandscapaciteit	2007	2008	2009	2010	2011
Algemene reserve concern	-352.000	-1.231.752	-1.303.359	-1.374.966	-1.446.573
Algemene reserve grondexploitatie	-349.470	-1.604.091	-1.618.732	-1.633.482	-2.148.343
Stille reserves, direct verkoopbaar	-600.000	-600.000	-600.000	-600.000	-600.000
Bestemmingsreserve nieuw gemeentehuis	-655.228	-687.990	-722.389	-758.509	-796.434
Subtotaal - Reserves	-1.956.698	-4.123.833	-4.244.480	-4.366.957	-4.991.350
OZB x)	pm	pm	pm	pm	pm
Leges en andere heffingen x)	pm	pm	pm	pm	pm
Onbenutte belastingcapaciteit	0	0	0	0	0
Onvoorzien	-84.967	-85.050	-85.428	-85.806	-86.184
Saldo begroting	-434.923	58.889	276.276	-26.990	-688.754
Subtotaal - Onvoorzien en saldo	-519.890	-26.161	190.848	-112.796	-774.938
Totale weerstandscapaciteit	-2.476.588	-4.149.994	-4.053.632	-4.479.753	-5.766.288

x) Onbenutte belastingcapaciteit maakt deel uit van de weerstandscapaciteit. Aangezien hiervoor vooralsnog geen limieten meer bestaan is hier p.m. post opgenomen. Verhoging van de OZB-tarieven met 1% levert ongeveer € 37.000 op.

De risico's bestaan uit risico's, die bijvoorbeeld niet door verzekeringen of voorzieningen kunnen worden ondervangen.

Risico's kunnen worden onderscheiden in:

- Financiële risico's,
- Risico's op eigendommen,
- Risico's die samenhangen met de interne bedrijfsvoering,

Financiële risico's

1. Grondexploitatie

Zeer recent zijn alle grondexploitaties geactualiseerd. Voor de resultaten wordt verwezen naar de paragraaf Grondbeleid. Hieruit blijkt, dat voor de verliesgevendende complexen Bonegraaf en De Leede respectievelijke bedragen van € 370.000 en € 360.000 nodig zullen zijn. Voor risico's tijdens de exploitatieperiode van De Leede dient een bedrag van € 50.000 te worden opgenomen.

Ten aanzien van het project winkelconcentratie Ochten zijn reeds voorbereidingskosten gemaakt. Zolang dit project niet is afgesloten dient voor de tot dan toe ongedekte uitgaven een risico worden opgenomen van € 100.000.

2. Planschadevergoedingen

Dekker

In zijn vergadering van 28 september 2006 heeft de raad conform het advies van de schadebeoordelingscommissie besloten het verzoek van Dekker af te wijzen. Tegen dit besluit heeft Dekker een bezwaarschrift ingediend, dat ter advisering is voorgelegd aan de schadebeoordelingscommissie, die heeft vastgesteld, dat het bezwaarschrift in wezen een uitvoerige herhaling is van hetgeen in het planschadeverzoek is aangevoerd, zodat er geen aanleiding is om het eerder uitgebrachte negatieve advies te wijzigen. Het bezwaarschrift zal met het advies via de commissie voor beroep- en bezwaarschriften worden doorgeleid naar de raad. Indien de raad ook deze keer het advies van de schadebeoordelingscommissie overneemt en het bezwaarschrift ongegrond verklaart kan Dekker tegen dat besluit beroep instellen bij de rechtbank en vervolgens tegen de uitspraak van de rechtbank hoger beroep bij de Raad van State.

Uit een eerder planschadeverzoek als gevolg van de implementatie van de Beleidslijn is bekend, dat het ministerie de toezegging om de schade voor haar rekening te nemen wel nakomt, maar niet bepaald snel is met het terugbetalen van een toegekende schadeclaim. In dat geval dient er alert te worden gereageerd om renteverliezen te voorkomen.

Herenland, fase 2

Door de bewoner/eigenaar van het pand Hamsestraat 21 is op 1 maart jl. een verzoek om toekenning van planschade ingediend. Het verzoek is gebaseerd op de argumenten, dat als gevolg van de woningbouw in de 2^e fase van het bestemmingsplan "Herenland" het vrije uitzicht verloren is gegaan, terwijl er verder sprake is van een forse inbreuk op de privacy, hetgeen een waardevermindering van de woning tot gevolg heeft. Het verzoek is ter advisering in handen van de Stichting Advisering Onroerende Zaken (SAOZ) te Rotterdam gesteld. Verzoeker heeft niet aangegeven hoeveel de schade bedraagt, maar laat dat aan het oordeel van de commissie over. Aan de hand van vergelijkbare verzoeken kan de inschatting worden gemaakt, dat een eventueel toe te kennen planschade marginaal zal zijn, waar overigens in de exploitatie rekening mee is gehouden.

Bestemmingsplan "Kesteren, De Leede"

De procedure van dit plan, dat op 6 juli 2006 door de raad is vastgesteld en op 12 december jl. door Gedeputeerde Staten is goedgekeurd, verkeert in de eindfase. Er is beroep tegen het goedkeuringsbesluit ingesteld bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, die nog dit jaar uitspraak in deze zaak zal doen. Gelet op het deskundigenverslag, dat door de Stichting Advisering Bestuursrechtspraak in het kader van de beroepsprocedure aan de Raad van State is uitgebracht mag die uitspraak met vertrouwen tegemoet worden gezien.

Er is tot op heden één verzoek om planschade ingediend (ingekomen 11 juli jl.), dat ter advisering is doorgezonden naar de SAOZ. Vooralsnog wordt door verzoeker niet aangegeven hoe groot de schade is. Er is de exploitatie een bedrag opgenomen voor het eventueel toekennen van planschade en het is aannemelijk, dat deze raming toereikend is om bij een voor verzoeker positief advies van de SAOZ de claim te kunnen honoreren.

Bestemmingsplan "Opheusden, bedrijventerrein Tolsestraat"

Bij uitspraak van 1 augustus jl. heeft de Afdeling bestuursrechtspraak uitspraak gedaan omtrent het beroep, dat door de eigenaren/bewoners van de panden Tolsestraat 17 en 19 was ingesteld tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van 6 juni 2006 tot goedkeuring van het door de raad op 3 november 2005 vastgestelde bestemmingsplan "Opheusden, bedrijventerrein Tolsestraat". Bij de uitspraak is het beroep gegrond verklaard voor zover het betrekking had op de mogelijkheid om een overdekte paardenbak te realiseren op het terrein van de heer Tollenaar. Verder is het beroep ongegrond verklaard voor zover het was gericht tegen de situering van de ontsluitingsweg van het bedrijventerrein tegen over de woningen van appellanten.

Het beroep was met name gericht tegen de plaats waar de weg zal worden aangelegd en nu het aanwenden van rechtsmiddelen in het kader van de bestemmingsplanprocedure niet het gewenste effect heeft gesorteerd hebben appellanten aangekondigd een verzoek om toekenning van planschade te zullen indienen. Onlangs hebben zij de daartoe vereiste aanvragenformulieren opgehaald.

Door de Raad van State is het standpunt van de raad (en de provincie) overgenomen, dat er sprake zal zijn van enige toename van licht- en geluidhinder, maar dat die toename niet onaanvaardbaar is. Er doet zich derhalve een geringe derving aan woongenot voor, maar die blijft binnen aanvaardbare grenzen, zodat een eventueel toe te kennen planschade niet buitensporig zal zijn. Ook hier geldt, dat in de exploitatie een bedrag voor het toekennen van planschade is opgenomen.

3. Nieuwbouw Van Lodensteincollege

Volgens de huidige planning wordt er van uitgegaan dat de nieuwbouw in augustus 2009 gereed is. In de meerjarenbegroting 2008-2011 wordt rekening gehouden met tijdelijke huisvesting tot 1 januari 2010. Of de planning daadwerkelijk wordt gehaald is niet bekend. Er lopen een paar procedures en daarnaast moet worden afgewacht of de aanbesteding direct tot het gewenste resultaat leidt. Verder kunnen indien de datum van 1 januari 2010 niet wordt gehaald extra kosten voor tijdelijke huisvesting optreden van circa € 25.000 per maand. In totaal dient rekening te worden gehouden met een bedrag van € 250.000 voor neveneffecten.

4. Algemene risico's grondexploitatie

Voor de dekking van onbenoemde risico's die met de huidige en toekomstige exploitaties gelopen worden wordt een bedrag van € 1,8 miljoen nodig geacht. Dit is gebaseerd op een landelijk normbedrag dat wordt toegepast ter dekking van onbenoemde risico's uit grondexploitaties.

6. Bodemsanering

De gemeente Neder-Betuwe is voornemens een aantal woonwagenvakken over te dragen aan de woningbouwvereniging. Uit uitgevoerde bodemonderzoeken blijkt dat op ten minste twee woonwagenvakken sprake is van een ernstig geval van bodemverontreiniging waarvoor de gemeente ook in de toekomst verantwoordelijk blijft. Ter dekking van mogelijke saneringskosten dient hiervoor een bedrag te worden geraamd van € 200.000.

7. Apparaatskosten grondexploitatie

In verband met gemaakte apparaatskosten die ongedekt blijven bij het niet doorgaan van projecten in het kader van de grondexploitatie is een risico van € 50.000 geraamd.

8. Wet WOZ/OZB

Met ingang van 1 januari 2007 wordt de waarde van woningen en bedrijven jaarlijks getaxeerd. De waarde van alle woningen en bedrijven gezamenlijk wordt door het Rijk gebruikt om de Algemene Uitkering uit het gemeentefonds te verlagen (de zgn. inkomstenmaatstaf). Wanneer de onroerend goed markt stijgt zijn er twee effecten. Enerzijds kan er meer belasting worden geheven omdat de WOZ-waarde stijgt. Anderzijds wordt er meer gekort op de Algemene Uitkering. Deze effecten kunnen tot schommelingen leiden aan de batenkant van de begroting.

Als financieel risico wordt 0,5% van de geraamde OZB-opbrengst genomen. In verband met de jaarlijkse taxatie is er van uitgegaan dat het risico zich ieder jaar daadwerkelijk manifesteert. Het geschatte financiële gevolg komt daarmee op € 17.000.

9. Ambulancehulpverlening

Bij brief van 19 juni 2007 geeft het bestuur van de GR hulpverlening en Veiligheid Gelderland-Zuid aan dat als gevolg van de afschaffing van het functioneel leeftijdontslag de Regionale Ambulancevoorziening tegen hogere kosten zal aanlopen, omdat diverse medewerkers onder een overgangsregeling vallen en dat op dit moment niet zeker is of die overgangsregeling ook door de rijksoverheid wordt gecompenseerd. Het bestuur is hierover in overleg met betrokken partijen. Het kan zijn dat t.z.t. een beroep op de gemeenten moet worden gedaan. Op basis van een voorlopige schatting gaat het om een bedrag van € 2,00 tot € 2,50 per inwoner m.i.v het jaar 2007. Indien wordt uitgegaan van gemiddeld € 2,25 per inwoner gaat het daarbij om een risico van circa € 50.000 per jaar. Hoelang dit doorloopt en voor welk bedrag is op dit moment nog niet bekend. Voor de jaren 2007 t/m 2011 moet rekening worden gehouden met een risico van € 50.000 per jaar dus in totaal € 250.000.

10. Centrum voor de kunsten “De Plantage” te Tiel

In de Kadernota 2008-2011 is een extra bedrag van € 10.000 opgenomen voor de Centrum van de Kunsten “De Plantage” te Tiel. In de toelichting staat dat er naar verwachting nog wachtgeldverplichtingen zullen zijn, die afhankelijk van de besluitvorming door de raad kunnen variëren van € 30.000 tot € 285.000.

Redelijkerwijs kan er vanuit worden gegaan, dat de raad in november 2007 zal instemmen met het extra bedrag van € 10.000, zodat naar verwachting de maximale wachtgeldverplichting circa € 30.000 kan zijn.

11. Grondexploitatie

Voor de nog in exploitatie te nemen projecten Fructus en Agro Business Center dient vanaf 2009 rekening gehouden te worden met een risico wegens gemaakte/te maken kosten zolang deze projecten niet tot een afronding zijn gekomen.

12. Vervallen

13. Aansprakelijkheidsstelling in relatie tot verzekeringen

Er is een stijging te constateren in het neerleggen van schadeclaims bij de gemeente o.a. als gevolg van de toename van de mondigheid van de burger in relatie tot de onderhoudstoestand van de wegen. Tot nu toe kunnen de hieruit voortvloeiende kosten, die niet door de verzekering worden gedekt (eigen risico) ten laste van het wegenbudget worden gebracht, dat hierdoor moest worden aangepast. Zoals bekend wordt voortvarend gewerkt aan het inlopen van het achterstallig wegenonderhoud, zodat naar verwachting het aantal schadeclaims zal afnemen.

14. Algemene uitkering uit het gemeentefonds

De algemene uitkering uit het gemeentefonds, de belangrijkste inkomstenbron van de gemeente, is reeds jaren een ongewisse inkomstenbron. De groei van het gemeentefonds is gekoppeld aan de groei van de gecorrigeerde netto rijksuitgaven. Een gevolg van deze aanpassing is dat gemeenten bij een onderuitputting op de Rijksbegroting, (achteraf) geconfronteerd kunnen worden met kortingen op de algemene uitkering. Hoewel door het Rijk vanaf 1997 als gevolg van de normeringsystematiek een bedrag van het gemeentefonds wordt afgezonderd d.m.v. de zogenaamde behoedzaamheidsreserve, die dan na afloop van het begrotingsjaar (geheel of gedeeltelijk) tot uitkering komt, bestaat er toch een risico dat dit afgezonderde deel niet toereikend zal zijn. De percentages kunnen nogal fluctueren. Ook aanpassingen van maatstaven en bedragen kunnen grote gevolgen hebben op de van het rijk ontvangen uitkering uit het gemeentefonds. Gemeenten blijven sterk afhankelijk van de door het rijk gedane uitgaven en wetswijzigingen. De ontvangen Algemene Uitkering van de gemeenten Neder-Betuwe week in 2006 0,00619 % positief af van de begrote Algemene Uitkering in deze gemeenten. Daarom is als financieel risico een bedrag berekend van 1% van de raming 2007 van de Algemene Uitkering. Dat komt neer op een bedrag van € 137.534. De kans dat dit financiële risico realiteit wordt is gesteld op eenmaal per twee jaar.

15. Garantstellingen leningen aan derden

De gemeente staat garant voor geldleningen van derden. Grotendeels zijn dit de woningbouwstichting, zorginstellingen en de waterleidingmaatschappij. Als de derde niet aan zijn verplichtingen voldoet, zal de gemeente aansprakelijk worden gesteld voor betaling van rente en aflossing. De leningen van de woningbouwstichting (36 stuks met een boekwaarde van € 34.020.931,- zijn ondergebracht bij de stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw. De overige leningen waarvoor de gemeente garant staat hebben een boekwaarde van € 2.514.151,- (6 leningen). De kans dat de stichting of instelling niet aan de verplichtingen kan voldoen, wordt op basis van de historie op praktisch nihil geschat. Omdat het om een relatief hoog bedrag gaat, is toch een inschatting van het risico gemaakt. Het gemiddelde bedrag waarvoor de gemeente garant staat bedraagt € 419.025,-. Er wordt van uitgegaan dat eens in 10 jaar een incident plaats heeft. Het risico dat de gemeente loopt is daarom $0,1 \times € 419.025,- = € 41.903,-$.

Verder staat de gemeente nog garant voor in het verleden aan particulieren verstrekte hypotheekleningen. Destijds bekend als gemeente garantie. Dit is een aflopende zaak omdat in de jaren 90 de Nationale Hypotheek Garantie (NHG) in het leven is geroepen, welke de gemeente garantie vervangt. De toenmalige gemeente Kesteren heeft er destijds voor gekozen om de bestaande leningportefeuille niet over te dragen aan de Stichting Waarborgfonds Eigenwoning, welke de NHG uitvoert. De omvang van de restantschuld bedraagt € 2.741.698,- (76 leningen). Het risico dat de gemeente zal worden aangesproken kan momenteel op nihil worden geschat. Naast het feit dat op alle leningen wordt afgelost, is de waarde van de woningen dusdanig gestegen, dat ingeval van gedwongen verkoop de opbrengst hoger uit zal vallen dan de restant schuld.

16. Verbonden partijen

De gemeente Neder-Betuwe participeert in een aantal gemeenschappelijke Gemeenschappelijke regelingen kennen een eigen bestuur dat op grond van een gemeenschappelijke regeling aan de deelnemende gemeenten jaarlijks een financiële bijdrage in rekening brengt. De praktijk leert dat dergelijke bijdragen de neiging hebben in de loop der jaren sterk te stijgen. Voor 2007 is aan gemeentelijke bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen in totaal € 1.115.000,- begroot. Bij een stijging van 5% bedraagt het risico € 57.750,-. Er is van uit gegaan dat zich eens in de 4 jaar een dergelijke stijging voordoet.

17. Renteontwikkeling

De gemeente Neder-Betuwe staat de komende jaren voor grote uitgaven voor wat betreft investeringen te staan (nieuwbouw VLC, nieuwbouw sportzaal Kesteren, nieuwbouw Hoenderik, nieuwbouw Gymlokaal Kesteren, nieuwbouw Wegwijzer ect.). Het rentepercentage voor het aan trekken van lang vreemd vermogen is aan het stijgen. Dit brengt risico's met zich mee. Het rentepercentage dat de gemeente Neder-Betuwe op 1-1-2007 gemiddeld over haar lange vreemde vermogen betaalde, bedroeg 4,69%. Er van uitgaande dat dit gemiddelde percentage in 10 jaar tijd, onder een gelijkblijvende financieringsbehoefte, stijgt tot 6% is het financiële risico als volgt te berekenen: € 17.770.838 (boekwaarde leningen) * (6,00% - 4,69%) * 1/10 = € 23.279.

18. Archief

De gemeente is verplicht conform de Archiefwet haar archieven in geordende en toegankelijke staat te bewaren. Dit gemeentehuis heeft niet de beschikking over archiefruimtes die volledig voldoen aan de wettelijke vereisten. Bijvoorbeeld waterschade of schimmelexplosie is daarom niet onmogelijk, met verlies van belangrijke bedrijfsvoeringinformatie en historische gegevens tot mogelijk gevolg.

De financiële en juridische risico's hiervan zijn moeilijk in te schatten. Voor de berekening wordt er van uitgegaan dat dit risico zich eens per tien jaar voordoet. Financiële risico is € 1.300.000 (raming kosten hersteloperatie, voor zover nog mogelijk) * 0,10 = € 130.000 en juridische risico i.h.k.v. het verlies van verantwoordingsinformatie. De financiële risico's hiervan kunnen dermate verschillend van aard zijn dat er geen inschatting van te maken is. Daarnaast heeft de provinciale archiefinspecteur de situatie rondom de archiefkelders slechts gedoogd tot en met eind 2005. Op een verzoek tot verlenging van deze gedoogperiode is niet ingegaan. Bij overtreding hiervan kan hij een dwangsom opleggen. Dit kan gaan om € 10.000 per maand, met een maximum van € 60.000,-. In een vrij identieke situatie op Texel is dit al gebeurd. Risico hiervan is derhalve vrij groot en wordt gesteld op eens per 2 jaar, € 60.000 * 0,5 = € 30.000.

19. Loonkosten

De meeste gemeenten veronderstellen dat de loonkosten in de Algemene Uitkering gecompenseerd worden. Maar dit hoeft niet altijd op te gaan. Loonkosten kunnen ook sneller stijgen dan de compensatie in de Algemene Uitkering. Dit risico doet zich gemiddeld een keer per 10 jaar voor. Uitgaande van een gemiddelde loonstijging van 2,25% komt het financiële gevolg uit op 2,25% * € 7.900.000 (loonsom 2007) * 0,1 = € 17.775.

20. Ontwikkeling prijspeil

Bij het samenstellen van de begroting wordt voor de budgetten voor bestedingen 2008 een inflatiepercentage van 1% gehanteerd, op te nemen in een stelpost. Als de prijzen onverhoopt sneller stijgen dan verwacht of als het niet mogelijk blijkt om de prijsstijging in de onderhandelingen te neutraliseren, zal dit extra lasten met zich meebrengen omdat hier bij het samenstellen van de begroting geen rekening mee is gehouden. Voor de berekening van het financiële risico is de aannahme gemaakt dat de inflatie in werkelijkheid 0,5% hoger uitvalt dan begroot. Dit risico doet zich jaarlijks voor en heeft dus een kans 1. Op het totale geraamde budget voor bestedingen ad € 10mln houdt dit een reëel financieel gevolg in van € 50.000.

21. WW-uitkeringen

De gemeente is eigen risicodragers voor de ww-uitkering van medewerkers. Afvloeiingskosten van medewerkers die conform artikel 8.6 ontslag verleend krijgen, of tijdelijke aanstellingen die van rechtswege eindigen zijn niet te voorzien kosten. Ze zijn namelijk afhankelijk van inschaling en dienstjaren bij de gemeente en andere overheden (arbeidsverleden) en de periode tot een nieuwe werkkring is gevonden. Het aantal ontslagzaken en hoogte van de kosten is slecht in te schatten. Voor berekening van dit financiële risico wordt uitgegaan van eens per jaar een bedrag ad. € 30.000.

22. Decentralisatie overheidstaken en nieuw overheidsbeleid

Het rijk legt de verantwoordelijkheid van taken steeds vaker decentraal bij gemeenten neer of komt met nieuw beleid dat door gemeenten uitgevoerd moet worden. Hier staat meestal wel een vergoeding tegenover, maar over het algemeen resulteert dit toch in hogere lasten voor de gemeente. Voorbeelden van de laatste jaren zijn het dualisme, het BTW-compensatiefonds, de WWB, de OZB en de WMO. De exacte kosten van decentralisatie van taken zijn niet na te gaan. Op grond van de ervaring van de laatste jaren wordt er van uitgegaan dat er eens in de twee jaar een nieuwe overheidstaak wordt toegevoegd aan het gemeentelijke takenpakket. De niet-vergoede kosten worden voorshands geraamd op € 40.000.

23. Externe juridische bijstand

De gemeente is soms genooddrukt extern juridisch advies in te winnen. Ook zal bij eventuele civiele procedures vertegenwoordiging van de gemeente extern gezocht moeten worden. Het aantal procedures en de hoogte van de kosten is slecht in te schatten en brengt daarom risico's met zich mee.

Voor de berekening van het financiële gevolg van het risico wordt er van uitgegaan dat de begrote kosten voor externe ondersteuning eens in de vijf jaar met 600% worden overschreden. Deze aannahme resulteert in het volgende bedrag: € 3.000 (raming kosten externe bijstand) * 600% * 0,20 = €3.600.

24. Arbo

Arbo- en bedrijfsgezondheidskosten zijn in de begroting opgenomen voor reguliere, te verwachte kosten. Uit de wettelijk verplichte RE&I kunnen -gezien de huidige huisvesting (bestaande gemeentehuis inclusief noodgebouwen)- de nodige niet-voorzienbare kosten naar voren komen. Dit risico kan zich eens per vijf jaar voordoen. Voor de berekening is uitgegaan van vervanging of verbetering van 20% van de kosten van de bestaande werkplekken (m.u.v. ICT-componenten). Het financieel risico bedraagt derhalve: $20\% * (100 * €3.000) * 0,2 = €12.000$.

25. Dubieuze debiteuren

De ervaring leert dat niet alle debiteuren hun financiële verplichtingen nakomen en de vordering oninbaar blijkt te zijn. Om te voorkomen dat het afboeken van oninbare vorderingen het resultaat incidenteel beïnvloed is er een voorziening dubieuze debiteuren om af te boeken vorderingen uit te dekken. De omvang van deze voorziening bedraagt momenteel € 59.000 en wordt als voldoende geacht.

26. Gevolgen inwerkingtreding Besluit rijksbijdragen bijstands- en bestrijdingskosten

De vroegere Besluiten rijksbijdragen gemeenten en regionale brandweren en Rijksbijdragen gemeenten bij rampen en zware ongevallen zijn samengevoegd tot het nieuwe Besluit rijksbijdragen bijstands- en bestrijdingskosten. Het nieuwe besluit betreft vooral een technische aanpassing, waardoor de afwikkeling van de geclaimde schade sneller kan verlopen. De gemeente moet rekening houden met een eigen risico in geval zich een calamiteit voordoet. Dat houdt in, dat er allereerst een drempelbedrag van € 45.000 geldt voor te declareren kosten. Daarnaast geldt er een eigen bijdrage per inwoner van € 3 zodat de drempel bij 22.400 inwoners € 67.200 wordt. Bovendien geldt er voor bijstand nog een eigen bijdrage van € 4.500.

Bij een ramp kan het onze gemeente € 71.700 kosten op basis van het aantal inwoners per 1 januari 2005. Gelet op de grote onzekerheid heeft het college van burgemeester en wethouders op 10 juni 2002 besloten om een eventueel tekort te dekken uit de algemene reserve en hiervoor geen aparte voorziening te vormen. Overigens wordt, bij meerdere calamiteiten per jaar, slechts één keer de eigen bijdrage in rekening gebracht.

27. Personele knelpunten onderwijs

Binnen het openbaar onderwijs zullen naar verwachting een aantal besluiten moeten worden genomen om het Openbaar onderwijs weer gezond te krijgen. Welke besluiten dat zijn en welke financiële gevolgen dat met zich meebrengt is nu nog niet bekend. Naar verwachting is daarover in september 2007 meer duidelijkheid.

28. Wettelijke maatregelen waterplan

Ingevolge de Europese Kaderrichtlijn Water dient de gemeente in 2015 een Waterplan te hebben. Dit plan staat voor het 3^e kwartaal 2007 op de agenda. Na inventarisatie in overleg met het waterschap bij vergelijkbare waterplannen verwachten wij geen onverwachte risico's. Helemaal zeker zijn we pas na het opstellen van het waterplan.

29. Wet Maatschappelijke ondersteuning

Per 1 januari 2007 is de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) ingevoerd. Of de uitvoering van de WMO binnen het budget kan worden uitgevoerd is thans nog niet te overzien. Volgens een rapportage van KPMG zit de gemeente NederBetuwe in de ranch van -10 tot + 10 % ($\pm € 140.000$) in het verschil van het nieuwe budget en het historisch budget.

30. Overdracht c.q. groot onderhoud woonwagencentrum Fruitstraat

De woonwagenlocatie Fruitstraat is de enige locatie die nog niet is overgedragen aan de woningcorporatie. Ten behoeve van de overdracht van de overige woonwagenlocaties heeft de gemeente aan de corporatie een vergoeding voor toekomstige exploitatieverliezen betaald. Dit zal tevens moeten gebeuren in het kader van de overdracht van de Fruitstraat, op basis van de reeds bij de vorige overdracht gehanteerde parameters. Tevens zal de boekwaarde van de woonwagenlocatie Fruitstraat op nul gezet moeten worden. Deze bedraagt per 1 januari 2007 € 16.745.

Risico's op eigendommen

De risico's op eigendommen betreffen voornamelijk de uitvoering van beheerplannen. Het vaststellen van beheerplannen is een van de belangrijkste onderdelen van de gemeentelijke huishouding. Met het vaststellen van beheerplannen brengt de gemeente de risico's van een categorie gelijksoortige werkzaamheden c.q. taken in kaart. Op dit moment zijn de meeste beheerplannen reeds vastgesteld of onderhevig aan wijziging.

De financiële gevolgen worden doorvertaald naar de begroting van 2008 en volgende jaren.

Als de nodige financiële middelen beschikbaar zijn gesteld en de voorzieningen op peil zijn gebracht of kunnen worden gebracht, kan aan de plannen volledig uitvoering gegeven worden.

Het risico, dat de voorzieningen niet op peil kunnen worden gebracht, is echter altijd aanwezig.

Risico's in de interne bedrijfsvoering

Administratieve organisatie en doelmatigheid

De Gemeentewet (art. 212, 213 en 213 a) geeft aan, dat regels vastgesteld moeten worden om het doelmatig omgaan met gemeenschapsgelden te waarborgen. Hiervoor zijn een organisatieverordening, een beheersverordening en een controleverordening vastgesteld. Slechts een deel van de administratieve organisatie is aan de hand van die verordeningen beschreven, waardoor ten aanzien van de nog niet beschreven zaken risico's in de interne bedrijfsvoering kunnen ontstaan. Daarnaast zal voor de rechtmatigheid de interne controle op diverse beleidsterreinen worden geïntensiveerd.

Bij de invoering van de Wet FIDO per 1 januari 2002 zijn de eisen aan de toelaatbare financiële risico's voor de gemeenten aangescherpt en is door de gemeenteraad op 9 januari 2003 een treasury statuut vastgesteld. Dit treasury statuut is nog actueel.

Beleid weerstandsvermogen

RISICO-INVENTARISATIE	2007	2008	2009	2010	2011
Projecten					
1. Grondexploitatie					
a. De Leede	50.000	50.000	410.000		
d. Bonegraaf	370.000	370.000			
i. Winkelconcentratie Ochten		100.000	100.000	100.000	100.000
2. Planschade					
b. Van Engelshoven	5.000	5.000			
c. De Leede		15.000			
3. Van Lodenstein College		250.000	250.000	250.000	250.000
4. Algemene risico's grondexploitatie	1.800.000	1.800.000	1.800.000	1.800.000	1.800.000
Werken/projecten in voorbereiding					
6. Bodemsanering		200.000	200.000	200.000	200.000
Leveringen en diensten					
7. Apparaatskosten grondexploitatie	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
Producten					
8. WOZ	17.000	17.000	17.000	17.000	17.000
9. Ambulancehulpverlening	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
10. Plantage Tiel	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000
Investerings/aankopen					
11. Grondexploitatie					
a. Fructus			100.000	100.000	100.000
b. Agro Business Centre			100.000	100.000	100.000
Overig					
13. Aansprakelijkheidsstelling in relatie tot verzekering	0	0	0	0	0
14. Algemene uitkering	138.000	138.000	138.000	138.000	138.000
15. Garantstellingen	42.000	42.000	42.000	42.000	42.000
16. Verbonden partijen	58.000	58.000	58.000	58.000	58.000
17. Renteontwikkelingen	23.000	23.000	23.000	23.000	23.000
18. Archief	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000
19. Loonkosten	18.000	18.000	18.000	18.000	18.000
20. Prijspeil	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
21. WW-uitkeringen	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000
22. Nieuwe taken	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000
23. Externe juridische bijstand	3.600	3.600	3.600	3.600	3.600
24. Arbo	12.000	12.000	12.000	12.000	12.000
Financiële risico's	2007	2008	2009	2010	2011
Totaal risico's	2.816.600	3.381.600	3.551.600	3.141.600	3.141.600
af: Weerstandscapaciteit (zie boven)	2.476.588	4.149.994	4.053.632	4.479.753	5.766.288
Saldo weerstandscapaciteit minus risico's	-340.012	768.394	502.032	1.338.153	2.624.688
Ratio Weerstandsvermogen	0,9	1,2	1,1	1,4	1,8
	matig	voldoende	voldoende	voldoende	ruim voldoende

Hieruit kan de conclusie worden getrokken, dat op basis van de thans bekend zijnde gegevens het Weerstandsvermogen voor het jaar 2007 als matig moet worden aangemerkt, voor de jaren 2008 tot en met 2010 voldoende en voor het jaar 2011 ruim voldoende zal zijn.

PARAGRAAF 3: ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN

Algemeen

Door de Wet dualisering gemeentebestuur en het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) zijn de begrotingen en jaarrekeningen belangrijk veranderd.

Artikel 12 van het BBV geeft aan, dat voor het onderhoud van kapitaalgoederen wordt aangegeven het beleidskader, de daar uit voortvloeiende financiële consequenties en de vertaling van de financiële consequenties in de begrotingen. Het gaat hierbij ten minste om de volgende groepen kapitaalgoederen: wegen, riolering, water, groen en gebouwen. Het onderhoud van kapitaalgoederen vergt een substantieel van de begroting, zodat deze paragraaf belangrijk is voor de beoordeling van de financiële positie. Uiteraard is aangegeven van het gewenste onderhoudsniveau van groot belang. Door de gemeentelijke herindeling per 1 januari 2002, waarbij de gemeenten Dodewaard, Echteld en Kesteren en de Dienst openbare werken midden Betuwe werden samengevoegd tot de nieuwe gemeente Neder-Betuwe, was het noodzakelijk een nieuw afschrijvingsbeleid op te stellen. Dit nieuwe afschrijvingsbeleid, vorm gekregen in de notitie afschrijvingen 2003, was er op gericht om eenheid te verkrijgen in de waardering, administratieve verantwoording en afschrijving van de geactiveerde uitgaven. Hierbij werd voorts rekening gehouden met de invoering van spreidingsplannen en de daarmee verband houdende vorming van egalisereserves. Bij het nieuwe afschrijvingsbeleid was mede een onderzoek betrokken naar de geactiveerde uitgaven, die eigenlijk niet geactiveerd hadden mogen worden, zoals groot onderhoud aan wegen e.d. Door tekortschietende financiële dekkingsmiddelen was bij alle oude organisaties gebruik gemaakt van activering met als doel toch werken te kunnen uitvoeren. Een andere belangrijke reden om een nieuw beleid op te stellen was de ongunstige financiële positie van de gemeente. Door de structurele begrotingstekorten is gekozen voor beperking van de kapitaallasten door extra afschrijving ten laste van diverse reserves en voorzieningen. Deze reeds ingezette handelwijze sluit goed aan bij het BBV, waarbij onderscheid gemaakt wordt in investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut en investering met een economisch nut. Voor de eerste groep is het de bedoeling, dat investeringen niet geactiveerd worden, maar rechtstreeks ten laste van de exploitatie komen. Activering is echter niet uitgesloten. De tweede groep investeringen wordt geactiveerd.

Wegenbeheerplan

Beleidskader:

In 2003 is een Wegenbeheerplan opgesteld door Arcadis, vastgesteld met als uitgangspunten:

1. voldaan moet worden aan het wettelijk kader, zorgplicht voor het voldoen van wegen aan hun functie
2. keus voor minimaal niveau van onderhoud aan wegen
3. uitgaan van een relatief lage frequentie van inspectie van de wegen
4. bepaling van de methodiek voor de minimale eeuwigdurende gemiddelde jaarlijkse beheerkosten (CROW systematiek voor rationeel wegbeheer.)
5. wegwerken achterstallig onderhoud wegen
6. relatie met gemeentelijk rioleringsplan, groenbeheerplan, beheerplan openbare verlichting en verkeersveiligheidsplan voortdurend bezien

In de raadvergadering van 22 september 2005 is het operationeel plan wegbeheer 2006-2011 vastgesteld.

Financiële consequenties

Aan de hand van de inventarisatiefase, voorafgaand aan de vaststelling van het Wegenbeheerplan is vastgesteld, dat de helft van onze wegen in slechte tot zeer slechte staat verkeert, voornamelijk als gevolg van te lage investeringen in de infrastructuur. Er is dus sprake van fors achterstallig onderhoud, geraamd op € 7,75 miljoen exclusief BTW en VAT-kosten. Met behulp van de CROW publicatie 20 methodiek is de hoogte van de jaarlijks benodigde kosten voor het onderhoudsbeheer berekend op € 662.000. Uiteraard is dit een gemiddelde, zodat gebruik gemaakt moet worden van een egalisereserve.

In het kader van artikel 12 is het benodigde bedrag voor achterstallig onderhoud betrokken in de berekening van de aanvullende bijdrage over het jaar 2006.

De wegen welke opgenomen zijn in het programma van achterstallig onderhoud zijn inmiddels uitgevoerd of aanbesteed. Behoudens de Cuneraweg in Ochten. Deze weg is nog niet aanbesteed i.v.m. de ontwikkelingen van bestemmingsplan "Triangel".

Gebleken is dat van het beschikbare budget circa € 2.000.000,- wordt overgehouden. Ook het doelmatig aanbesteden van de projecten en een efficiëntere werkwijze van aannemers heeft financieel voordeel opgeleverd. De resterende gelden zullen gebruikt worden voor het verder wegwerken van de achterstand in het onderhoud van onze wegen. Dit is conform de beschikking welke is afgegeven door de minister. Momenteel worden de wegen geïnspecteerd en het wegenbeheerplan herzien. Het geactualiseerde wegenbeheersplan zal begin 2008 aan de raad worden aangeboden.

Gemeentelijk Riolerings Plan

Beleidskader:

Het beleidskader vloeit voort uit het Gemeentelijk Riolerings Plan 2005. De belangrijkste punten zijn:

1. voldaan moet worden aan het wettelijk kader, zorgplicht voor doelmatige inzameling en transport van afvalwater (wet milieubeheer)
2. streven naar 100% aansluiting van percelen, inclusief IBA's
3. het bedrijfszeker houden van de rioleringen, gemalen en andere installaties
4. relatie met andere gemeentelijke beheerplannen steeds bezien, Wegenbeheerplan , groenbeheerplan
5. streven naar optimale samenwerking met andere waterkwaliteitsbeheerders
6. uitvoeren periodieke inspectie
7. streven naar 100% kostendekkendheid via rioolrechten

Financiële consequenties

Het GRP geeft per jaar gespecificeerd aan welke investeringen zullen plaats vinden, zodat de kapitaallasten hiervan berekend kunnen worden. Voorts worden de jaarlijkse exploitatiekosten berekend en het plaatje voor de begroting is bijna compleet. De sluitposten zijn de rioolrechten en de toevoegingen of beschikkingen over de voorziening riolering. De rioolrechten zullen in principe op termijn 100% kostendekkend moeten zijn, doch om dit te bereiken worden verhogingen geleidelijk doorgevoerd. Verschillen tussen de baten de lasten leiden dan tot beschikkingen of toevoegingen aan de voorziening riolering. Een complicerende factor hierbij is de verfijningsuitkering rioleringen, die de gemeente nog gedurende een viertal jaren als onderdeel van de algemene uitkering uit het gemeentefonds zal ontvangen. Deze uitkering wordt voor de rioolrechten als een bate meegenomen; na afloop van de uitkering, zal het rioolrecht alleen toereikend moeten zijn, al dan niet in combinatie met de voorziening.

De financiële herziening van 2005 geeft aan, dat het rioolrecht de eerste jaren niet hoeft te worden aangepast om 100% kostendekkend te blijven. Voor de periode 2005-2013 zijn nieuwe gegevens over investeringen en exploitatiekosten opgenomen, die dan ook in de begrotingen 2007-2010 en in het meerjarenactiviteitenplan verwerkt zijn.

De Wet gemeentelijke watertaken is gepubliceerd in het Staatsblad en daarmee definitief. De wetsartikelen worden opgenomen in de Gemeentewet, de Wet op de waterhuishouding of de Wet milieubeheer. Het betreft dus geen zelfstandige wet. De wet treedt per 1 januari 2008 in werking.

Tekst van de wet:

"Vanaf 2008 hebben gemeenten de mogelijkheid om de nieuwe rioolbelasting in te voeren, maar zij kunnen in 2008 en 2009 ook nog voor de oude heffing kiezen."

We moeten het GRP hierop aanpassen (planning 2008) en de gevolgen van deze wet en het waterplan erin verwerken. De heffing van rioolrechten (de verordening) moet dan ook aangepast worden. Dit kunnen we voor het belastingjaar 2009 doen. De bijbehorende modelverordening is nog niet aanwezig.

Water

Het gemeentelijk takenpakket voor het onderhoud van het water op ons grondgebied is zeer beperkt. De Rijn en de Waal vallen onder het beheer van Rijkswaterstaat. Het Waterschap Rivierenland is belast met het onderhoud van de Linge en de belangrijkste overige watergangen (A-watergangen). De gemeente blijft belast met het onderhoud van de geheel of deels in eigen bezit zijnde watergangen (B- en C-watergangen), doch de hierbij behorende werkzaamheden zijn voor het grootste gedeelte opgenomen in het groenbeheerplan.

Het waterschap heeft de watergangen in het stedelijk gebied van de gemeente en van derden overgenomen. Daartoe heeft een inventarisatie plaats gevonden van de waterbodems. In 2005 is overeenstemming bereikt met het Waterschap omtrent het beheer van het stedelijk water.

In samenwerking met het Waterschap Rivierenland en ingenieursbureau Royal Haskoning wordt sinds 2006 gewerkt aan het opstellen van een Waterplan voor de gemeente Neder-Betuwe.. In de loop van het proces is gebleken dat het inventariseren van de huidige situatie en het informatie vergaren van de diverse betrokken vakgebieden meer tijd in beslag neemt. Als gevolg hiervan zal het Waterplan begin 2008 aan de raad worden aangeboden.

Baggerplan

Beleidskader

1. Gezamenlijke aanpak met het waterschap van de baggerproblematiek in bebouwd gebied
2. Uitgaan van een zodanige aanpak, dat de kosten subsidiabel zijn
3. Inventarisatie kwaliteits- en volumegegevens, knelpunten en verwijderingsmogelijkheden
4. Taken en verantwoordelijkheden zijn in 2005 overgedragen aan het Waterschap.

Financiële consequenties

De gemeente is baggeronderhoudsplichtig voor 11,3 km van de B- en C-watgangen in de gemeente en dient daarvoor de nodige middelen beschikbaar te stellen. Aan de hand van de inventarisatie van de kwaliteit en het volume is een baggercyclus van zeven jaar bepaald, waarbij de kosten zo mogelijk evenredig over die zeven jaar verdeeld worden. De totale kosten over de jaren 2003-2010 worden geraamd op € 160.000 exclusief BTW. Het aandeel van de gemeente hierin bedraagt € 44.584.

Bij de vaststelling van het saneringsplan is besloten om deze lasten te dekken uit de afkoopsom project Betuweroute die onze gemeente ontvangen heeft.

Groenbeheerplan

Beleidskader

1. uitgangspunt is het groenbeheerplan 2002, opgesteld door Groenestein en Borst
2. uitvoering aan de hand van werkbeschrijvingen met beeldkwaliteit als uitgangspunt
3. uitvoering van de werkzaamheden in principe via uitbesteding aan derden voor meerdere jaren
4. onderhoud van het openbaar groen volgens CROW op B-niveau, door de raad vastgesteld in 2002

Financiële consequenties

Het groenbeheerplan is in diverse onderdelen gesplitst, waarvoor bestekken zijn opgesteld en offertes gevraagd zijn bij diverse ondernemingen. Aan de hand van de ingekomen cijfers zijn ramingen opgesteld voor de begrotingen. Het totaalbedrag beloopt € 911.000 en de specificatie hiervan luidt:

1. Openbaar groen, heesters € 296.000
2. Openbaar groen, gras € 72.000
3. Openbaar groen, bomen € 85.000
4. Begraafplaatsen, onderhoud € 277.000
5. Wegen, onkruidbestrijding € 35.000
6. Bermen/sloten, onderhoud € 146.000
7. Wenselijk i.v.m. het parallel lopen van het wegbeheer en GRP een bedrag op te nemen, i.v.m. reconstructie. Dit kan namelijk vooruitlopend zijn op de afschrijving van het groen.

Gebouwenbeheerplan

Beleidskader

1. splitsing in onderwijsgebouwen en overige gebouwen
2. prognoses op korte, middellange en lange termijn
3. uitvoering van de werkzaamheden door derden
4. onderhoud uitvoeren op niveau, waarop functie van het gebouw recht gedaan wordt

Financiële consequenties

De beheerplannen zijn inmiddels opgesteld en op 28 oktober 2004 door de raad vastgesteld. In onze begroting is rekening gehouden met de benodigde toevoegingen aan/beschikkingen over de voorzieningen.

Verkeersveiligheidsplan

Beleidskader

1. uitgangspunt zijn de samengevoegde plannen van de drie oude gemeenten
2. splitsing in infrastructurele maatregelen en niet-infrastructurele maatregelen
3. verdeling in projecten en prioriteitsstelling daarvan
4. kiezen voor sobere en minimale uitvoering
5. rekening houden met andere beheerplannen en ruimtelijke ontwikkelingen

Van jaar tot jaar wordt bekeken of er subsidiemogelijkheden zijn in het kader van de Brede Doeluitkering (BDU).

Financiële consequenties

Aan de hand van een inventarisatie is een plan opgesteld voor een periode van zeven jaar met jaarlijkse kosten van gemiddeld € 200.000. Gelet op de financiële positie van de gemeente is een variant bedacht met een looptijd van vijftien jaar en jaarlijkse kosten van € 110.000. Mogelijk kan gebruik gemaakt worden van voorziening verkeersveiligheid van € 800.000. De uit te voeren maatregelen worden tegelijkertijd met werkzaamheden uit het Wegenbeheerplan verwezenlijkt.

Beheerplan openbare verlichting

Beleidskader

1. Uitgangspunt is een sobere, doelmatige verlichting
2. Binnen bebouwde kom bestaande verlichtingsniveau handhaven; bij uitbreidingen en reconstructie rekening houden met politiekeurmerk Veilig Wonen en plannen voor integrale veiligheid
3. Buiten bebouwde kom wegen met een maximumsnelheid van 60 km voorzien van verlichting bij discontinuïteiten in de weg; overtollige verlichting na einde levensduur verlichting verwijderen
4. Buiten bebouwde kom bestaande verlichting handhaven op wegen met een maximumsnelheid van 80 km
5. Afwijkingen van vorenstaande regels bij onveilige situaties en fietsroutes naar openbare voorzieningen
6. Achterpaden: investeringen door SWB Woningstichting eigenaar van woningen en exploitatie door gemeente
7. Regels voor lichtbronkeuze, systeemkeuze en beheer
8. Groepsremplace lichtbronnen per drie jaar
9. Schilderen masten staal eens per 7 jaar; verzinkte of gecoate masten na 15 jaar

Financiële consequenties

De vermindering van het aantal lichtmasten zal eerst op lange termijn voordeel opleveren; voor de keuze van de masten geldt dit ook, de investeringskosten nemen iets toe, maar de onderhoudskosten dalen.

De kosten van vervanging van lichtmasten en armaturen en het elektriciteitsverbruik zijn opgenomen beheerplan. Het BBV geeft een sterke voorkeur aan voor het opnemen van de investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut ineens in de jaarlijkse exploitatie, zodat de kosten fors stijgen. Door de fluctuaties in de vervangingen fluctueren de jaarlijkse kosten, zodat gebruik gemaakt moet worden van een voorziening. De jaarlijkse toevoeging is berekend op € 217.500. Vooralsnog wordt alleen het onderdeel vervanging lichtmasten via de voorziening geleid met een jaarlijks bedrag aan toevoegingen van € 90.000, te verhogen met de prijsstijgingen van 1 %.

Het onderhoudsprogramma openbare verlichting wordt in het 3^e kwartaal 2007 in regionaal verband aanbesteed. Eind 2007 zal duidelijk zijn wie de nieuwe aannemer wordt voor het onderhoud van de openbare verlichting.

Beheerplan speelplaatsen

Beleidskader

1. Bestaande speeltoestellen zodanig onderhouden en instandhouden dat de kwaliteit van de speelplaats gewaarborgd wordt
2. Opzetten verdeling en inrichting van de speelplaatsen over de gehele gemeente. Het speelplaats beleidsplan wordt in 2008 geschreven.

Financiële consequenties

Het huidige budget is slechts voldoende voor het onderhouden van de speeltoestellen en de spelterreinen. Voor vervanging is een forse verhoging van het budget nodig. Hierbij wordt dan wel rekening gehouden met de regels van het BBV ten aanzien het direct in de exploitatie opnemen van investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut. Er zal met een voorziening gewerkt moeten worden in verband met de jaarlijkse fluctuaties in de kosten. Het vaste jaarlijkse aan de voorziening toe te voegen bedrag is berekend op € 144.000. In het kader van de bezuinigingen is dit bedrag met ingang van 2005 beperkt tot € 60.000. Met ingang van 2008 wordt er € 40.000 aan het budget toegevoegd zodat er dan weer € 100.000 jaarlijks uitgegeven mag worden. Wel is afgesproken dat eventueel niet gebruikte gelden in een jaar aan de gevormde voorziening speelplaatsen mogen worden toegevoegd. Er zal in 2008 een speelplaats beleidsplan gemaakt worden. Het is niet uitgesloten dat hieruit andere bedragen naar voren zullen komen.

Materieelspreidingsplan brandweer

Beleidskader

Het bedrijfszeker hebben en houden van het brandweermaterieel in ruime zin, zoals auto's, garages, uitrusting e.d. Voor de vervanging is een schema opgesteld voor de jaren 2006 tot en met 2021, waarbij het gemiddeld bedrag van de investering in een voorziening gestort wordt.

Financiële consequenties

Het jaarlijks vaste bedrag ten laste van de exploitatie, product brandweer, subproduct repressie en ten gunste van de voorziening vervanging materieel brandweer bedraagt € 179.000. Voor het jaar 2008 bedraagt de toevoeging dus € 179.000. De beschikkingen over de voorziening zijn uiteraard variabel.

Materieelspreidingsplan gladheidbestrijding

Beleidskader

Het bedrijfszeker hebben en houden van een vijftal strooiers en een vijftal sneeuwplougen. Voor de vervanging is een schema opgesteld voor de jaren 2005 tot en met 2018, waarbij het gemiddeld bedrag van de investering in een voorziening gestort wordt.

Financiële consequenties

Het jaarlijks vaste bedrag ten laste van de exploitatie, product wegen/straten, subproduct gladheidbestrijding en ten gunste van de voorziening vervanging materieel gladheidbestrijding bedraagt € 29.680. De beschikkingen over de voorziening zijn uiteraard variabel.

Materieelspreidingsplan buitendienst

Beleidskader

Het bedrijfszeker hebben en houden van het technisch materiaal van de buitendienst, zoals auto's, aanhangwagens, motorzagen, containers e.d. Voor de vervanging is een schema opgesteld voor de jaren 2005 tot en met 2018, waarbij het gemiddeld bedrag van de investering in een voorziening gestort wordt.

Financiële consequenties

Het jaarlijks vaste bedrag ten laste van de kostenplaats buitendienst en ten gunste van de voorziening vervanging materieel buitendienst bedraagt € 47.667. Uiteraard zijn de beschikkingen over de voorziening variabel.

PARAGRAAF 4: FINANCIERING

Algemeen

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV wordt in artikel 13 slecht het volgende vermeld "De paragraaf betreffende de financiering bevat in ieder geval de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille".

Maar in de toelichting op artikel 13 BBV komt de Wet financiering decentrale overheden (Fido) aan de orde. Voor de financiering vormt de Wet Fido het wettelijk kader. De wet is gesteld in termen van de financieringsfunctie (treasury) van de decentrale overheden.

De intentie van de Wet Fido is het beheersen van risico's, het bevorderen van de kredietwaardigheid van decentrale overheden en het bereiken van transparantie ten aanzien van het treasurybeleid van die decentrale overheden. Dit uit zich in een aantal bepalingen, te weten:

- Het verplicht stellen van de vervaardiging van een treasurystatuut en het opnemen van een paragraaf financiering in de programmabegroting en in het jaarverslag van de programmaverantwoording. Deze verplichtingen komen overigens niet rechtstreeks voort uit de Wet Fido maar uit artikel 212 van de Gemeentewet en de artikelen 9,13,26 van het BBV.
- Het stellen van de kwalitatieve voorwaarde dat het opnemen en uitzetten van gelden en verlenen van garanties alleen in het kader van het publieke belang mag plaatsvinden.
- Het stellen van de kwantitatieve voorwaarde in de zin dat uitzetten van overtollige gelden en het aangaan van derivaten een prudent karakter moet hebben.
- Het stellen van kwantitatieve begrenzingen aan het maximale renterisico dat een decentrale overheid in enig jaar mag lopen in het kader van de financiering door middel van korte schulden (bekend als kasgeldlimiet) en lange schulden (bekend als renterisiconorm).

Uitvoering

Begin 2003 is op grond van de Wet fido een treasurystatuut vastgesteld. Vanaf 2005 is in de programmabegroting en in het jaarverslag van de programmaverantwoording een paragraaf financiering opgenomen waarin de beleidsvoornemens en beleidsverantwoording voor het risicobeheer van de financieringsportefeuille worden aangegeven.

Gesteld kan worden, dat onze gemeente de financieringsfunctie uitsluitend voor de publieke taak gebruikt. Onze Huisbankier is de N.V. Bank Nederlandse Gemeenten, waarmee een rekening-courantverhouding is afgesloten met automatische afroaming binnen bepaalde grenzen van de saldi naar daggelden ter beperking/verbetering van de rentelasten/rentebaten.

Tevens kan gesteld worden dat het beheer prudent is en dat aan kasgeldlimiet en renterisiconorm voldaan wordt. In het onderstaande worden de berekeningen opgenomen.

De risico's kunnen onderscheiden worden in:

- Renterisico
- Kredietrisico
- Liquiditeitsrisico
- Koersrisico
- Debiteurenrisico
- Valutarisico.

Renterisico

Renterisico is nooit uit te sluiten; voor in de toekomst aan te trekken leningen is de rentevoet afhankelijk van een groot aantal, nauwelijks te beïnvloeden factoren.

Kredietrisico

Kredietrisico is slechts beperkt aanwezig, omdat kredietverstrekkingen bijna uitsluitend aan plaatselijke verenigingen zijn verleend. Vaak is een verrekening met subsidies mogelijk.

Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico blijft nog aanwezig, hoewel dit beperkt wordt door de opzet van een liquiditeitsprognose in 2007. Ons treasurystatuut geeft overigens aan, dat alle financiële transacties van andere afdelingen gemeld moeten worden aan de werkeenheid financieel beleid en advies.

Koersrisico

Koersrisico wordt niet gelopen, omdat onze gemeente geen beleggingen met koersen meer heeft.

Debiteurenrisico

Debiteurenrisico voor het debiteurenrisico is een voorziening dubieuze debiteuren gevormd.

Valutarisico

Valutarisico is door invoering van de Euro nauwelijks meer van belang. Ons treasurystatuut verbiedt het gebruik van derivaten.

Berekening kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is de grens waarboven niet met kort geld gefinancierd mag worden. De grens voor kort geld ligt bij één jaar. De kasgeldlimiet op grond van de Wet fido wordt als volgt berekend
Het door het rijk vastgestelde percentage van 8,5 % over het begrotingstotaal.

Jaar:	Percentage:	Begrotingstotaal:	Kasgeldlimiet:
2006	8,50%	33.700.000	2.864.500
2007	8,50%	34.600.000	2.941.000
2008	8,50%	40.781.000	3.466.385

De kasgeldlimiet is in de laatste kwartalen niet overschreden.

Berekening renterisiconorm op de vaste schuld

Op grond van de Wet fido dient de renterisiconorm voor het komende jaar berekend te worden. Deze begrenzing van het renterisico wordt berekend aan de hand van de vaste schuld op 1 januari van enig jaar maal een door het rijk vastgesteld percentage daarvan. Boven dit bedrag mag onze gemeente geen renterisico lopen. Renterisico wordt gelopen bij rentevoetherzelingen en herfinanciering van leningen. Zonder het aantrekken van nieuwe leningen daalt de renterisiconorm in 2011 naar € 2.340.332.

Jaar:	Percentage:	Vaste schuld op 1/1:	Renterisiconorm:	Aflossingen:
2006	20,00%	19.333.817	3.866.763	1.562.672
2007	20,00%	17.771.145	3.554.229	1.517.294
2008	20,00%	16.253.851	3.250.770	1.517.294
2009	20,00%	14.736.557	2.947.311	1.517.294
2010	20,00%	13.219.263	2.643.853	1.517.294
2011	20,00%	11.701.662	2.340.332	1.517.294

Voor de jaren 2008-2011 worden geen renteherzelingen en geen herfinancieringen van aflossingen verwacht. Met de normale aflossingen van € 1,5 miljoen wordt ruim onder de renterisiconorm gebleven, zodat hier geen ontoelaatbaar risico bestaat.

Interne en externe ontwikkelingen met invloed op de financieringsfunctie

De nationale en internationale economische ontwikkelingen van de laatste tijd hebben op het treasurygebeuren een stempel gedrukt. Dit is duidelijk zichtbaar aan de lage aandelenkoersen en de lage rentestanden, zowel op de geldmarkt als op de kapitaalmarkt. De lage rente heeft nog maar beperkt tot de gewenste economische verbetering geleid. Een voorspelling voor de toekomstige ontwikkeling is nauwelijks te geven.

Beleid financieringspositie

Voor het beleid op dit onderdeel zijn enkele uitgangspunten/ constatering van belang:

- rentevoet voor kapitaallasten, interne financiering en toevoeging aan bestemmingsreserves 5 %
- financiering met het huidig goedkope kort geld tot maximaal de kasgeldlimiet van de wet Fido
- financiering met lang geld boven de kasgeldlimiet van de wet Fido
- rekening houden met de lopende investeringskredieten, herfinanciering van aflossingen op leningen, de berekende financieringstekorten en de nieuwe investeringen uit het meerjarenactiviteitenplan
- bij de berekening van de financieringstekorten en de daaruit voortvloeiende rentelasten uitgaan van de gegevens op 23 juli 2007, zijnde voor lang geld 4.80 % (20 jaar) en voor kort geld 4,15 %
- bij het aantrekken van nieuwe leningen rekening houden met de gevolgen voor de renterisiconorm, zoals looptijd, vervroegde aflossingsmogelijkheden, boeten en rentevoetherzelingen

- de financieringstekorten zijn als volgt:

Jaar:	Financieringstekort:
2008	4.547.000
2009	11.297.000
2010	16.582.000
2011	18.235.000

Jaar:	Eigen Vermogen	Vreemd Vermogen	Totaal Vermogen	Percentage Eigen vermogen	Percentage Vreemd vermogen
2008	28.327.000	16.254.000	44.581.000	64%	36%
2009	26.680.000	22.736.000	49.416.000	54%	46%
2010	24.153.000	26.219.000	50.372.000	48%	52%
2011	23.850.000	25.702.000	49.552.000	48%	52%

Conclusie:

Door de groei van het financieringstekort, het aantrekken van leningen daarvoor (toename vreemd vermogen), de niet te verwachten groei van de reserves en de mutaties in de vaste activa, moet rekening gehouden worden met een verslechterde verhouding eigen : vreemd vermogen.

Beleid leningenportefeuille

De gemiddelde gewogen rentevoet op onze leningenportefeuille bedraagt 4,69 %.

De leningenportefeuille bestaat op 1 januari 2008 uit 15 leningen met een totale oorspronkelijke langlopende schuld van € 24 miljoen en met een gemiddelde oorspronkelijke grootte van € 1,6 miljoen.

Jaar:	aantal leningen	Oorspronkelijk bedrag van de geldleningen	stand per 1/1:	aflossingen:	stand per 31/12:
2007	15	23.998.308	17.770.838	1.517.294	16.253.544
2008	15	23.998.308	16.253.544	1.517.294	14.736.250
2009	15	23.998.308	14.736.250	1.517.294	13.218.956
2010	15	23.998.308	13.218.956	1.517.294	11.701.662
2011	15	23.998.308	11.701.662	1.517.294	10.184.368

Door de oplopende financieringstekorten zal er volgens de prognoses in 2009 een langlopende geldlening moeten worden afgesloten van € 8 miljoen, in 2010 een langlopende lening van € 5 miljoen en in 2011 een langlopende lening van € 1 miljoen. De overige financieringstekorten zullen gefinancierd worden met kortgeld (kasgeldleningen).

Uitzettingen

De uitzettingen bedragen op 1 januari 2008 € 1.504.000 en hebben grotendeels betrekking op de achtergestelde lening Vitens ad ca. € 1.074.000. Daarnaast meest renteloze leningen verstrekt aan plaatselijke verenigingen. Het risico hierop is beperkt. Vaak is er sprake van een subsidieband met de gemeente, zodat verrekening kan plaatsvinden.

PARAGRAAF 5: VERBONDEN PARTIJEN

Algemeen

Vanwege bestuurlijke, beleidsmatige en/of financiële belangen en mogelijke dito risico's is in de begroting 2008 aandacht besteed aan andere rechtspersonen, waarmee de gemeente Neder-Betuwe een bestuurlijke én financiële band heeft.

Onder bestuurlijk belang wordt verstaan: een zetel in het bestuur van een participatie of het hebben van stemrecht. Met een financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld, die ze kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente Neder-Betuwe.

Het inzichtelijk maken van de verbonden partijen is om twee redenen van belang. De eerste reden is dat de verbonden partijen vaak beleid uitvoeren dat de gemeente in principe ook zelf kan blijven doen. De gemeente mandateert als het ware de verbonden partij. De tweede reden betreft de kosten / het budgettaire beslag / en de financiële risico's, die de gemeente met de verbonden partijen kan lopen en de daaruit voortvloeiende budgettaire gevolgen.

Hieronder is weergegeven een overzicht van rechtspersonen waarin de gemeente Neder-Betuwe participeert, die begrepen kunnen worden onder de noemer verbonden partijen.

Nummer	Naam partij	Relatie programma
1	Gemeenschappelijke regeling Regio Rivierenland	Diverse programma's
2	Regionaal archief Rivierenland	Diverse programma's
3	Gemeenschappelijke Regeling Hulpverlening en Veiligheid Gelderland-Zuid	Openbare orde en veiligheid
4	Industrieschap Medel	Economie
5	Waterbedrijf Vitens N.V.	Economie
6	Instelling voor openbaar speciaal en voortgezet onderwijs	Scholing en vorming
7	Lander, werk & integratie	Zorg, werk en inkomen
8	Presikhaaf	Zorg, werk en inkomen
9	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	Algemene inkomsten en uitgaven
10	Regio Arnhem in Liquidatie	Bestuur en burger

1. Gemeenschappelijke regeling Regio Rivierenland

Vestigingsplaats

Tiel

Doelstellingen

Algemeen

Samenwerkingsorgaan in de vorm van een gemeenschappelijke regeling van de gemeenten Buren, Culemborg, Geldermalsen, Lingewaal, Maasdriel, Neder-Betuwe, Neerijnen, Tiel en Zaltbommel met als doel de gemeenschappelijke belangen van die gemeenten te behartigen op basis van het principe van 'verlengd lokaal bestuur'.

Verkeer en openbaar vervoer

Het op elkaar afstemmen van het gemeentelijk (en provinciaal) beleid inzake verkeer en vervoer mede in relatie tot het gezamenlijke beleid inzake ruimtelijke ordening, milieu en economische ontwikkeling. De verdeling van de BDU-gelden voor de Regio Rivierenland (in overleg met de provincie) over de diverse gemeentelijke verkeersprojecten. Daarnaast het door middel van de Regiotaxi, in samenwerking met de provincie en de Regio Rivierenland, integreren van vervoersstromen, waaronder het openbaar vervoer voortvloeiend uit de gemeentelijke zorgplicht in het kader van de WVG. Tevens wordt hierdoor de bereikbaarheid en mobiliteit van de inwoners in de regio verbeterd.

Logopedie-Schoolbegeleiding

Een optimaal niveau van mondelinge communicatie van jeugdigen in de leeftijdscategorie van 4-12 jaar in het regulier basisonderwijs en van 4-19 jaar in het speciaal onderwijs en praktijkonderwijs.

Volwasseneneducatie

Afstemming en versterking van het gemeentelijk beleid op het gebied van onderwijs en educatie, in samenhang met arbeidsmarktbeleid. Versterking van de regionale onderwijsinfrastructuur.

Dienst bijzondere controle

Opsporing van misbruik van gemeentelijke sociale voorzieningen met het doel een zorgvuldige toepassing van de regelgeving te ondersteunen.

Arbeidsmarktbeleid

Een samenhangend, op elkaar afgestemd gemeentelijk beleid inzake uiteenlopende terreinen van het arbeidsmarktbeleid in relatie tot andere terreinen als volwasseneneducatie en economische ontwikkeling.

Verslavingszorg

Het garanderen van het door gemeenten gewenste basisniveau van verslavingszorg in de regio. Afstemming van intergemeentelijk beleid en individueel gemeentelijk beleid is nodig om effectief en tegen aanvaardbare kosten te kunnen werken.

Preventieve- en jeugdgezondheidszorg

Het bevorderen van de algemene gezondheidstoestand van de inwoners, zoals hygiënebegeleiding en infectieziektebestrijding, coördinatie bevolkingsonderzoek en meldpunt bijzondere zorg. Realiseren kwalitatieve en kwantitatieve gezondheidswinst bij jeugdigen in de leeftijdscategorie van 0-19 jaar. De jeugdgezondheidszorg bestaat uit een basispakket, een basispluspakket en een pluspakket.

Milieuzorg/milieadviesdienst-geluidmeetdienst

Samen werken voor hoge kwaliteit van het gemeentelijk milieubeleid, middels coördinatie handavingsamenwerking coördinatie milieusamenwerking, uitvoeren/ondersteunen milieu- en handavingprojecten op basis van jaarprogramma's en dienstverlening aan individuele gemeenten.

Beleidsvorming ruimtelijke ordening en woonbeleid

Samenhangend op elkaar afgestemd gemeentelijk beleid op het terrein van de ruimtelijke ordening en wonen, mede in relatie tot het gezamenlijk beleid inzake verkeer en vervoer, volkshuisvesting, milieu, economische ontwikkeling en waterbeleid.

Stimuleringsprogramma Economie Rivierenland (StER)

Streven naar een duurzame economische ontwikkeling van het Rivierenland, waarin een goed evenwicht bestaat tussen de (ruimtelijk-) economische, sociale en ecologische effecten.

Bijdragen

De totale gemeentelijke bijdrage 2008 van Neder-Betuwe aan Regio Rivierenland bedraagt € 727.884 (9,8% van alle gemeentelijke bijdragen).

Eigen vermogen	31 dec 2006	31 dec 2005
Reserves	3.308.840	3.342.872
Resultaat na bestemming	<u>177.135</u>	<u>53.229</u>
Totaal eigen vermogen	3.485.975	3.396.101
Vreemd vermogen	31 dec 2006	31 dec 2005
Voorzieningen	11.945.299	14.006.530
Vaste schulden	10.198.435	11.475.485
Vlottende schulden	<u>13.094.561</u>	<u>8.219.692</u>
Totaal vreemd vermogen	35.238.295	33.701.707
Exploitatieresultaat 2006		
Resultaat na bestemming 2006	177.135	
Ontwikkelingen		
<p>Herijking AVRI: de regio en AVRI hebben een gedegen onderzoek uitgevoerd waarin kansen en bedreigingen goed in beeld zijn gebracht. Neder-Betuwe stemt in met een zgn. Go-besluit, ten aanzien van de omvorming van de gemeenschappelijke regeling AVRI tot een OverheidsNV;</p>		
<p>Expeditie Bestuursdienst: in 2007 vindt bij de de bestuursdienst de vierjaarlijkse evaluatie van producten en diensten plaats (takendiscussie). Het plan van aanpak is vastgesteld door het AB, hieruit vloeit een discussienotitie voort die gepresenteerd is aan de portefeuilleberaden en MT's. De volgende 3 programma's zijn aan de orde:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Werkgelegenheid en scholing (thema's: onderwijs, arbeidsmarktbeleid en jeugdbeleid); - Leefomgeving (thema's: ruimtelijke ordening, wonen, water, milieu, verkeer en vervoer, regiotaxi, externe veiligheid en natuur en landschap); - Bestuur, samenwerking en strategie (thema's: positioneren profileren Rivierenland, rekenkamerfunctionaris, WMO, RUP, management regionaal archief, sociale agenda, Roek en streekcommissie). 		
<p>Invoering WMO: ondersteuning van de de regionale samenwerking is verlengd tot en met december 2007 om een samenwerking tussen de gemeenten te handhaven.</p>		

2. Regionaal Archief Rivierenland

Vestigingsplaats

Tiel

Doelstelling

Het Regionaal Archief Rivierenland is het historisch informatie- en documentatiecentrum voor de gemeenten Tiel, Buren, Culemborg en Neder-Betuwe. Het gemeenschappelijk beheren van de archiefbewaarpplaats (en) van de deelnemers en van de naar die archiefbewaarpplaats(en) overgebrachte archiefbescheiden, alsmede het toezicht op het beheer van de niet naar die archiefbewaarpplaats (en) overgebrachte archiefbescheiden.

Bijdragen

De totale gemeentelijke bijdrage 2007 van Neder-Betuwe aan het Regionaal Archief Rivierenland bedraagt € 300.307 (19,4% van alle gemeentelijke bijdragen).

Eigen vermogen	31 dec 2006	31 dec 2005
Reserve informatisering	82.290	0
Reserve publicatiefonds	<u>19.770</u>	<u>17.785</u>
Totaal eigen vermogen	<u>102.060</u>	<u>17.785</u>

Vreemd vermogen	31 dec 2006	31 dec 2005
Schulden op korte termijn	<u>108.680</u>	<u>127.734</u>
Totaal vreemd vermogen	<u>108.680</u>	<u>127.734</u>

Exploitatieresultaat 2006

Resultaat 2006 82.290

Ontwikkelingen

Het Regionaal Archief Rivierenland kampt met ruimtegebrek. Al enige jaren is er discussie gaande voor nieuwbouw of koop van een bestaand gebouw. Verwacht wordt dat er dit jaar een keuze valt voor nieuwbouw in Tiel. De bestuurlijke besluitvorming in de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten zal in de loop van 2007 plaatsvinden. In de begroting voor de komende jaren is hiermede rekening gehouden middels een verhoging in de bijdragen van € 180.000 naar ongeveer € 300.000.

3. Gemeenschappelijke Regeling Hulpverlening en Veiligheid Gelderland-Zuid

Vestigingsplaats

Nijmegen

Doelstelling

De Gemeenschappelijke Regeling Hulpverlening en Veiligheid Gelderland-Zuid is opgericht op 1 januari 2004 en bestaat uit de Regionale Ambulancevoorziening Gelderland-Zuid (RAV), de Gemeenschappelijke Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen Gelderland-Zuid (GHOR) en de Regionale Brandweer Gelderland-Zuid (RBGZ). De doelstelling is het behartigen van belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van hulpverlening en veiligheid door uitvoering te geven aan de volgende taken:

- Het onder alle omstandigheden bewerkstelligen van een uitvoering van de werkzaamheden ter voorkoming, beperking en bestrijding van brand, het beperken van brandgevaar, het voorkomen en beperken van ongevallen bij brand en al hetgeen daarmee verband houdt.
- (Laten) uitvoeren van het vervoer van zieken en ongevals slachtoffers (incl registratie).
- Het voorbereiden en bewerkstelligen geneeskundige hulpverlening bij rampen.
- Inventariseren en analyseren gemeenteoerschrijdende risico's op het gebied van fysieke veiligheid.
- Adviseren op het gebied van hulpverlening en veiligheid.
- Samenwerken met andere hulpverleningsdiensten.

Bijdragen

De totale gemeentelijke bijdrage 2007 van Neder-Betuwe aan de Gemeenschappelijke Regeling Hulpverlening en Veiligheid Gelderland Zuid bedraagt € 145.841 (€ 134.661 brandweer + € 11.180 rampenbestrijding).

Eigen vermogen	31 dec 2006	31 dec 2005
Reserves	1.866.000	1.482.000
Resultaat n.t. bestemmen	<u>12.000-</u>	<u>312.000</u>
Totaal eigen vermogen	1.855.000	1.794.000

Vreemd vermogen	31 dec 2006	31 dec 2005
Vaste schulden	821.000	1.489.000
Vlottende schulden	<u>4.672.000</u>	<u>4.384.000</u>
Totaal vreemd vermogen	5.493.000	5.873.000

Exploitatieresultaat 2006

Resultaat 2006 63.000

Ontwikkelingen

- Oprichten van de veiligheidsregio. Hierbij komen brandweer, politie en ambulance (GHOR) onder leiding van één directeur.
- De gemeentelijke brandweerkorpsen omvormen tot clusters.
- Het in regionale dienst nemen van de lokale brandweercommandanten.

4. Industrieschap Medel

Vestigingsplaats

Tiel

Doelstelling

De economische ontwikkelingen in de regio en onze gemeente bevorderen en ontwikkelen middels het ontwikkelen en exploiteren van het bedrijventerrein Medel. Deze ontwikkeling vormgeven in gezamenlijkheid met de gemeente Tiel binnen de gemeenschappelijke regeling 'Industrieschap Medel'.
Participeren, voorbereiden en ondersteunen in het Dagelijks en Algemeen Bestuur van het Industrieschap, alsmede toetsen en beoordelen van ontwikkelingen die ons grondgebied raken.

Bijdragen

Nvt

Eigen vermogen	31 dec 2006	31 dec 2005
Reserves	512.225	396.922
Resultaat na bestemming	<u>0</u>	<u>0</u>
Totaal eigen vermogen	512.225	396.922

Vreemd vermogen	31 dec 2006	31 dec 2005
Vaste schulden	51.500.000	50.500.000
Vlottende schulden	<u>7.127.182</u>	<u>4.678.794</u>
Totaal vreemd vermogen	58.627.182	55.178.794

Exploitatieresultaat 2006

Resultaat na bestemming 2006 0

Ontwikkelingen

In samenwerking met Tiel is de verdere voorbereiding ter hand genomen voor het uitbreiden van Medel met een tweede fase. Na de besluitvorming van de gemeenteraad begin 2005, waarbij de uitbreiding met een tweede fase is geaccordeerd, is in samenwerking met de gemeente Tiel gewerkt aan de verdere randvoorwaarden.

Regulier overleg in Algemeen en Dagelijks Bestuur van het Industrieschap Medel. Jaarlijks vindt actualisatie GREX plaats. Ondanks dat de winstprognose naar beneden moest worden bijgesteld, is er sprake van een gezonde exploitatie.

5. Waterbedrijf Vitens N.V.

Vestigingsplaats

Velp

Doelstelling

In stand houden van het waterbedrijf door de levering van drinkwater aan de inwoners van Neder-Betuwe. De gemeente Neder-Betuwe heeft zeggenschap in het Waterbedrijf via het stemrecht op de aandelen. De gemeente Neder-Betuwe bezit 10.741 preferente aandelen van € 0,01 nominaal en 16.023 gewone aandelen van € 1 nominaal.

Bijdragen

Nvt

Eigen vermogen

31 dec 2006

31 dec 2005

In miljoenen euro's

346,8

437,5

Vreemd vermogen

31 dec 2006

31 dec 2005

In miljoenen euro's

1.393,3

791,0

Exploitatieresultaat 2006

Netto winst 2006 in miljoenen euro's

30,7

Ontwikkelingen

Vitens heeft in 2006 besloten de preferente aandelen in te kopen en om te zetten in achtergestelde leningen, waardoor belangrijke nadelige gevolgen voor het dividend zijn ontstaan (voor meer informatie verwijst ik u naar de 1^e bestuursrapportage van 2007).

6. Instelling voor openbaar speciaal en voortgezet onderwijs (De Wissel)

Vestigingsplaats

Tiel

Doelstelling

Samenwerkingsorgaan in de vorm van een gemeenschappelijke regeling van de gemeenten Buren, Culemborg, Geldermalsen, Neder-Betuwe, Neerijnen, Tiel met als doel de instandhouding van een school voor openbaar speciaal- en voortgezet speciaal onderwijs te Tiel. Het betreft hier De Wissel.

Bijdragen

De totale gemeentelijke bijdrage 2007 van Neder-Betuwe aan de gemeenschappelijke regeling Instelling voor openbaar speciaal en voortgezet onderwijs bedraagt € 6.686.

Eigen vermogen	31 dec 2006	31 dec 2005
Reserves	945.918	813.795
Resultaat na bestemming	<u>0</u>	<u>0</u>
Totaal eigen vermogen	945.918	813.795

Vreemd vermogen	31 dec 2006	31 dec 2005
Vorzieningen	188.838	183.446
Kortlopende schulden	<u>873.912</u>	<u>582.743</u>
Totaal vreemd vermogen	1.062.750	766.189

Exploitatieresultaat

Resultaat 2006 132.123

Ontwikkelingen

Met name in het kader van " Passend onderwijs" en ter verkrijging van bestuurlijke versteviging, spreiding van risico's en meer mogelijkheden wordt momenteel onderzoek verricht of schaalvergroting meerwaarde geeft.

8. Presikhaaf

Vestigingsplaats

Arnhem

Doelstelling

Presikhaaf behartigt de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de sociale werkvoorziening en andere vormen van gesubsidieerde arbeid.

Bijdragen

De totale gemeentelijke bijdrage 2007 van Neder-Betuwe aan de gemeenschappelijke regeling Presikhaaf bedraagt € 21.875.

Eigen vermogen	31 dec 2006	31 dec 2005
Totaal eigen vermogen	7.664.000	0

Vreemd vermogen	31 dec 2006	31 dec 2005
Vorzieningen	6.102.000	9.637.000
Vaste schulden	46.425.000	50.258.000
Kortlopende schulden	<u>13.776.000</u>	<u>12.258.000</u>
Totaal vreemd vermogen	66.303.000	72.153.000

Exploitatieresultaat

Resultaat na bestemming 2006 10.954.000

Ontwikkelingen

Er is sprake van een 'uitsterfconstructie'. De gemeente heeft recht op een zetel in het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling, maar maakt daar geen gebruik van.

9. N.V. Bank Nederlandse Gemeenten

Vestigingsplaats

Den Haag

Doelstelling

De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak. Onze gemeente heeft zeggenschap in de BNG via het stemrecht op 18.246 aandelen van € 2,50. Dit aandelenbezit heeft een duurzaam karakter.

Bijdragen

Nvt

Eigen vermogen

31 dec 2006

31 dec 2005

In miljoenen euro's

2.576

3.145

Vreemd vermogen

31 dec 2006

31 dec 2005

In miljoenen euro's

87.520

88.526

Exploitatieresultaat

Netto winst 2006 in miljoenen euro's

199

Ontwikkelingen

Er is sprake van een aanzienlijk daling van het eigen vermogen in 2006 vanwege de extra uitkering van een half miljard euro aan de aandeelhouders. De BNG acht het eigen vermogen nog steeds te groot en verwacht over 2007 wederom een extra uitkering te doen aan de aandeelhouders. Het zal nu gaan om een bedrag van ongeveer € 250 miljoen euro.

10. Regio Arnhem in liquidatie

Vestigingsplaats

Arnhem

Doelstelling

Aangezien de gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem in liquidatie verkeerd betreffen de nog te maken kosten voor de komende jaren (tot en met 2012) alleen personele kosten met betrekking tot voormalig personeel.

Bijdragen

De totale gemeentelijke bijdrage 2007 van Neder-Betuwe aan de gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem in liquidatie bedraagt € 382. De laatste bijdrage zal geschieden in 2008.

Eigen vermogen

31 dec 2006

31 dec 2005

Totaal eigen vermogen

0

0

Vreemd vermogen

31 dec 2006

31 dec 2005

Totaal vreemd vermogen

70.403

97.692

Exploitatieresultaat

Resultaat 2006

0

Ontwikkelingen

Er is sprake van een 'uitsterfconstructie'. De gemeente heeft recht op een zetel in het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling, maar maakt daar geen gebruik van.

PARAGRAAF 6: GRONDBELEID

Algemeen

Grondbeleid wordt gedefinieerd **“als beleid dat is gericht op de markt waar grond wordt gekocht, ontwikkeld, geëxploiteerd en verkocht”**.

In concreto gaat het daarbij onder meer om het verwerven van grond, het (tijdig) inzetten van grondbeleidsinstrumenten, het opstellen en beheersen van grondexploitaties, kostenverhaal en grondprijnsbeleid. Het gemeentelijk grondbeleid omvat tevens de strategische visie en doelstellingen op het gebied van grondzaken en met name gebiedsontwikkeling. Het grondbeleid is geen doel op zich maar een middel om vaak gelijktijdig met de inzet van ruimtelijke ordeninginstrumenten, de gemeentelijke doelstellingen te realiseren c.q. te doen realiseren met name op het gebied van wonen, werkgelegenheid, economie, infrastructuur, recreatie en milieu.

Actief, passief en faciliterend grondbeleid

Bij de toepassing van een **actief grondbeleid** vervult de gemeente een dominante en actieve rol: zij verwerft meestal grond, maakt bouwrijp en geeft gronden uit. Door middel van een actief grond-beleid streeft de gemeente naar een maximaal sturende rol in zowel de productie als de exploitatie van gebiedsontwikkelingen.

Bij **passief grondbeleid** is de grond meestal (grotendeels) in handen van private partijen. De private partij verzorgt het bouw- en woonrijp maken van de uitgeefbare gronden. Vervolgens kan zij (laten) bouwen op de bouw- en woonrijp gemaakte gronden.

De gemeente laat de aankoop en exploitatie van de grond bewust (geheel) over aan marktpartijen. Het bestemmingsplan is veelal het sturingsinstrument. De daadwerkelijk gemaakte kosten van openbare nutsvoorzieningen kunnen in de regel (grotendeels) worden verhaald.

Bij **faciliterend grondbeleid** hebben de grondeigenaar/marktpartijen in de regel een overheersende rol ten opzichte van (de positie van) de gemeente. De gemeente kan de ontwikkeling sturen door te voorzien in faciliteiten die **kaderstellend** zijn aan de plannen van de private partijen n.l. door:

Het hanteren van de ter beschikking staande grondbeleidsinstrumenten.

Het vaststellen van ruimtelijke, programmatische, kwalitatieve en financiële kaders terzake de betreffende locatieontwikkeling.

Zonodig aankopen van gronden ter versterking van de gemeentelijke positie om ook daarmee beoogde ontwikkelingen te bevorderen dan wel ongewenste ontwikkelingen tegen te gaan.

Bij een faciliterend grondbeleid kan het initiatief om tot een locatieontwikkeling te komen bij markt-partijen liggen maar ook bij de gemeente.

Huidig beleid

Het grondbeleid is medio 2007 geheel geactualiseerd en integraal opgetekend in een nieuwe Nota Grondbeleid Neder-Betuwe 2007. In de Nota Grondbeleid zijn tal van beleidsregels opgenomen ter verbetering en ondersteuning van de besturingsfilosofie en controlerende taak van de raad en uiteraard het proces en de besluitvorming bij ruimtelijke projecten en ontwikkelingen. Eind 2006 is een adequaat proces-en projectmanagement bij ruimtelijke projecten ingevoerd, wat tot grote transparantie en beheersing van de ruimtelijke projecten heeft geleid.

Actief grondbeleid

De gemeente Neder-Betuwe hanteert hoofdzakelijk een actief grondbeleid, waarbij aangetekend wordt dat dit niet per definitie betekent dat dan altijd grondverwerving aan de orde moet zijn. Grondbezit teneinde het kostenverhaal te vereenvoudigen is na de invoering van de Grondexploitatiewet ook “geen must” meer omdat via het publiekrechtelijke spoor van die wet (n.l. via de bouwvergunning) het kostenverhaal wettelijk afgedwongen kan worden zonder dat de gemeente grond bezit. Het inzetten van dit publiekrechtelijke spoor zal in de regel pas aan de orde zijn als via de privaatrechtelijke weg (overleg en overeenstemming bereiken) het kostenverhaal niet of niet voldoende verzekerd kan worden. Overigens ligt het grondbeleid bij een aantal gebiedsontwikkelingen dichter bij het faciliterende grondbeleid dan bij een actief grondbeleid, terwijl de gemeente op die wijze ook haar gestelde doelen bereikt.

Samenwerking met marktpartijen.

Daar waar door middel van een actief grondbeleid geen of onvoldoende resultaat bereikt kan worden, streeft de gemeente naar overleg en samenwerking met marktpartijen teneinde op die wijze de gemeentelijke doelstellingen toch te (doen) realiseren.

Grondprijsbeleid

In de Nota Grondbeleid 2007 is verankerd dat de gemeente voor de bepaling van grondwaarde en uitgifte prijzen van grond, de residuele grondwaardeberekening hanteert m.a.w. er worden markt-conforme grondprijzen voor woningbouw en bedrijfsgrond vastgesteld.

Afstoten vastgoed

Bij de gemeente is het afstoten van onroerende zaken aan de orde als dat onroerend goed de relevante functie voor de gemeente heeft verloren en bovendien niet via functiewijziging en/of herstructurering op andere wijze ten nutte van de gemeente ingezet kan worden.

Restgroen

Openbaar groen dat geen essentiële groenwaarde (meer) heeft voor de (woon)omgeving wordt in de regel "op verzoek" verkocht. Voor restgroen wordt een tevoren vastgestelde prijs gehanteerd.

Wettelijke instrumenten:

Onteigeningswet

De gemeente tracht altijd eerst via minnelijke weg tot verwerving te komen en pas nadat gebleken is dat dit niet mogelijk is binnen redelijke termijn, wordt het instrument van onteigening ingezet teneinde daarmee de uitvoering van ruimtelijk beleid en/of de aanleg van infrastructuur te verzekeren. Tot op heden was het niet nodig dit instrument in te zetten.

Wet Voorkeursrecht gemeente (Wvg)

Indien de gemeente een voorkeursrecht zou vestigen verzekert de gemeente zich het recht (niet de plicht) om bij voorrang de door de eigenaar die wil vervreemden, de aangeboden grond te verwerven.

Kostenverhaal

Indien de gemeente kosten heeft gemaakt met name voor de aanleg van voorzieningen van openbaar nut, verhaalt de gemeente die kosten via gronduitgifte indien de gemeente (voldoende grond) bezit. Indien gemeente geen of onvoldoende grond bezit in het betreffende plangebied, zal kostenverhaal onder het huidige regiem via de Exploitatieverordening, Exploitatieovereenkomst(tot kostenverhaal) en Baatbelasting geschieden. Kostenverhaal via de Baatbelasting afdwingen levert in de regel een relatief laag kostenverhaal op; bovendien is het een lastig en juridisch risicovol instrument. Soms ook worden kostenverhaal en aanvullende vergoedingen overeengekomen in zogenaamde "Ontwikkelovereenkomsten" waarbij tevens aanvullende zaken en afspraken worden gemaakt tussen gemeente en de marktpartij, anders dan over het kostenverhaal. De praktijk is dat de gemeente in de regel haar kostenverhaal voldoende realiseert via zogenaamde "Exploitatieovereenkomsten en Ontwikkelovereenkomsten".

Onder het nieuwe regiem van de Wro 2007 en de Grondexploitatiewet (die naar verwachting per 1-7-2008 van kracht zullen worden) zal het kostenverhaal via een tweésporenbeleid plaats hebben:

- privaatrechtelijk (dus langs de weg van consensus wordt het kostenverhaal verzekerd)
- publiekrechtelijk (door financiële voorwaarden t.b.v. kostenverhaal aan de bouwvergunning te verbinden)

Dat nieuwe regiem van kostenverhaal zal toegepast worden bij gebiedsontwikkelingen die gerealiseerd worden op basis van bestemmingsplannen en/of projectbesluiten vastgesteld na de invoeringsdatum van de nieuwe wetgeving

Financiële positie

Negatieve planresultaten van gebiedsontwikkelingen worden door de gemeente genomen op het moment dat zij bekend zijn en voldoende "bepaald zijn". Winst wordt pas genomen (voorzichtigheidsprincipe) als die geprognosticeerde winst ook daadwerkelijk is gerealiseerd.

Per 1-7-2007 is door de gemeente een strikt risicomangement ingevoerd via haar Nota Risicomangement en weerstandsvermogen 2007. Voor de gebiedsontwikkelingen betekent dat onder meer dat:

- van iedere (beoogde) gebiedsontwikkeling marktconforme grondexploitaties worden berekend;
- alle grondexploitaties zijn voorzien van een gedegen risicoprofiel (gekwantificeerd in geld);
- er een afdoende "Voorziening" is getroffen om als zich in de toekomst toch risico's voltrekken zoals in het risicoprofiel aangegeven, opgevangen kunnen worden zonder het weerstands-vermogen van de gemeente aan te tasten. De Algemene reserve grondexploitatie is per 1 januari 2008 vastgesteld op een bedrag van € 1.604.091.
- er tenminste 1 x per jaar een Meerjarenperspectief grondexploitaties aan de raad wordt voorgelegd waarin alle geactualiseerde planresultaten van de grondexploitaties zijn verwerkt;
- zonodig tussentijds via een kredietwijziging (aanvullende nieuwe bepaling van de Commissie BBV) de raad gevraagd zal worden tot aanpassing van de betreffende grondexploitatie en de gevolgen daarvan naar reserve en weerstandsvermogen van de gemeente te doen verwerken.

Bovendien is een berekening gemaakt van de verliezen en winsten uit gebiedsontwikkelingen voor de periode 2008-2011 waarbij tevens de gevolgen voor reserve en weerstandsvermogen van de gemeente zijn aangegeven en verwerkt.

De meest recente becijfering van in exploitatie genomen en nog niet in exploitatie genomen gronden dateert van medio augustus 2007:

In exploitatie genomen gronden	€ 9.250.000
Grondaankopen/investeringen nog niet in exploitatie genomen	€ 4.076.000

Van een aantal exploitaties wordt een positief resultaat verwacht.:

• Herenland	ultimo 2012	€ 4.713.000
• Tolsestraat	ultimo 2009	1.047.000
• Wilhelminalaan Dodewaard	ultimo 2009	485.000
• Bonegraaf West	ultimo 2012	1.058.000

De projecten waar gezamenlijk met andere partijen wordt opgetrokken (Medel en Kesteren Zuid) zijn in bovenstaande opstelling niet meegenomen omdat de looptijden nog ver in de toekomst zijn.

Naast de positieve exploitaties moet er ook rekening gehouden worden met exploitaties die niet positief kunnen worden afgesloten:

• Industrierrein Bonegraaf	eind 2008	€ 360.000
• De Leede	eind 2009	€ 370.000

Bij de actualisatie in augustus 2007 blijkt ook dat er nog rekening gehouden dient te worden met een becijferd risico bij de onderhanden zijnde exploitaties. Het gaat hier om risico's die tijdens de looptijd van de exploitatie kunnen optreden. Het betreft de volgende exploitaties:

• De Leede	€ 50.000
• Winkelconcentratie Ochten	100.000
• Apparaatskosten	50.000
• Fructus	100.000
• Agro Business Centre	<u>100.000</u>
Totaal	€ 400.000

Voor de dekking van onbenoemde risico's die met de huidige en toekomstige exploitaties gelopen worden wordt een bedrag van € 1,8 miljoen nodig geacht. Dit is gebaseerd op een landelijk normbedrag dat wordt toegepast ter dekking van onbenoemde risico's uit grondexploitaties.

Conclusie is dat algemene reserve grondexploitatie de eerste jaren niet hoog genoeg is om de eventuele risico's grondexploitatie op te kunnen vangen.

PARAGRAAF 7: BEDRIJFSVOERING

Algemeen

In het duale stelsel ligt de verantwoordelijkheid voor de bedrijfsvoering bij het college. T.b.v. de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraad geeft deze paragraaf inzicht in stand van zaken en beleidsvoornemens t.a.v. de bedrijfsvoering.

De bedrijfsvoering ondersteunt en schept de juiste voorwaarden voor de uitvoering van alle gemeentelijke taken en activiteiten. Het welslagen van deze taken en activiteiten is in belangrijke mate afhankelijk van de kwaliteit en omvang van de bedrijfsvoering. De inzet van college, management en medewerkers is om steeds stappen vooruit te zetten om de taken die uit de programmabegroting voortvloeien, zo doelmatig en efficiënt mogelijk uit te voeren.

Personeel

Visie

De lange termijn P&O-visie luidt "Een organisatie die evenwichtig is opgebouwd qua leeftijd, ervaring (in werk en werkomgeving) en expertise (vakken en vaardigheden) en die het ontwikkelen van medewerkers centraal stelt en die hen een werkomgeving biedt die inspirerend en veilig is".

Deze visie is de leidraad bij het actualiseren en/of vormgeven in 2007 en 2008 van de volgende P-instrumenten: arbo/preventiebeleid, bewust belonen beleid, leeftijdsbewust beleid, in-door-& uitstroombeleid, competentie management en flexibele arbeidsvoorwaarden.

Formatie & kosten

De formatie van de organisatie bedraagt 124 fte's en 145 medewerkers. Voor een gemeente met de omvang van Neder-betuwe zit de organisatie qua bezetting aan de onderkant. De noodzakelijke arbeidscapaciteit voor de uitvoering van de programma's wordt grotendeels door eigen personeel geleverd. Een flexibel deel geschiedt door derden die ingehuurd worden omdat er (kortdurig) specifieke expertise nodig is of omdat er vacatures zijn. Daar waar (langdurige) ziekte de adequate uitvoering van de programma's belemmert, worden eveneens externen ingehuurd. Het uitgangspunt daarbij is vervanging na minimaal 4 weken. De planning van de inzet van het personeel (en inhuur derden) ten behoeve van de uitvoering van de programma's vindt plaats via de afdelingsplannen. In de afgelopen 12 maanden zijn er 21 vacatures vervuld die ontstaan zijn door de reorganisatie en door natuurlijk verloop. Voor de moeilijk in te vullen vacatures is goede ervaring opgedaan met het inschakelen van bemiddelingsbureaus en het beperkt inzetten van arbeidsmarkttoelagen. Deze lijn zal in 2008 -waar nodig- worden voortgezet.

Een zorgpunt voor de langere termijn is de personeelsopbouw: circa 35% is tussen 50-59 jaar. De hierbovengenoemde P-instrumenten worden ingezet om medewerkers langer te 'binden en boeien' en om aantrekkelijk te zijn en te blijven voor huidige en nieuwe medewerkers.

De inschaling van de functies wordt bepaald door het inwonersaantal < 25.000. Om toch een aantrekkelijker werkgever te kunnen zijn, biedt de gemeente vanaf 2008 haar werknemers de mogelijkheid om maximaal gebruik te maken van fiscale voordelen in bruto-netto traject (de eerder genoemde flexibele arbeidsvoorwaarden).

Opleidingen en trainingen

In het opleidingsplan 2008 worden de (meerjarige) opleidingen en cursussen opgenomen. De opleidingen in het opleidingsplan komen grotendeels voort uit de persoonlijke ontwikkelingsplannen (PoP) van de medewerkers. Deze zijn voor meer dan 90% geheel ten behoeve van functie (kennis/vaardigheden). Daarnaast zijn er enkele in-company trainingen voor 2008 voorzien voor de gehele organisatie of een groot gedeelte daarvan: introductie cursus 'Algemene wet bestuursrecht', training 'feedback geven en ontvangen'. Nieuwe medewerkers kunnen in 2008 naar de in-company training 'projectmatig werken' en 'CiEP'; trainingen die in 2007 voor de organisatie zijn gegeven. Dit om te zorgen dat er volgens een bepaalde, organisatiebrede methodiek zo effectief en efficiënt mogelijk gewerkt kan worden. Tevens worden medewerkers gestimuleerd om hun kennis op peil te houden en nieuwe ideeën op te doen via seminars en workshops op het eigen vakgebied.

Ziekteverzuim

Het streefpercentage voor 2008 is gelijk aan het landelijk gemiddelde, zijnde 5,6%. Dit is een ambitieus cijfer gezien de ervaringen uit voorgaande jaren. Daarin had de organisatie o.a. te kampen met de naweeën van een reorganisatie, een hoge werkdruk en enkele langdurige ziekten. Medio 2007 is het arbo/preventiebeleid weer goed op de rail gezet en voor 2008 zullen er extra maatregelen worden getroffen om het ziekteverzuim terug te dringen binnen name het arbo/preventiebeleid en het leeftijdsbewust beleid.

Integriteitbeleid

Voorzien is dat begin 2008 de Regeling Klokkenluiders (onderdeel van arbeidsvoorwaardenregeling) en de gedragscode 'integer handelen' wordt geactualiseerd. De gemeente zal in dat kader waarschijnlijk aansluiting zoeken bij het Bureau Integriteit Nederlandse Gemeenten (een bv van de VNG) voor meldpunt, onderzoek en rapportage.

Organisatie

Structuur

Het uitgangspunt voor de organisatiestructuur is het bedrijfsvoeringsconcept dat na de reorganisatie is ingevoerd. Dit behelst een directiemodel met vijf afdelingen, een concernstaf en de brandweer. De Gemeentewinkel heeft in dit concept een belangrijke plaats als het eerste -en voor een groot aantal diensten- enige contactpunt voor inwoners en derden: de 'één loket gedachte' uit het programma Bestuur en burger.

Als een stap in de richting van verdergaande regionalisering van de brandweer, is de gemeente Neder-Betuwe een samenwerkingsovereenkomst aangegaan met gemeente Tiel tot clustering van beide brandweerkorpsen. Het dagdienstpersoneel blijft in dienst van de eigen gemeente maar kent een gezamenlijke cluster commandant en gezamenlijke huisvesting in kazerne van Tiel.

Ontwikkeling van de organisatie

In juni 2007 is een meerjarig ontwikkelingstraject ingezet, onder de werknaam "Nieuwe Neder-Betuwe lijn". Doel is om de medewerkers uit te dagen en de kans te bieden om heel actief mee te denken en te werken aan verbeteringen in werkwijze, processen, structuur en gedrag. De Nieuwe Neder-Betuwe lijn combineert een top-down met bottom-up aansturing zodat er gezamenlijk en integrale aanpak ontstaat.

Samenwerking

In het kader van doelmatigheid worden blijvend naar mogelijkheden gezocht tot regionale/gemeentelijke samenwerking. Voorbeelden hiervan in 2007-2008 zijn informatisering en automatisering, salarisadministratie, vormgeven vraaggerichte dienstverlening. Onze uitgangspunten voor een dergelijke samenwerking zijn aantoonbare verbetering van efficiency en effectiviteit en van de kwaliteit van de te leveren producten (m.n. voor de inwoners), alsmede versterking van de continuïteit van de bedrijfsvoering en vermindering van de kwetsbaarheid.

Informatie- en automatiseringsbeleid

ICT ondersteunt een modern bestuur, betere dienstverlening aan burgers, meer efficiency in interne bedrijfsvoering.

Interne ontwikkelingen

De ICT-dienstverlening aan de organisatie en ICT-management zal in 2008 conform de internationale ITIL-standaard worden ingericht. In 2007 en 2008 volgen de medewerkers daartoe de noodzakelijke opleidingen. Eind 2007 zal een informatiseringbeleidsplan zijn opgesteld, waarin het vigerende automatiseringsplan is opgenomen. Daarmee zijn de ambities, beleidskeuzes, benodigde en beschikbare middelen inzichtelijk gemaakt. Daarin krijgen de projecten die voortvloeien uit interne en externe ontwikkelingen een plaats. In 2008 e.v. start de implementatie van de totale digitalisering van informatie- en documentstromen onder de werknaam 'Decos Web'. Dit traject heeft ten doel de interne bedrijfsvoering te verbeteren en het klantvolgsysteem te realiseren, zoals genoemd in het coalitieprogramma. Op termijn (2010) zal een klant namelijk via de website toegang krijgen tot statusinformatie en achterliggende documenten van zijn aanvraag.

Externe ontwikkelingen

De externe ICT-ontwikkelingen die op de gemeentelijke overheid afkomen, zijn omvangrijk. In het kader van het programma de Andere Overheid dienen gemeenten hun diensten zo veel mogelijk elektronisch aan te bieden (programma 1 Burger en Bestuur). De implementatie van wetten als Digitale uitwisseling in Ruimtelijke processen (DURP), Kenbaarheid Publiekrechtelijke Beperkingen (WKPB) en Basisregistratie voor Adressen en Gebouwen (BAG) doet in de komende jaren een groot beroep op de expertise en beschikbare tijd van vakspecialisten in de afdelingen en ICT-professionals.

Samenwerking

Voor de kleinere gemeenten (< 50.000 inwoners) zijn de interne, maar vooral ook externe ontwikkelingen niet of slechts tegen hoge kosten bij te benen. Denk aan externe inhuur, extra formatie, noodzakelijke opleidingen. Derhalve zoeken gemeenten in de Regio Rivierenland naar mogelijkheden om op ICT- terrein samen te werken. Op basis van een haalbaarheidsonderzoek van de Regio naar een Shared Service Centre (in 2006-2007) heeft de gemeente Neder-Betuwe de intentie uitgesproken om aan een vervolg onderzoek, zijnde het opstellen van een businessplan, deel te nemen. Daarop kan naar verwachting in 2008 een gedegen en weloverwogen go/no go beslissing over participatie worden genomen.

Communicatie

Communicatie is van belang voor het verkrijgen van draagvlak bij burgers voor het beleid. Daarnaast is het belangrijk voor de interne organisatie.

Eind 2007 zal een communicatiebeleidsplan voor de externe en interne communicatie gereed zijn, met daarin ambities, beleidskeuzes, instrumenten en de benodigde en beschikbare middelen. De verdere ontwikkeling van de gemeentelijke website zal hier een substantieel onderdeel van uit maken.

Huisvesting en facilitair

Huisvesting

Voorzien was dat de organisatie het huidige gemeentehuis zou verlaten voor nieuwbouw in Casterhoven. De financiële haalbaarheid is echter problematisch. De opties voor het realiseren van de nieuwbouw via eigendom, huur of een DBFM-constructies alsmede de financiële consequenties voor een verblijf van vijf extra jaren in huidige gemeentehuis worden eind 2007 in beeld gebracht.

Inkoop:

De gemeente Neder-Betuwe participeert in een gezamenlijk Inkoopbureau van de Regio Rivierenland. Daarmee beschikt de gemeente over extra expertise bij het aanbesteden en kan er efficiencywinst behaald worden met grotere gezamenlijke inkooptrajecten of met het werken van mantelcontracten.

Financiën

Inrichting planning & control

De gemeenteraad, als volksvertegenwoordiging en kaderstellende orgaan heeft de volgende P&C-cyclus instrumenten ter beschikking: het coalitieprogramma, de Kadernota die als raamwerk fungeert voor de in het vierde kwartaal op te stellen programmabegroting, de programmarekening, en twee tussentijdse rapportages, zijnde Berap I (1^e 4-maandsrapportage) en Berap-II (2^e 8-maandsrapportage).

Over de inrichting van programmabegroting en -rekening en de Berap's zijn in overleg met de Werkgroep Bestuurlijke Vernieuwing in 2007 afspraken gemaakt om juiste, tijdige en overzichtelijke informatie te verschaffen. De doelstellingen van de begroting dienen zo concreet mogelijk te worden gemaakt en -indien mogelijk- (niet)financiële indicatoren te bevatten. In de programmarekening en Berap's wordt, mede op basis van de indicatoren, gerapporteerd over de bereikte resultaten en effecten.

Aan de betere beheersing en voorspelbaarheid van budgetten en projecten wordt gewerkt conform het nieuwe reglement Budgethouders en -beheerders, door het ingevoerde projectmatig werken en door regelmatige rapportages inzake personeelsbudgetten in het MT en in het overleg tussen de directie en controller. Voor 2008 wordt daar aan toegevoegd het voorcalculeren van producten.

Processen

Werkprocessen zijn onderhevig aan wijzigingen en maatschappelijke ontwikkelingen. De beschrijving en optimalisatie van processen is een voortdurende activiteit in de organisatie.

In het kader van risicomanagement zijn voor 2008 de 25 meest kritische processen benoemd die extra aandacht krijgen van de (juridisch) controller(s). Overigens is in de (risicovolle) processen altijd een vorm van interne controle opgenomen die aansluit bij de waarborgen die in specifieke gevallen op grond van landelijke richtlijnen verplicht zijn.

Net als bij maken of actualiseren van (beleids)regels zal ook bij de processen de mogelijkheid voor deregulering worden meegenomen. Dit om efficiency te bevorderen en 'red tape' ('bureaucratie') te verminderen. In dit kader van deregulering en verminderen van 'red tape' heeft de gemeente zich in september 2007 aangemeld voor de participatie in het project 'Regeldruk' van BZK. Als de gemeente gekozen wordt tot een van de 20 deelnemers zal dat in 2008 e.v. extra bewustwording en activiteiten binnen de organisatie creëren.

Doelmatig- en doeltreffendheidsonderzoeken

De Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid van de gemeente Neder-Betuwe (artikel 213a Gemeentewet) is eind 2007 door de raad aangepast. Vanaf 2008 zal jaarlijks één doelmatigheidsonderzoek worden gehouden, eventueel aangevuld met een doeltreffendheidsonderzoek. Deze aanpassing laat onverlet dat de organisatie via het actualiseren van procesbeschrijvingen, en via de steekproeven en ad hoc onderzoekjes van de (juridisch) controller steeds bezig is met het verbeteren van de kwaliteit van organisatie en processen.

Voor 2008 is gepland om een doelmatigheidsonderzoek te verrichten naar de wijze van selectie en aanbesteding van software.

gemeente
Neder-Betuwe

***Programmabegroting 2008
en
Meerjarenraming
2009- 2011***

Amendementen en moties

OVERZICHT VAN NIEUW BELEID CONFORM AMENDEMENTEN EN MOTIES

Programma nr.	Product nr.	Omschrijving:		Begroting 2008	Meerjarenraming		
					Raming 2009	Raming 2010	Raming 2011
		Amendementen en Moties					
5	F4612	Amendement Bijzondere Bijstand		20.000	20.000	20.000	20.000
2	F1400	Amendement Jeugdbeleid		50.000	50.000	50.000	50.000
1	F0020	Amendement Wijkgericht werken		25.000	25.000	25.000	25.000
7	F6201	Amendement Ouderenvervoer		7.500	7.500	7.500	7.500
7	F6201	Amendement Ouderenwerk		25.000	25.000	25.000	25.000
		Totaal Amendementen en Moties		127.500	127.500	127.500	127.500
		Noodzakelijk en wensen					
1	F0020	Nieuwbouw gemeentehuis	N	0	0	1.181.000	1.156.000
1	F0020	Shared Service Centre	N	0	569.000	105.000	105.000
2	F1400	Overlastbestrijding	N	20.000	20.000	20.000	20.000
2	F1400	Criminaliteitspreventie	W	0	0	5.000	5.000
3	F2140	Parkeren	W	0	0	25.000	0
3	F2140	Handhaven parkeren	W	0	0	30.000	30.000
3	F2120	Toegankelijkheid openbaar vervoer	W	10.000	0	0	0
6	F6301	Jeugd en jongerenwerk - prof. ondersteuning	W	0	0	40.000	40.000
		Totaal Noodzakelijke en Moties		30.000	589.000	1.406.000	1.356.000
		Totaal nieuw Beleid		157.500	716.500	1.533.500	1.483.500
+ Is toename '-' Is afname begrotingstekort							

gemeente
Neder-Betuwe

***Programmabegroting 2008
en
Meerjarenraming
2009- 2011***

Vaststellingsbesluit

VASTSTELLINGSBESLUIT

Programmabegroting 2008 en Meerjarenraming 2009- 2011

Vastgesteld in de openbare vergadering van de
gemeenteraad gehouden op
8 november 2007

De raad van de gemeente Neder-Betuwe,
De griffier, De voorzitter,